

VANTAAN KULTTUURIYMPÄRISTÖLINJAUKSET

VANTAAN KULTTUURIYMPÄRISTÖLINJAUKSET

Toimittaja

Maiju Hautamäki

Työryhmä

Maiju Hautamäki, Andreas Koivisto, Susanna Paavola, Anne Silanto / Vantaan kaupunginmuseo

Graafinen suunnittelu ja taitto

Kari Tervo / Vantaan kaupunki

Kannen kuvat

Usva ja Pyhän Laurin kirkko - Sakari Manninen / Vantaan kaupunki

Lentokenttäkalliot - Joel Haapamäki / Vantaan kaupunki

Myyrinpuhos, Håkansbölen kartano, Koivukylä, Korso – Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo

Julkaisija

Vantaan kaupunki

Painopaikka

As Spinpress, Tallinn 2020.

ISBN 978-952-443-626-7

SISÄLLYS

KÄSITTEET	6
ESIPUHE	7
JOHDANTO	8
KULTTUURIYMPÄRISTÖN SUOJELEMINEN	10
Miksi suojella?	10
Miten kulttuuriympäristöä suojellaan?	12
Maankäyttö- ja rakennuslaki	14
Laki rakennusperinnön suojelemisesta	15
Muinaismuistolaki	15
Muut suojelukohteet Vantaalla	16
Ketkä suojelevat?	17
VANTAAN KYLLI -HANKE	20
Kylli-kyselyssä selvitettiin vantaalaisten suhdetta kulttuuriympäristöön	20
Kulttuuriympäristölinjaukset ja yleiskaava 2020	22
Linjaustyö	23
Tapahtumat ja yhteistyö	24
Kulttuuriympäristökasvatuksen mobiilipeli	30
Näyttely Vantaan kaupunginmuseoon	31
VANTAAN KULTTUURIYMPÄRISTÖT	32
Vantaan esihistoria	33
Vantaan keskiaika ja kylien muodostuminen	33
1600-1800-lukujen kartanokulttuuri ja teollistumisen alku	36
Vantaan kaupungistuminen	36
1980-luvulta nykypäivää	38
Vantaan nykyhetki ja tulevaisuus	39
KULTTUURIYMPÄRISTÖLINJAUKSET	40
Vantaalaiset kulttuuriympäristöt ovat rakkaita ja rikkaita	40
Kulttuuriympäristölinjausten toimenpidelistaus	42
Seuranta ja raportointi	47
Liite 1: Asemakaavasuojellut kohteet Vantaalla	48
Liite 2: Inventointikohteet Vantaalla	50
Liite 3: Muinaisjäännökset Vantaalla	56
Liite 4: Hankkeen toimintamalli	58

Projektikoordinaattori

Maiju Hautamäki, kaupunginmuseo

Ohjausryhmä

Heidi Burjam, puistosuunnittelupäällikkö
Kadut ja puistot/suunnittelu, Kaupunkiympäristö

Virva Kela-Piironen, opetustoimen asiantuntija
Perusopetus, Kasvatus ja oppiminen

Tina Kristiansson, ympäristösuunnittelija
Ympäristökeskus, kaupunkiympäristö

Andreas Koivisto, arkeologi
Vantaan kaupunginmuseo, Kaupunkikulttuuri

Hanna Kukkonen, kehittämisspäällikkö
Toisen asteen koulutus, Kasvatus ja oppiminen

Laura Muukka, johtava maisema-arkkitehti
Yleiskaavoitus, Kaupunkiympäristö

Susanna Paavola, rakennustutkija
Vantaan kaupunginmuseo, Kaupunkikulttuuri

Marjo Poutanen, museopalveluiden päällikkö
Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut, Kaupunkikulttuuri

Tiina Riihimäki, hankekehitysarkkitehti
Kiinteistöt ja tilat, Kaupunkiympäristö

Anne Silanto, rakennustutkija
Vantaan kaupunginmuseo, Kaupunkikulttuuri

Kimmo Viljamaa, elinkeinopäällikkö
sij. **Maarit Enberg**, matkailutiedottaja
Kasvupalvelut, kaupunkistrategia ja johto

KÄSITTEET

Kulttuuriympäristö = ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen ilmentymä, joka sisältää rakennusperintökohteet, kulttuuri- maiseman ja muinaisjäännökset. Arvokasta kulttuuriympäristöä tulee vaalia ja hoitaa erilaisten lakien nojalla.

Rakennusperintö = ihmisen maankäytön ja rakentamisen historia, joka sisältää yhdyskuntarakenteen, rakennukset ja rakenteet sisä- ja ulkotiloineen, pihat ja puistot.

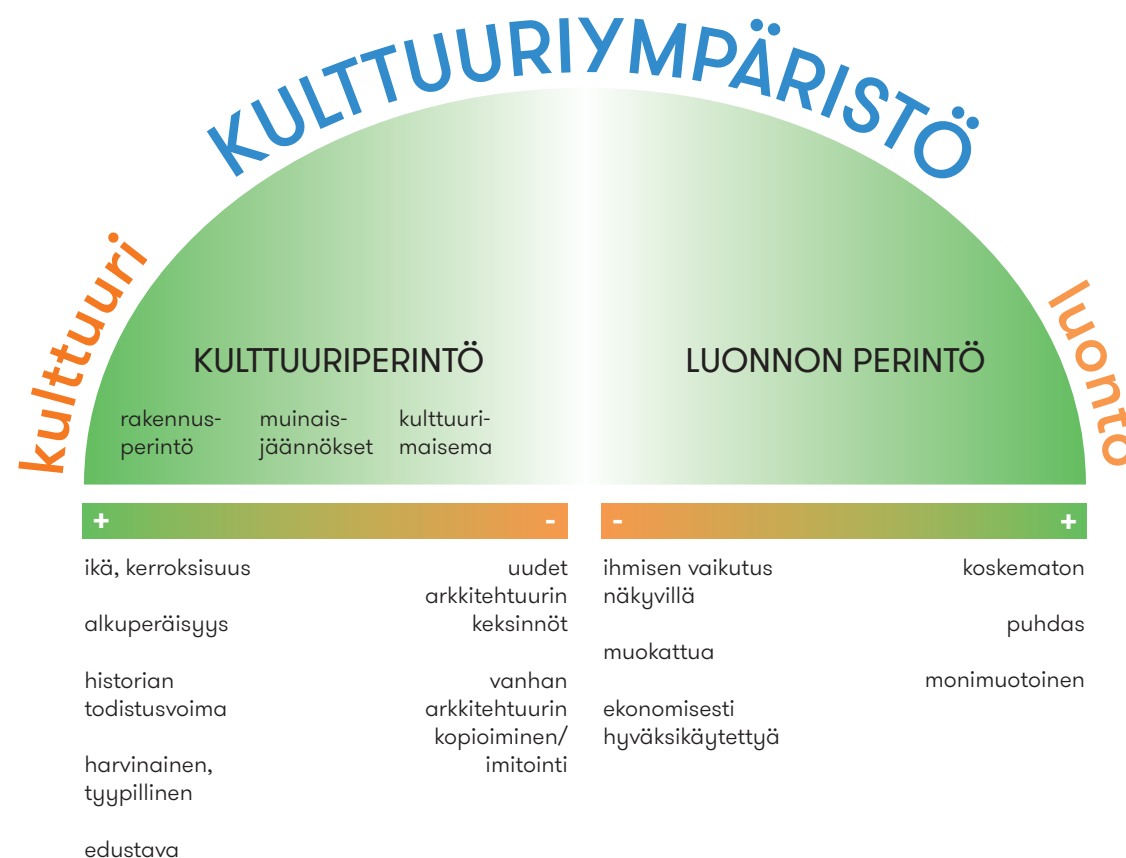
Kulttuurimaisema = ihmisen toiminta ja ratkaisut, jotka muodostavat kokonaisuuden yhdessä luonnonilmiöiden (jääkauden, kallioperän...) kanssa. Kulttuurimaisemalla ei viitata pelkästään maaseudun maisemiin, vaan myös kaupunki- ja kylämaisemiin, jolloin voidaan puhua kaupunki- tai kyläkuvasta.

Muinaisjäännös = esihistoriallisen ihmisen asumisesta ja elämisestä jälkeen maahan jäänyt lähdeaineisto. Kulttuuri- maisemassa muinaisjäännökset muodostavat vanhimman ajoitettavan elementin ja siten lähtökohdan maiseman eri osa-alueita tarkasteltaessa.

Arvo, arvokas, arvottaminen = käsitteellinen merkityksellisyden hierarkia. Tässä yhteydessä rakennuksille tai ympäristöille annettuja painotuksia erilaisten kriteeristöjen avulla.

Linjaus = toiminnan suunta ja periaatteet.

Piirroksen pohjana Heikki Hangan, Raine Koskimaan ja Helena Lonkilan kaavio "Cultural environment, human factor" artikkelissa *Digital Humanities in the Cultural Environment*.

ESIPUHE

On ollut ainutlaatuinen kokemus työskennellä viime vuodet Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeessa projektikoordinaattorina, Vantaan omana ”Kylli-tätinä”. On ollut helppoa kokea työni merkitykselliseksi, sillä kyseessä on aivan uniikki tapa tehdä kulttuuriympäristötyötä. Hankkeen keskiössä ovat olleet kymmenet osallistavat tapahtumat ja osaprojektit, joita olen saanut tehdä ja toteuttaa yhdessä kaupungin työntekijöiden ja asukkaiden kanssa. Kohtaamiset ja keskustelut näkyvät sekä linjauksissa että vielä enemmän niistä kertovassa näyttelyssä, joka avautuu Vantaan kaupunginmuseoon syksyllä 2020.

Vantaa kasvaa, kehittyy ja kaupungistuu parhaillaan monella alueella. Linjaukset antavat erinomaiset suuntaviivat monikerroksisen, mielenkiintoisen, viihtyisän, turvallisen ja omaksi koettavan kaupunkirakenteen luomiselle. Oli ilo huomata, että kaupungista löytyy valtavasti tahtotilaa vantaalaisen historian ja sen erityispiirteiden esiin tuomiseen. Hiljalleen, ja toivottavasti myös linjaustyön avulla, tietoisuus vantaalaisen kulttuuriympäristön moninaisuudesta ja rikkaudesta leviää. Polveilevat ja välillä tunteikkaatkin keskustelut kertovat siitä, että kulttuuriympäristö merkitsee paljon ja kiinnostaa laajasti, vaikka monelle kulttuuriympäristö on vain yksi kymmenistä huomioonotettavista seikoista tai työtehtävistä.

Linjausten tekeminen on osunut ajankohtaan, jossa koko kaupungin organisaatiota on järjestelty uudelleen Uusi Vantaa -muutoksen yhteydessä. Onkin jännittävää nähdä, millaisia uusia yhteistyön mahdollisuuksia uusi organisaatorakenne tuo tullessaan ja toisaalta, mitkä ovat sen haasteet. Myös valtakunnallisesti kulttuuriympäristön viranomaistyö on muutosten edessä: museolaki sekä maankäyttö- ja rakennuslaki uudistuvat 2020, jonka lisäksi muinaismuistolain uudistus ja maakuntauudistus siintävät vielä tulevaisuudessa.

Linjausten taustalla ovat vaikuttaneet kaupungin Elinvoima- ja vetovoima-ohjelma (2019), resurssiviisauden tiekartta (2018) sekä Uudenmaan kulttuuriympäristöstrategia (2018). Kaikissa näissä ohjelmissa on kaupunkiympäristöön liittyviä arvoja ja ajatuksia. Lisäksi kulttuuriympäristöohjelmia on valmisteltu yhtäaikaaisesti sekä Espoossa että Jyväskylässä, mikä on inspiroinut työntekoa. Valtakunnallisen Arkkitehtuuripoliittisen ohjelman uudistaminen on aloitettu toukokuussa 2019, joten tässäkin mielessä Vantaa ratsastaa kulttuuriympäristöasioiden aallon harjalla.

Kiitos kaikille hankkeen mahdollistajille. Ilman rahoittajia, Vantaan kaupungin kasvatuksen ja oppimisen sekä kaupunkiympäristön toimialoja sekä Museovirastoa, tätä hanketta ei olisi saatu toteutettua. Suuren kiitoksen ansaitsee myös hankkeen ohjausryhmä, joka on aktiivisesti edistänyt linjaustyön etenemistä, kukin omassa organisaatiossaan. Lämmin kiitos erityisesti Vantaan kaupunginmuseon rakennustutkijoille Susanna Paavolalle ja Anne Silannolle sekä arkeologi Andreas Koivistolle kaikesta arkisesta tsemppaamisesta ja kuuntelemisesta sekä museopalveluiden päällikölle Marjo Poutaselle luottamuksesta tehtävään. Koko Vantaan kaupunginmuseon henkilökunta on varmistanut, ettei työn teko ole ollut ikinä yksinäistä ja että haasteellisiin tilanteisiin on aina saanut kahvipöydästä apua. Sydämeni sykähtää myös kaikille yhteistyökumppaneille kaupungin sisällä ja eri yhdistyksissä – teette jokainen uskomattoman ahkeraa ja korvaamatonta työtä vantaalaisten kulttuuriympäristöjen eteen! Erityisesti Vantaa-Seuran kanssa toteutettu yhteistyö tapahtumissa ja linjausten asukasedustajina on ollut ensiarvoisen tärkeää hankkeen onnistumiselle.

Vantaalla 20.2.2020

Maiju Hautamäki, projektikoordinaattori

JOHDANTO

Kulttuuriympäristö tarkoittaa ihmisen muovaamaa ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Siihen kuuluvat kulttuurimaisema, rakennettu kulttuuriympäristö, muinaisjäännökset ja perinnebiotoopit. Kulttuuriympäristö kertoo menneiden sukupolvien elämästä. Jokainen sukupolvi tulkitsee sen sisältämiä viestejä sekä jättää siihen omat jälkensä. Vaikka maiseman muutos on välttämätöntä, on jokaisen sukupolven velvollisuutena myös säilyttää aikaisempia kerrostumia, jotta ne ovat seuraavienkin sukupolvien koettavissa.

Kulttuuriympäristön vaaliminen on ollut yksi yleiskaavoituksen keskeisistä tavoitteista Vantaalla jo 1960-luvulta lähtien. Vaaliminen on perustunut paikallisiin, maakunnallisiin ja valtakunnallisiin selvityksiin, tutkimuksiin ja inventointeihin:

- Muinaisjäännösinventointi 1963
- Rakennuskulttuuri Vantaalla -inventointi 1983
- Vantaan kulttuurimaiseman ja rakennetun ympäristön suojeltavat ympäristökokonaisuudet 1992
- Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi 1995, päivitetty Uudellamaalla 2013
- Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen ympäristöjen (RKY) inventointi 2009
- Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt, Missä maat on mainioimmat 2012
- Vantaan esihistoriallisten muinaisjäännösten inventointi 2000
- Vantaan modernin rakennusperinnön inventointi 2002, päivitetty 2019
- Vantaan historiallisten kylätonttien inventointi 2005
- Vantaan kulttuurimaisemaselvitys 2005
- Vantaan moderni teollinen rakennusperintö 2006, päivitetty 2019

- Vantaan arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2015
- Vantaan historiallisten teiden inventointi 2007, päivitetty 2018
- Vantaan vanhan rakennuskannan VAARI-inventointi 2018

Myös kulttuuriympäristölinjaukset tähtäävät kulttuuriympäristön vaalimiseen, mutta myös sen esiin tuomiseen ja yhteisten päämäärien asettamiseen. Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset ovat vuonna 2015 julkaistun Arkkitehtuuriohjelman kärkihanke. Ne ovat myös yksi osa Vantaan uuden yleiskaavan [2020] selvityksiä. Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset eli Kylli-hanke käynnistettiin vuonna 2018 Museoviraston innovatiivisten hankkeiden avustuksella, ja sitä jatkettiin Vantaan maankäytön, sivistystoimen ja kaupunginmuseon yhteisrahoituksella.

Rahoituksen avulla hankkeessa työskenteli kokoaikaisesti projektikoordinaattori Maiju Hautamäki (FM taidehistoria, kulttuuriympäristön tutkimus). Hankkeen ohjausryhmässä toimivat edustajat kaikilta Uuden Vantaan palvelualueilta. Ohjausryhmässä käsiteltiin linjausten etenemistä kahdesta kolmeen kertaan kunkin vuoden aikana. Virkamiesten lisäksi linjauksia oli tekemässä joukko asukasedustajia Vantaa-Seurasta. Linjaukset hyväksyttiin ohjausryhmän kokouksessa 25.11.2019 sekä kaupungin johtoryhmässä 10.2.2020.

Varsinaisen linjaustyön lisäksi hankkeen aikana järjestettiin 57 tapahtumaa, joissa muun muassa jaettiin tietoa, annettiin vaikuttamismahdollisuuksia ja kerättiin muistoja. Hanke tavoitti yhteensä 94 virkamiestä, 2773 vantaalaista ja 50 yhteistyökumppania. Hanke jatkuu vielä linjausten julkaisunkin jälkeen vuonna 2020 toimenpiteiden käynnistämällä ja linjausten jalkauttamisella projektikoordinaattorin johdolla. Linjauksia seurataan 2024 saakka.

Tämän julkaisun ensimmäisissä luvuissa esitellään vantaalaiset kulttuuriympäristötoimijat, lainsäädännön luomat puitteet kulttuuriympäristön suojelulle sekä vantaalaisen kulttuuriympäristön erityispiirteet muinaisuudesta nykypäivään. Julkaisussa esitellään myös hankkeen aikana toteutetut projektit, joita voidaan toistaa ja tarvittaessa laajentaa myös myöhemmin. Julkaisun tärkein sisältö, linjaukset toimenpiteineen, löytyvät dokumentin lopusta. Hankkeen tärkein päämäärä, visio Vantaan kulttuuriympäristöistä rakkaana ja rikkaana, voi toteutua jo lähitulevaisuudessa nyt tehtyjen valintojen ja tekojen ansiosta.

Ohjausryhmäläisiä ja projektikoordinaattori vuoden 2019 viimeisessä kokouksessa kaupunginmuseolla. Kuvassa Andreas Koivisto, Laura Muukka, Marjo Poutanen, Maiju Hautamäki, Anne Silanto, Susanna Paavola, Maarit Enberg ja Virva Kela-Piironen. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

2015

Vantaan arkkitehtuuri-ohjelman kärkihanke:
”Laadimme Vantaalle kulttuuriympäristö-ohjelman...”

2018

Vantaan kulttuuriympäristölinjausten teko alkaa

Palkataan projektikoordinaattori
Nimetään ohjausryhmä
oteutetaan osallistavia projekteja

2019

Tammi-huhtikuu

Kymmeniä lähtökeskusteluja, kartoitusta

17.4. Ohjausryhmän kokous

Muutokset kokouksen perusteella

Huhtikuu-syyskuu

Luonnoksen esittely johtoryhmissä

13.9. Ohjausryhmän kokous

Muutokset kokouksen perusteella

Syyskuu-lokakuu

Keskusteluja, tarkennuksia, hiomista

1.11. Suuri yhteiskeskustelu ja -kuulemistilaisuus

Viimeiset keskustelut ja muutokset

25.11. Ohjausryhmän kokous

Ohjelma hyväksyttiin.

2020

Kaupungin johtoryhmä hyväksyy linjaukset 10.2.2020

Toimenpiteiden käynnistäminen projekti-koordinaattorin avulla.

2024

Hankkeen päätös, raportointi kaupungin-hallitukselle.

KULTTUURIYMPÄRISTÖN SUOJELEMINEN

Kulttuuriympäristössä ilmentyy ihmisen ja luonnon vuorovaikutus eri aikoina. Kulttuuriympäristöä voidaan lukea viestinä menneisyydestä, jos sen arvot ovat säilyneet ja jos ymmärryksemme ympäristöstä on riittävä. Kaupungin fyysinen olemus on aina jatkuvassa muutoksessa, eikä kaikkea voida tai ole edes järkevää suojella tai säilyttää. Siksi on olennaista, että suojelukohteiden valinnassa käytetään tiettyjä, määriteltyjä kriteereitä sekä tutkimuksiin perustuvaa tietoa. Arvojen säilyttämistä on edellytetty ja säilyttämisen kriteereitä on lueteltu eri laeissa. Suojelun käytännön toteutus on monivaiheinen ja useita eri toimijoita koskettava prosessi.

Vantaa on etenkin uuden yleiskaavan myötä tiivistymässä, joka yhtäältä suojaa tiettyjä kohteita, mutta toisaalta aiheuttaa paineita muun muassa nykyisille kaupunkikeskustoissa sijaitseville kulttuuriympäristökohteille. Laissa on määritelty, että olemassa oleva ympäristö ja suojelukohteet tulee ottaa huomioon suunnittelun lähtökohtana. Tässä luvussa tutustutaan siihen, miksi suojelu on tärkeää, millaisia erilaisia suojelun keinoja on ja kuka tai ketkä suojelua Vantaalla toteuttavat.

Miksi suojella?

Kulttuuriympäristön monikerroksisuutta on suojeltava, sillä se on yksi tärkeimmistä identiteetin rakentajista. Sen avulla ihminen pystyy hahmottamaan itsensä ja toimintansa ympäristössä osana historiallista jatkumoa. Tämä luo kuulumisen ja kiinnittymisen tunnetta paikkaa kohtaan. Vaikka ihmisen juuret eivät olisikaan Vantaalla, voivat kulttuuriympäristön ominaisuudet ja historian tunnistaminen auttaa ”kotoutumisessa”.

Usein ajatellaan, että rakennuksen ikä on ainut suojeluarvo. Esimerkiksi laissa rakennusperinnön suojelemisesta arvioidaan montaa muutakin

Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo

asiaa: harvinaisuutta, tyypillisyyttä, edustavuutta, alkuperäisyyttä, historiallista todistusvoimaisuutta ja historiallista kerroksisuutta. Kulttuuriympäristön suojelupäätökset perustuvat aina tutkimuksiin ja valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Kulttuuriympäristön suojelukysymykset eivät ole koskaan mustavalkoisia ja usein monet muut kaupunkien suunnitteluun vaikuttavat tekijät, visiot ja tavoitteet ovat ristiriidassa keskenään. Onnistuneessa kaupunkisuunnittelussa onnistutaan näiden yhteensovittamisessa.

Suomalaisessa kaupunkisuunnittelussa eletään nyt monin tavoin samankaltaista aikaa kuin 1960- ja 1970-luvuilla. Tuolloin kaupungistuminen, uudet arkkitehtuuri-ihanteet ja kasvuoptimismi johtivat monissa kaupungeissa puutalokeskustojen ja jugendtalojenkin purkamiseen tehokkaiden asuin- ja kaupparakennusten tieltä. Vantaalla purkuilmiöllä ei kuitenkaan ollut yhtä merkittävää vaikutusta, sillä kaupunki rakennettiin pääsääntöisesti metsien ja peltojen päälle. Sen sijaan nyt nämä ensimmäiset kaupungistumisesta kertovat rakennukset ovat purku-uhan alla, sillä korjaustarpeiden lisäksi suunnitteluihanteet ja käyttövaatimukset ovat muuttuneet merkittävästi 1970-luvun jälkeen.

Sosiaalisessa mediassa käydään paljon keskustelua rakennussuojelusta ja mielipiteitä on varmasti yhtä paljon kuin niiden esittäjiäkin. Keskustelussa vilahtaa tasaisin väliajoin väite siitä, että museot haluavat suojella ”kaiken”. Marraskuuhun 2019 mennessä Vantaan kaupunginmuseo oli kuluvan vuoden aikana lausunut tai kommentoinut yhteensä 41 purkuluvasta tai rakennusperintöasiasta. Museo arvioi, että 37 kohteessa kulttuurihistorialliset arvot eivät riittäneet kohteen esittämiseksi suojeltavaksi tai että korjaus- ja muutostöimenpiteet saatiin tehdä.* Niin ikään Vantaan kaupungin rakennusvalvontaan tuli vuonna 2019 yhteensä 88 purkulupahakemusta, joista 85 myönnettiin purkulupa.

* tilanne marraskuussa 2019

Piirros oikealla: Kulttuuriympäristön suojeluun liittyvä keskustelu herättää tunteita puolesta ja vastaan. Keskusteluja käydään esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Mikko Myrtiläinen Nää vanhat rakennukset ei kyllä kiinnosta ketään. Ja sit ne on vielä niin rumia, että ihan hävettää.

Vilma Vantaalainen Siis jos nää ois jostain 1500-luvulta niin mä ymmärtäisin. Mut nää jotkut seitkytluvun rakennukset on kyllä ihan turhia.

Kai Korsolainen Kuka näitä oikeesti halua suojella? Sanonpa vaan, että kaikki talonhalajaat ja museoväki voi itse ostaa nää kiinteistöt itselleen ylläpidettäväksi, ettei veronmaksajien tarvii rahottaa tätä ihmeen korjauspuuhastelua.

Pertti Peltö Mä en ainakaan jää kaipaamaan tota rumilusta. Eikä varmaan kukaan muukaan.

Kylli Koivukylä Aina vaan tiivistetään ja kivutaan korkeemmalle. Tää kasvutrendi uhkaa ihan koko Vantaata ja se on pelottavaa.

Kalle Kivistö Miksei Museovirasto anna purkaa tätä?! Eikö ne ymmärrä, että tää rakennus on tullu nähny parhaat päivänsä jo ainakin 10 vuotta sitten...

Jaakko Joki Suunnittelijat on välinpitämättömiä, eivätkä ymmärrä alueiden luonnetta ja historiaa. Kaikki muutetaan ihan tuntemattomaksi, pellot ja lähimetsät hävitetään.

Alma Aviapolis Vanhat rakennukset on kauniita. Nykyään tehään vaan sieluttomia torneja.

Hilla Hakuni Tää on mulle tosi tärkeä paikka ja siihen liittyy ihan hurjasti muistoja <3 Tällä mä kävin ottaan ekan permanentin ja ostin mun elämäni ekan vinyylin.

Tiia Tikkuri Ongelma on, ettei kohteista pidetä huolta. Näissä ei pitäisi aina miettiä rahaa. Ihmiset ei tajua, että näitä ei saa tuhoamisen jälkeen koskaan takasin.

Miten kulttuuriympäristöä suojellaan?

Kulttuuriympäristön keskeisin juridinen väline on kaavoitus, jota tehdään asemakaava-, yleiskaava- ja maakuntakaavatasoilla. Kaavoihin tehdään suojelumääräyksiä ja -merkintöjä, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Rakennuksia ja kulttuurimaisemia suojellaan useimmiten maankäyttö- ja rakennuslain nojalla ja muinaisjäännöksiä muinaismuistolain nojalla, mutta myös muita lakeja noudatetaan kohteen mukaan. Suojeluperusteena ovat esimerkiksi kulttuurihistorialliset, kaupunkikuvalliset tai maisemalliset arvot.

Lakien lisäksi kulttuuriympäristöä suojellaan huolehtimalla kiinteistön rakennusten huollosta, ylläpidosta ja kunnostuksesta, joista ovat vastuussa sekä kaupunki että asukkaat. Suojelukohteiden vaalimisessa on tärkeää kohdetta kunnioittava korjaussuunnittelu sekä kunnan päättäjien tahtotila kulttuuriympäristön säilyttämiseen. Rakennusten pitäminen aktiivisessa käytössä on yksi parhaista suojelukeinoista. Rakennusten säilymiseen voi vaikuttaa myös osallistumalla kaavoitukseen esimerkiksi asukastilaisuuksissa tai kyse-lyissä, olemalla mukana yhdistystoiminnassa, tapahtumissa ja talkoissa tai vaikka vain keskustelemalla ja lisäämällä omaa tai muiden tietoisuutta aiheesta. Suojelun keinot ovat siis moninaiset ja kaikilla vantaalaisilla on mahdollisuuksia vaikuttaa kulttuuriympäristöönsä.

Alla olevaan taulukkoon on koottu vantaalaiset kulttuuriympäristökohteet:

Suojelutapa	Montako suojelukohdetta?	Mitkä?
Inventoidut R1 -rakennukset*	296	Liitteenä
Inventoidut R2 -rakennukset*	889	Liitteenä
Asemakaavasuojellut kohteet	354	Liitteenä
Lailla rakennusperinnön suojelusta suojellut kohteet	0	
Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt	10	Hanabölen kylämaisema Havukosken asuntoalue Helsingin pitäjän kirkonkylä I Maailmansodan linnoitteet (Länsimäki ja Maratonpuisto) Kaivoksen asuntoalue Korson rautatieasema Simonmetsän kerrostaloalue Sotungin kylämaisema ja Håkansbölen kartano Tikkurilan kulttuurimaisema Espoonjokilaakso, Hämeenkylä
Asetus valtion omistamista rakennuksista	2	Königstedtin kartano Jokiniemen koelaitos
Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	1	Vantaanjokilaakso
Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt	8	Backas – Elannon suurtila Helsingin pitäjän kirkonkylä Jokiniemen koelaitos Korson rautatieasema Pääkaupunkiseudun ensimmäisen maailmansodan linnoitteet Sotungin kylä ja Håkansböle Suuri Rantatie Tikkurilan rautatieasema
Kirkkolaki	1	Pyhän Laurin kirkko
Muinaismuistolaki	252	Liitteenä
*Inventointikohteita ei ole suojeltu, mutta ne on todettu paikallisesti arvokkaiksi kohteiksi.		

Miten minä voin vaikuttaa kulttuuriympäristööni?

Kaavoitukseen osallistuminen on yksi tärkeimmistä tavoista vaikuttaa kulttuuriympäristöön. Siksi Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset -hanke oli mukana esimerkiksi yleiskaavaluonnoksen yleisötilaisuuksissa, joissa asukkaat pääsivät keskustelemaan kaavan vaikutuksista, huolistaan tai siitä, mihin olivat yleiskaavaluonnoksessa tyytyväisiä. Toisenlaista lähestymistapaa kulttuuriympäristöön vaikuttamiseen ja sen suojeluun tuotiin esiin yrityksille ja yhdistyksille kohdennetulla Yritykset ja ympäristöt -seminaarilla. Tilaisuudessa heräteltiin ajatuksia, jaettiin kokemuksia ja kannustettiin yritys- ja yhdistystoimijoita jatkamaan ahkeraa työtään kulttuuriympäristöjen hyväksi.

Yleiskaavan asukastilaisuus Myyrmäessä keväällä 2019. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Yleiskaavaluonnoksen yleisötilaisuudet

Vantaan yleiskaavan valmistelussa pidettiin luonnosvaiheessa yhdeksän yleiskaavan yleisötilaisuutta eri puolilla Vantaata. Kaava-aineistoon oli mahdollisuus tutustua ennakkoon netissä taikka vapaamuotoisessa tilaisuudessa tuntia ennen varsinaista kaavaesittelyä. Esittelyssään yleiskaavapäällikkö kertoi kullekin alueille kohdistuvista muutoksista sekä yleisesti suunnitelmista. Tämän jälkeen yleisö jakaantui pöytiin keskustelemaan itseään kiinnostaneista teemoista, jotka olivat virkistys, luonto ja kulttuuriympäristö, liikenne sekä asuminen, työpaikat ja palvelut. Pöydissä keskustelua koordinoivat Akordi Oy:n fasilitaattorit ja paikalla olivat myös kuntalaispalveluiden osallisuuskoordinaattorit.

Paikan päällä pystyi jättämään mielipiteensä kaavaluonnokseen. Tilaisuuksia oli myös englanniksi ja ruotsiksi. Myyrmäen tilaisuus striimattiin Vantaan-kanavalle kaikkien saavutettavaksi. Yhteensä yleiskaavaluonnokseen jätettiin mielipiteitä huimat 734 kappaletta. Kylli-hanke oli paikalla kolmessa yleiskaavan yleisötilaisuudessa.

Yritykset ja ympäristöt -seminaari

Osana Euroopan kulttuuriympäristöpäivien ohjelmaa järjestettiin erityinen yrittäjille ja yhdistystoimijoille suunnattu seminaari yhdessä Vantaan elinkeinopalveluiden kanssa. Seminaarissa kuultiin kokeneiden yrittäjien ja yhdistystoimijoiden puheenvuoroja kulttuuriympäristöistä toiminnan tiloina, tarinoista bisneksen rakennusaineena sekä historiasta brändinä. Toimijat kertoivat, miten he käyttävät suojeltuja tai merkittäviksi arvotettuja tilojaan, mikä niissä on erityistä ja miksi juuri näissä tiloissa toimiminen on heille tärkeää. He kertoivat myös kohtaamistaan haasteista. Tilaisuudessa tuotiin esiin yritysten ja yhdistystoimijoiden rooli kulttuuriympäristöstä huolehtijoina. Tilojen käyttäminen on niiden parasta suojelua, sillä se pitää kohteet hyvässä kunnossa ja elävinä. Kulttuuriympäristötyötä voi tehdä paljon tiedostamattaankin, mikä tuo esiin sen, että kaikki voivat ihan oikeasti vaikuttaa kulttuuriympäristöönsä.

Yritykset ja ympäristöt -seminaari Vernissalla syksyllä 2019. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

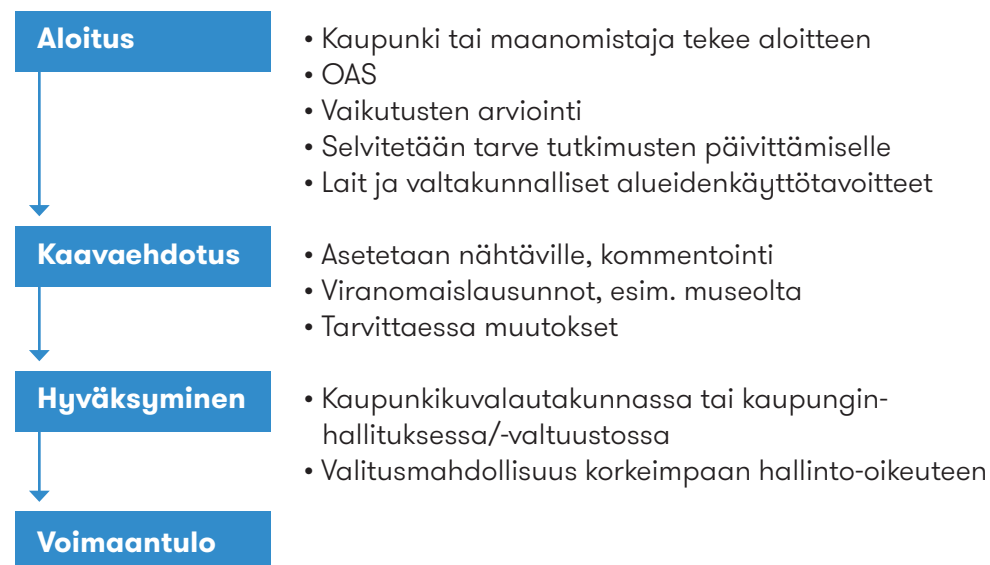
Maankäyttö- ja rakennuslaki on rakennussuojelun ensisijainen keino. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suojelu toteutuu asema-, yleis- ja maakuntakaavoituksen kautta. Kaavoituksella voidaan suojella kulttuurimaisemia, kaupunkikuvaa, julkisia sisätiloja sekä laajempia alueita kansallisina kaupunkipuistoina. Laajat suojeltavat aluekokonaisuudet esitetään yleiskaavassa. Yksittäisten kohteiden suojelutarve ja -edellytykset selvitetään tarkemmassa suunnittelussa eli asemakaavassa.

Aloitteen asemakaavaprosessin käynnistämiseksi voi tehdä joko kunta tai maanomistaja. Vantaalla prosessi aloitetaan kulttuuriympäristöviranomaisen ennakoneuvotteluilla, jonka jälkeen alkaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) tekeminen. OAS-vaiheessa Vantaan kaupunginmuseo arvioi kaavan välillisiä ja välittömiä vaikutuksia kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön. Samalla selvitetään tarve esimerkiksi inventointien päivittämiseksi ja arkeologisille tai muille vaadittaville tutkimuksille. Suojelutarve pyritään määrittelemään selvitysten val-

mistuttua, mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Valmiiseen OAS:aan voi tutustua Vantaalla joko kaupungintalolla tai netissä. Asukailta kerätään kirjallisia ja suullisia mielipiteitä suunnitelmaan esimerkiksi yleisötilaisuuksissa ja kyselylomakkeilla.

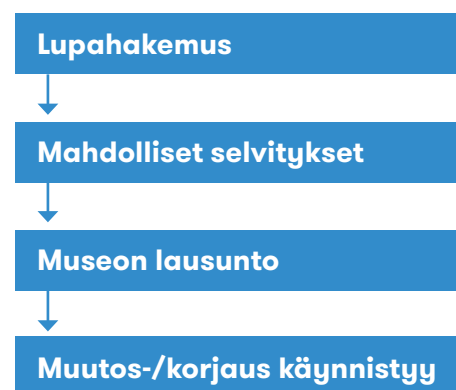
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä siihen jätettyjen mielipiteiden ja muun tutkimusaineiston pohjalta valmistellaan kaavaluonnos tai suoraan kaavaehdotus. Se asetetaan nähtäville ja siitä pyydetään lain edellyttämät muistutukset ja muut tarvittavat asiantuntijalausunnot. Tarvittaessa kaavaehdotusta muutetaan nähtävillä olon sekä lausuntojen ja muistutustenannon jälkeen. Lopullisen kaavan ja muun muassa siinä annetut suojelupäätöksen vahvistaa kaupunkisuunnittelulautakunta tai kaupungin esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto riippuen kaavan merkittävydestä. Hyväksymispäätökseen tyytymätön voi valittaa kaavasta hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan oikeuteen. Jos hyväksymispäätöksestä ei valiteta, tulee kaava voimaan erillisellä kuulutuksella.

Kaavaprosessin eteneminen:

Kaavoituksen lisäksi asemakaavassa suojeltuja kohteita suojellaan myös rakentamis- ja korjaustoimenpiteiden yhteydessä. Näissä kohteissa muutos- ja korjaustoimenpiteille tulee ensin hankkia tarvittavat luvat. Ennen rakennusluvan myöntämistä kaupunginmuseolta pyydetään lausunto, jossa museon on mahdollista tuoda esiin kohteen ajantasaisia suojelutavoitteita ja punnita suunniteltujen muutostöiden vaikutusta rakennuksen ominaispiirteisiin. Tässä vaiheessa museo voi suositella rakennushistoria- ja/tai korjattavuusselvityksen teettämistä kohteesta. Selvitykset toimivat apuna määriteltäessä esimerkiksi korjauksissa käytettäviä perinteisiä menetelmiä tai alkuperäisten värisävyjen palauttamista. Museovirasto on laatinut korjauskortiston, josta ilmenee restauroinnin yleiset periaatteet. Suunnittelun ja korjauksen aikana tulee noudattaa kaavassa annettuja suojelumääräyksiä.

Muutos- ja korjausprosessin eteneminen:

Lokakuussa 2019 Vantaan asemakaavoissa oli yhteensä 354 asemakaavalla suojeltua kohdetta, jotka on luetteloitu tämän julkaisun liitteissä. Uudelleen maakuntakaavassa Vantaan alueella on yhdeksän vantaalaista, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävää maankäyttö- ja rakennuslailla suojeltua kohdetta. Lisäksi Vantaalla on inventointitiedon mukaan 1185 arvokkaaksi rakennusperinnöksi määriteltyä kohdetta, joiden osalta suojelukysymys tulee ratkaistavaksi vasta, kun aluetta seuraavan kerran kaavoitetaan.

* tilanne marraskuussa 2019

Laki rakennusperinnön suojelemisesta

Lailla rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) suojellaan usein valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävät taajamakohteet asemakaava-alueen ulkopuolella. Poikkeustapauksissa lakia sovelletaan myös kaava-alueilla, mikäli kohteella on huomattavaa valtakunnallista arvoa tai mikäli sen suojeleminen kaavalla ei jostain syystä muuten onnistu.

Rakennusperintölailla (LaRS) toteutunut suojelu on usein kaavasuojelua kokonaisvaltaisempaa. Tällä erityislailla voidaan suojella muun muassa sisätiloja kattavammin kuin asemakaavalla. Suojelu voi koskea rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, -taiteen, -tekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta. Suojelu voi koskea myös rakennuksen osaa tai muuta rakentamalla tai istuttamalla muodostettua aluetta. Vantaalla ei marraskuussa 2019 ole LaRS-suojeltuja kohteita.

Muinaismuistolaki

Muinaismuistolaissa määritellään, että kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asetuksesta ja historiasta. Kiinteiden muinaisjäännösten rauhoitusta valvoo Museovirasto. Kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat lain mukaan:

1. maa- ja kivikummut, rökkiöt, kivikehät ja muut kiveykset ja kivilatomukset, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä;
2. pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maan pinnalla ei ole merkkejä;
3. kivet ja kalliopinnat, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tahi maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tahi hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia;

4. uhrilähteet, uhripuut, uhrikivet ja muut palvontapaikat sekä muinaiset käärijäpaikat;
5. muinaisilta ajoilta peräisin olevat asumusten jäännökset sekä asuin- ja työpaikat, niin myös muodostumat, jotka ovat syntyneet sellaisten asumusten tai paikkojen käyttämisestä;
6. muinaisaikaiset hylätyt linnat, linnamäet, linnoitukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappelien, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla;
7. kivet, ristit ja patsaat, jotka muinoin on pystytetty jonkun henkilön tai tapahtuman muistoksi tai uskomuksellisessa tarkoituksessa, samoin kuin muut sellaiset muistomerkit;
8. muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä variotuli- ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset; sekä
9. kiinteät luonnonesineet, joihin liittyy vanhoja tapoja, tarinoita tai huomattavia historiallisia muistoja.

Irtainten muinaisesineiden osalta laissa säädetään, että vähintään sata vuotta vanhaksi oletettavan rahan, aseiden, työkalun, koristeen, astian, kulkuvälineen tai muun sellaisen esineen, jonka omistajaa ei tiedetä, löytäjän on toimitettava sellaisenaan Museovirastoon, jolla on oikeus lunastaa esine korvausta vastaan. Merestä tai vesistöistä löydetty laivan tai muun aluksen hylky, joka voidaan olettaa vähintään sata vuotta vanhaksi, tai sellaisen hyllyn osa, on rauhoitettu. Vantaalla on yhteensä 252 kohdetta Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä. Kohteet on luetteloitu tämän julkaisun liitteenä.

Muut suojelukohteet Vantaalla

Maankäyttö- ja rakennuslain, rakennussuojelulain sekä muinaismuistolain lisäksi on useita muitakin lakeja sekä eri tasoisia sopimuksia ja selvityksiä, jotka koskevat myös vantaalaista kulttuuriympäristöä. Esimerkiksi Vantaalla on kohteita, jotka on suojeltu **asetuksella valtion omistamista rakennuksista (480/1985)**. Nimensä mukaisesti lailla on suojeltu valtion omaan käyttöön rakentamia tai hankkimia rakennusperintökohteita. Vantaalla on tällä asetuksella suojeltu sekä Köningstedtin kartano että Jokiniemen valtionalue. Vanhimmilta osiltaan 1400-luvulla rakennettu Pyhän Laurin kirkko taas on suojeltu kirkkolailla. **Kirkkolailla ja lailla ortodoksisesta kirkosta** on suojeltu kaikki ennen vuotta 1917 rakennetut kirkolliset rakennukset piha-piireineen, kiinteine sisustuksineen ja taideteoksineen. Myöhemmin rakennetut kirkkorakennukset voidaan suojella erillisellä päätöksellä.

Kaikki **Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt** on inventoitu *Missä maat on mainioimmat* -selvityksessä vuonna 2012. Rajaukset tulivat voimaan Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa vuonna 2017. Vantaalla maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä on yhdeksän: Hanabölen kylämaisema, Havukosken asuntoalue, Helsingin pitäjän kirkonkylä, ensimmäisen Maailmansodan linnoitteet (Länsimäki ja Maratonpuisto), Kaivoksen asuntoalue, Korson rautatieasema, Simonmetsän kerrostaloalue, Sotungin kylämaisema ja Håkansbölen kartano sekä Tikkurilan kulttuurimaisema.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat suomalaisen maaseudun edustavimpia kulttuurimaisemia. Niitä yhdistää monimuotoinen luonto, hoidettu viljelymaisema ja perinteinen rakennuskanta. Nykyiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on vahvistettu valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1995. Inventointiin on tehty Uudellamaalla päivitys vuonna 2013, mutta sitä ei ole vahvistettu. Vantaalla on yksi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue: Vantaanjokilaakso. Maisema muodostuu vanhaan merenpohjaan raivatuista tasaisista viljelyaukeista sekä mutkittelevasta joesta.

Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt eli RKY-kohteet perustuvat Museoviraston inventointiin vuodelta 2009. Kohteet antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön kehityksestä. RKY-kohteet on otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Kulttuuriympäristön ja luonnonperinnön, kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilyminen on siis turvattava ja otettava alueiden käytön suunnittelun lähtökohdaksi. Kulttuuriympäristön ominaisluonne ja erityispiirteet tulee huomioida mahdollisessa täydennysrakentamisessa ja muutokset tulee sopeuttaa niihin. Valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä ovat Vantaalla: Backas – Elannon suurtila, Helsingin pitäjän kirkonkylä, Jokiniemen koelaitos, Korson rautatieasema, pääkaupunkiseudun ensimmäisen maailmansodan linnoitteet, Sotungin kylä ja Håkansböle, Suuri Rantatie sekä Tikkurilan rautatieasema.

Kulttuuriympäristön säilyttämistä ja suojelua määrittävät myös useat **kansalliset ja kansainväliset sopimukset**, joihin Suomi on sitoutunut. Esimerkiksi Unescon maailmanperintösopimus (Suomi ratifioi 1987), Haagin yleissopimus (1954) sekä Euroopan neuvoston sopimukset ja suositukset tähtäävät kansallisen ja yhteisen kulttuuriomaisuuden säilyttämiseen.

Ketkä suojelevat?

Perustuslaissa on määritelty, että vastuu ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Vantaalla rakennetun kulttuuriympäristön ja -maiseman sekä arkeologisen perinnön vaalimisen viranomaistehtävää hoitaa Vantaan kaupungin museo. Museossa työskentelee kaksi rakennustutkijaa sekä yksi arkeologi. Uudistuneen museolain (2020) mukaisesti kaupungin museo on sopinut menettelytavoista erityisellä yhteistyösopimuksella Keski-Uudenmaan aluevastuumuseon kanssa.* Kirkkolailla ja asetuksella suojelluissa kohteissa viranomaisena toimii Museovirasto. Muita keskeisiä kulttuuriympäristötyön toimijoita ovat muun muassa kaupunkisuunnittelijat, rakennuslupien valvojat sekä kunnan päättäjät.

Kaupunkisuunnittelijoiden tehtävänä on valmistella kulttuuriympäristön huomioivia esityksiä kaupunkirakenteesta ja kaupungin visuaalisesta ilmeestä asema- ja yleiskaavoissa. Kaupungin museon tehtävä on kommentoida ja lausua suunnitelmista kulttuuriympäristön osalta ja toisinaan he myös tuottavat tutkimuksia ja inventointeja. Käytännön toimenpiteissä, kuten purkamis-, korjaus- ja muutostöissä rakennusvalvonnan lupakäsittelijöillä ja valvojilla on merkittävä rooli suojelumääräysten toteutumisen valvonnassa. Kulttuuriympäristön hoidosta ja ylläpidosta vastaavat omien vastualueidensa mukaisesti myös esimerkiksi kuntatekniikan keskus, ympäristökeskus ja tilakeskus. Kaavat hyväksytään joko kaupunkisuunnittelulautakunnassa, kaupunginvaltuustossa tai kaupunginhallituksessa.

** Aiemmin yhteistyösopimus tehtiin suoraan Museoviraston kanssa. Yhteistyösopimus Museoviraston kanssa oli rakennussuojelun viranomaistehtävien osalta voimassa vuosina 2008-2019, arkeologian tehtävien osalta vuosina 2015-2019.*

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavat. Suurin osa suojelukysymyksistä ratkeaa asemakaavoituksen myötä, joten kaupunginvaltuuston edustajilla on merkittävä rooli kulttuuriympäristössä. Kuva: Sakari Manninen / Vantaan kaupunki.

Kunnan avainasemassa olevilla henkilöillä on keskeinen vaikutus kuntalais-ten mielipiteiden muodostumiseen. On tärkeää, että kunnan luottamus-henkilöstön, virkamiesten, yhdistysten ja asukkaiden välinen yhteistyö on aktiivista. Kotiseutuliiton *Kansalaisyhteiskunta kulttuuriympäristötyössä* -selvityksen mukaan suomalaisilla yhdistyksillä on vankka kokemus siitä, ettei etenäkään kaavoitukseen pystytäkään vaikuttamaan. Tulos toistui Vantaalla 2018 teetetyssä Kylli-kyselyssä. Kyselyn mukaan osallistamisen tulokset eivät tule tarpeeksi näkyväksi asukkaille. Siispä yhteistyötä tulee kehittää ja vaalia niiltä osin kuin se jo toimii hienosti.

Kulttuuriympäristötyötä tekee Vantaallakin valtava joukko aktiivisia yhdis-ty- ja vapaaehtoistoimijoita. Heidän tavoitteenaan voi olla vaikkapa koh-teiden ja tarinoiden säilyttäminen tuleville sukupolville, historian tunnetuksi tekeminen, kohteiden hoitaminen ja ylläpito, asuinympäristöjen siistinä pitäminen ja viihtyisyyden parantaminen. He järjestävät esimerkiksi tapah-tumia, talkoita ja keskustelutilaisuuksia kotiseutuun ja sen hoitamiseen liit-tyen. Vain harvalla yhdistyksellä on palkattua työvoimaa. Siitä huolimatta vapaaehtoisten joukossa on valtava potentiaali ja volyymi tehdä ja toteut-taa kulttuuriympäristötyötä, jonka toteuttamiseen kaupungilla itsellään ja yksistään ei riittäisi voimavaroja. Siksi näiden kotiseutu-, asukas-, omakoti-ja kyläyhdistysten toiminnan tukeminen ja kannustaminen on ensisijaisen tärkeää.

Luonnollisesti myös omistajat ovat vastuussa kiinteistöjen ylläpidosta ja huoltamisesta. On oleellista, että omistajilla on sekä tarpeeksi tietoa että halua suojella kohteita. Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeessa on lisäksi tunnistettu uusia välillisiä kulttuuriympäristötyön tekijöitä ja sii-hen vaikuttavia toimijoita kaupungin sisällä. Hankkeessa on pilotoitu uuden-laista kulttuuriympäristön yhteistyötä esimerkiksi matkailun, viestinnän ja kasvatuksen ammattilaisten kanssa. Yksi kulttuuriympäristölinjausten toi-menpide on houkutella uusia toimijoita mukaan kulttuuriympäristötyöhön jatkossakin.

Kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeen aikana yhdistykset pystyivät hakemaan avustuksia kulttuuriympäristötalkoisiin ja -tapahtumiinsa. Vantaa-Seuralle myönnettiin 300 euron avustus Helsingin keskiaikapäivän vapaaehtoisten kiitosjuhlaan, jossa oli ruokailun lisäksi asiantuntijaluento. Pienikin avustus ja kiitos tehdystä työstä kannustaa jatkamaan arvokasta toimintaa. Kuva: Riina Koivisto / Vantaa-Seura.

Alla olevassa taulukossa on eritelty eri tahojen toteuttamaa kulttuuriympäristötyötä siten, kuin se on Vantaalla järjestetty marraskuussa 2019.

Taso	Vastuu	Toimijoita
Kansalais-taso	Vastuu oman ympäristön hoitamisesta ja osallistumisesta muutosten suunnitteluun	Asukkaat Järjestöt Yhdistykset ja yhteisöt Yritykset Kiinteistön- ja maanomistajat: huolehtivat omaisuutensa kunnossapidosta ja voivat tehdä esityksen rakennuksen suojelemisesta.
Kuntataso	Vastuu paikallisen ympäristön suunnittelusta, suojelusta ja hoitamisesta	Asemakaavoitus, yleiskaavoitus: vastuu kaupunki-suunnittelusta ja kaavojen ajantasaisuudesta. Rakennusvalvonta: myöntää toimenpideluvat, valvoo kunnossapitoa, luvatonta rakentamista ja maisematöitä. Tilakeskus: kaupungin toimitilojen ja kiinteistöjen kehittäminen ja hankinta, korjaushankkeiden suunnittelu, tilojen käyttö. Kuntatekniikan keskus: yleisten alueiden, katujen ja viheralueiden suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito. Vantaan kaupungin museo: antaa lausunnot suojelusta, tekee inventointeja ja tutkimuksia. Ympäristökeskus: vastaa muun muassa luonnon ja ympäristön suojelusta, ympäristöluvista ja -määräyksistä sekä asumisterveydestä. Suojeluasiainneuvottelukunta: ajankohtaisista suojeluasioista keskusteleminen yhdessä kaikkien kaupungin kulttuuriympäristön viranomaisten kanssa. Arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmä: arkkitehtuuriohjelman seuranta ja valvominen, Kehäkukka-palkinnon myöntäminen Kaupunkikuvaneuvottelukunta: edistää ja seuraa hyvän kaupunkikuvan kehitystä ja lausuu kaupunkikuvallisista ratkaisuista päätöksentekoa vasten ennen rakennusluvan myöntämistä. Kaupunkisuunnittelulautakunta: kaupunkirakenteen ja ympäristön kehittäminen. Kaupunginvaltuusto: hyväksyy rakennusjärjestyksen, hyväksyy merkittävät asemakaavat kaupunginhallituksen jälkeen. Kaupunginhallitus: hyväksyy merkittävät asemakaavat ja kaikki yleiskaavat ennen kaupunginvaltuustoa. Välillisiä toimijoita: Palvelualueiden viestintäyksiköt: Kulttuuriympäristöstä, historiasta ja ajankohtaisista teemoista viestiminen Elinkeinopalvelut: vastuu kulttuuriympäristömatkailun kehittämisestä. Kasvatuksen ja oppimisen palvelualue: vastuu kulttuuriympäristökasvatuksesta.

Taso	Vastuu	Toimijoita
Aluetaso	Ohjaa ja on vastuussa alueen kulttuuriympäristöhoidon edistämisestä.	Uudenmaan kulttuuriympäristön yhteistyöryhmä: vuorovaikutuksen lisääminen alueen kulttuuriympäristötoimijoiden kesken, ohjelmien edistäminen, rky-kohteiden ja valtakunnallisesti merkittävien maisema-alueita koskevien toimenpiteiden seuranta, hoitoavustusten jakamisen linjaaminen, alueen kulttuuriympäristöstrategian seuraaminen. Vastuumuseo, Helsingin kaupungin museo: edistää kulttuuriympäristön hoitoa alueellaan, tekee yhteistyösopimuksia paikallismuseoiden kanssa. Uudenmaan liitto: Laatii maakuntakaavan ja voi tehdä esityksen rakennuksen suojelemisesta, myöntää erilaisia tukia. Uudenmaan ELY-keskus: vastuussa LaRS-suojelusta ja poikkeuslupa-asioista, asettaa vaarantamiskiellon.
Kansallinen taso	Vastuu suomalaisen kulttuuriympäristön säilymis- edellytyksistä	Kotiseutuliitto: tekee vaikuttamistyötä, myöntää korjausavustuksia, järjestää koulutuksia ja tapahtumia, tekee tutkimus- ja julkaisutyötä. Kuntaliitto: huolehtii kuntien eduista lainsäädännön uudistuksessa, ohjeistaa lainsäädäntöä koskevissa asioissa, antaa kaavoitusta koskevaa koulutusta ja neuvontaa, levittää tietoa toimintatavoista ja kokemuksista. Museovirasto: tekee valtakunnallisia inventointeja, valvoo merkittävimpiä kohteita (kirkkolaki ja valtion omistamien rakennusten suojeluasetus) sekä alueellista toimintaa, tehnyt yhteistyösopimuksen alueellisen vastuumuseon (Helsingin kaupungin museon) kanssa Vantaan alueen kulttuuriympäristön viranomaistyön työnjaosta. Ympäristöministeriö: tekee päätöksen ELY-keskuksen ehdottamasta suojelusta, valitusviranomaisen hylkäävissä kaavapäätöksissä. Muut ministeriöt: oman osa-alueensa kehittämisen näkökulmasta mukana.
Kansainvälinen taso	Vastuu yhteisestä kulttuuriympäristöstä	UNESCO päättää kansainvälisesti merkittävistä kulttuuriympäristökohteista, kouluttaa, lisää tietoa. DOCOMOMO, ICOMOS: edistävät kansainvälisesti kulttuuriympäristön suojelemista ja tutkimusta. Euroopan neuvosto: tekee kansainvälisiä kulttuuriympäristön ja -perinnön sopimuksia, esim. Granada, Valletta, Firenze, Faro.

VANTAAN KYLLI -HANKE

Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset eli Kylli -hanke oli Vantaan kaupungin maankäytön ja sivistystoimen kolmivuotinen yhteishanke vuosina 2018-2020. Hanke perustettiin kulttuuriympäristöohjelman tekoa ja toimeenpanoa varten. Siihen saatiin Museovirastolta merkittävä innovatiivisten hankkeiden apuraha. Hankeen tavoitteena oli parantaa kulttuuriympäristötiedon saatavuutta, luoda positiivista Vantaa-kuvaa sekä aktivoida kulttuuriympäristötyöhön mukaan niitä, jotka eivät aiemmin ole olleet mukana.

Suunnitelman mukaisesti ensimmäisenä vuonna toteutettiin useita osaprojekteja, joissa testattiin erilaisia asukasysteistyön toimintamalleja, joita voidaan myöhemmin ottaa vakituisempaan käyttöön. Toinen hankevuosi käytettiin linjausten luomiseen yhdessä kaupungin organisaatioiden sekä asukasedustajien kanssa. Kolmantena hankevuonna kaikki sovitut toimenpiteet käynnistettiin, ja sitä kautta alkoi myös linjausten voimaan saattaminen.

Kylli-kyselyssä selvitettiin vantaalaisten suhdetta kulttuuriympäristöön

Kulttuuriympäristölinjaukset -hanke aloitettiin vuonna 2018 toteutetulla karttakyselyllä, jossa selvitettiin, mitä vantaalaiset ajattelevat kulttuuriympäristöstä. Kyselyyn vastasi 92 henkilöä. Neljä viidestä kyselyyn vastanneesta oli asukkaita, mutta joukossa oli myös kotiseutu- ja yhdistysaktiiveja, entisiä vantaalaisia ja ulkopaikkakuntalaisia. Huomionarvoista on se, että kyselyyn ei vastannut yksikään päättäjä tai suunnittelija. Yli puolet kyselyyn vastanneista oli 40-59-vuotiaita naisia. Odotetusti Myyrmäen (38 %) ja Tikkurilan suuralueilta (26 %) saatiin eniten vastauksia; yksittäisistä kaupunginosista eniten vastauksia keräsivät Myyrmäki, Hämeenkylä, Tikkurila, Ylästö, Pakkala, Seutula ja Korso.

Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo

Kyselystä nousi esiin seuraavia huomioita:

- Vantaalaiset osallistuvat mielellään kulttuuriympäristön hoitoon. Mielekkäin tapa osallistua ovat talkoot, tapahtumat sekä digitaaliset palvelut kuten nettisivut tai sosiaalinen media.
- Kaupungin pitäisi huomioida paremmin asukkaiden ja asukasyhdistysten toiminta ja kulttuuriympäristötyö. Asukkaiden roolia tulisi vahvistaa esimerkiksi monenlaisella yhteistyöllä, Adoptoi monumentti -sopimuksilla ja tapahtumissa.
- Asukkaat haluaisivat erityisesti lisää kulttuuriympäristön hoitoon ja huoltoon liittyvää tietoa. Yli 90 % haluaisi tietää vantaalaisesta kulttuuriympäristöstä lisää.
- Samalla 63 % kokee, ettei pysty vaikuttamaan kulttuuriympäristöön. Viestintää tulisi tehostaa ja vaikutusmahdollisuudet tulisi tuoda selkeämmin esille.
- Kyselyyn vastanneet toivovat kaupungin sitoutuvan laadukkaaseen, ei liian ahtaaseen rakentamiseen, joka huomioi olemassa olevan rakennuskannan luonteen ja mittakaavan.
- Erityisesti viheralueet, puistot, pellot, joenvarret, maalaismiljö, kartanot ja tehdashistoria halutaan säilyttää, kun rakennetaan uutta. Nämä tulisi myös saattaa entistä aktiivisempaan käyttöön.
- Kuulemisen sijaan asukkaat toivoivat lisää kuuntelemista eli sitä, että osallistamisella on vaikutusta lopputulokseen. Kyselyyn vastanneiden mukaan toiveita tulisi kuunnella ja kaupunkia kehittää entistä tasavertaisemmin idässä ja lännessä.

Kylli-kyselyn tuloksia lukuina:

- 74 %** Kulttuuriympäristön säilyttäminen on tärkeää kaupungin maineelle ja imagolle.
- 83 %** Olen ylpeä vantaalaisesta kulttuuriympäristöstä.
- 75 %** Kulttuuriympäristön säilyttäminen on tärkeää.
- 92 %** Kulttuuriympäristö on oleellinen osa arkeani.
- 64 %** En pysty vaikuttamaan kulttuuriympäristööni.
- 97 %** Kulttuuriympäristö edistää hyvinvointiani.

Kyselyssä sai merkitä kartalle merkityksellisiä tai uhanalaisia kulttuuriympäristökohteita. Kartalle sai merkitä tärkeän paikan oman kokemuksensa mukaan, eikä sen varsinaisesta arvostusstatuksesta tarvinnut tietää. Noin

puolet vastauksista ovatkin muita kuin kaupungin määritelmän mukaisia, arvotettuja kulttuuriympäristökohteita, mutta yhtä lailla tärkeitä ympäristöjä vantaalaisille. Kyselyn vastaukset hajaantuivat usean kohteen välille. Huomionarvoista on se, että monet tärkeäksi merkityt paikat löytyivät myös uhanalaisiksi koettujen kohteiden joukosta.

Merkityksellisiä kohteita

- 12 merkintää Tikkurilan aseman ympäristö kerrostaloalueineen
- 8 merkintää Louhipuisto ja Jokiuomanpuisto
- 5 merkintää Lammaslampi ympäristöineen
- 4 merkintää Heureka ympäristöineen
- 3 merkintää Keravanjoen ympäristö, Backaksen kartano ympäristöineen, Kuusijärvi ympäristöineen, Hiirilampi, Pyhän Laurin kirkko ympäristöineen
- 2 merkintää Leinelänkaaren kallio, Tammiston metsä, Lentokenttä
- 1 merkintä Koivuhaan arboretum, Tikkurilan keskuspuisto, Tolkinmetsä, Hämeenkylläntien varren peltomaisemat, Hämevaaran kalliot ja metsä, Malminiitty, Vantaanjoki, Ruskeasannanlammet, Tikkurilan uimahalli, Leppäkorven maauimalan kahvila, Rusokallion metsä, Päiväkumpu Sahamäessä, Hanabälen saha ja mylly, Koivutori, Ruskeasannan siunauskappeli, Silvolan luonnonsuojelualue, Navethalia, Malmarsin krouvi ja torppa, Gjutars, Biorex, Louhelan päiväkodin puisto, Reuna, Ilola, Rekolan keskusta, Ristipuro, Hiekkaharjun Kolmekutonen, Hiekkaharjun vesitorni, Simonkallion koulu, Vierumäen koulu

Uhanalaisia kohteita

- 5 merkintää Louhipuisto
- 4 merkintää Tikkurilan aseman ympäristö kerrostaloalueineen
- 3 merkintää Lammaslampi ympäristöineen
- 2 merkintää Backaksen kartano ympäristöineen
- 1 merkintä Hämeenkyllän pellot, Hakkilan teollisuusalue, Linnaistenmetsä, Viikatepuisto, Louhelan päiväkodin puisto, Königstedtinkallion metsä, Louhelan asema, Koivuhaan arboretum, Rusokallion metsä ja pellot, Tikkurilan jokivarsi, Hiekkaharjun peltomaisema, Rekolan keskusta, Silvolan luonnonsuojelualue, Pointin kirjasto, Tolkin kylän ratsastuskoulu ympäristöineen.

Kulttuuriympäristölinjaukset ja yleiskaava 2020

Yleiskaava 2020 -luonnoksen kulttuuriympäristön vaikutusten arviointi tehtiin osana Kulttuuriympäristölinjaukset -hanketta. Siinä arvioitiin luonnoksen vaikutuksia kulttuurimaisemaan, rakennusperintöön ja kaupunkikuvaan sekä muinaisjäännöksiin ja kulttuuriperintöön. Vantaan yleiskaavan kehäänkärjet ovat raitiovaunuhanke, kaupungin tiivistäminen ja uudistaminen, luonnonsuojelualueiden lisääminen sekä elävämpi ja toimivampi kaupunki. Raitiovaunu parantaneekin joidenkin kulttuuriympäristökohteiden saavutettavuutta ja muinaisjäännösten säilymismahdollisuudet paranevat uusilla luonnonsuojelualueilla. Elävä ja toimiva kaupunki on myös kulttuuriympäristön näkökulmasta tavoiteltavaa, sillä kohteiden aktiivinen käyttäminen edistää parhaiten niiden säilymistä.

Tavoite tiiviistä kaupunkirakenteesta tuottaa tulevaisuuden Vantaalle entistä urbaanimpaa kaupunkikuvaa. Tiivistäminen aiheuttaa yhtäältä jonkin verran paineita kulttuuriympäristön säilymiselle, mutta toisaalta turvaa paremmin tiivistyvien alueiden ulkopuolelle jäävät kohteet. Tiivistäminen vaikuttaa Vantaalla erityisesti niin kutsuttujen kaupunginosakeskustojen ja asemanseutujen rakennusperintökohteisiin ja kaupunkikuvaan. Tässä piilee kuitenkin hieno mahdollisuus suunnitella ja rakentaa kehittyvää ja kasvavaa kaupunkia hyödyntämällä olemassa olevien kulttuuriympäristökohteiden ominaispiirteitä. On tärkeää, että muutoksessa pystytään säilyttämään kaupunkikuvan kerroksellisuus ja rakennusperinnön monipuolisuus, alueen tutuus sekä kiinnityskohdat.

Rakennusperinnön ja kaupunkikuvan lisäksi yleiskaavaluonnos mahdollistaa kulttuurimaiseman muutoksia niin maakunnallisesti kuin valtakunnallisestikin merkittävillä kulttuurimaisema-alueilla. Arvokkaaksi määritellyn kulttuuriympäristön merkintää poistetaan yhteensä 100 hehtaarin alueelta muun muassa uusien kaupunginosakeskustojen syntyessä Länsimäkeen ja Piispankylään. Osalla poistuvista alueista kulttuuriympäristön arvot on menetetty jo aiemmin eli yleiskaava on päivitetty vastaamaan nykytilannetta.

Huomioitavaa on, että vasta yleiskaavaluonnoksen valmistumisen jälkeen alkoi valtakunnalliset arkeologiset kohteet -selvitystyö, joten niitä ei luonnoksessa ole huomioitu. Yleiskaavaluonnoksessa on myös pyritty yksinkertaistamaan kartan lukemista yhtenäistämällä erilaisten toimintojen merkintätapoja. Muuttuneiden merkintöjen kaikkia mahdollisia vaikutuksia on osin vaikea arvioida.

Yleiskaavaluonnoksen vaikutukset muinaisjäännöksiin, kulttuurimaisemaan sekä rakennusperintöön ja kaupunkikuvaan:

Muinaisjäännökset

- Kivikautisen asuinpaikan (Husbacka II) päälle osoitettu täydennysasuminen tuhoaisi täysin muinaisjäännöksen, joka mahdollinen valtakunnallisesti arvokas arkeologinen kohde.
- Länsimäen, Länsisalmen ja Rajakylän alueen tiivistäminen mahdollistaa ensimmäisen maailmansodan linnoitusalueen pirstoutumisen.
- Uusien ja tiivistyvien keskustojen syntyminen vaarantaa historiallisten teiden säilymistä esim. Piispankylässä.
- Valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet selviävät vasta myöhemmin.

Kulttuurimaisema

- Kaikkiaan kulttuuriympäristörasteria poistuu 2 %, yhteensä 100 hehtaaria
- Espoonjokilaakson maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella Hämeenkylässä hehtaari Tuomelan koulun lähetyksellä: näkymäakseli Ainontieltä Hämeenkyllän kartanolle katkeaa ja maisema menetetään.
- Hanabölen maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella Sahamäessä 20 hehtaaria: hyvin säilynyt ja yhä viljelykäytössä oleva kulttuurimaisema Koivukylänväylän pohjoispuolelta menetetään. Lisäksi Storpetsen ja Kauniston tilojen päärakennusten yhteensovittaminen uudelle asuinalueelle.

- Vantaanjokilaakson valtakunnallisesti merkittävillä maisema-alueilla Piispankylässä 8 hehtaaria ja Viherkummun siirtolapuutarhassa 6 hehtaaria, Hanabölen maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella Hiekkaharjun golfkentän eteläpuolella 15 hehtaaria: näiden alueiden arvot katsotaan hävinneen jo aiemmissa vaiheissa.

Rakennusperintö ja kaupunkikuva

- Tiivistäminen ja paikalliskeskustan c-merkinnän poistuminen uhkaa paikalliskeskustojen rakennusperintöä ja kaupunkikuvaa sekä erityisesti arvokkaaksi määritettyjä ostoskeskuksia. Erityisesti Korson asema-alue ja 60-luvun matala ja vaakatasoinen keskusta ja Myyrmäen keskustan ostoskeskukset.
- Havukosken kerrostaloalueen aluerajauksen pienentäminen mahdollistaa maakunnallisesti arvokkaan alueen rajauksen pienentämisen
- Osa rakennusperintökohteista jää kestäväen kasvun vyöhykkeelle. Ne tulee sovittaa tiivistyvään kaupunkirakenteeseen.
- Tiivistyvien keskustojen reuna-alueet tulee yhteensovittaa niiltä osin kuin ne kohtaavat esim. arvokkaiden pientaloalueiden reunoja, erityisesti Asolassa
- Merkintöjen muutosten vaikutuksia esim. Helsingin pitäjän kirkonkylällä ja kartanoissa vaikea arvioida
- Aviapoliksen kokonaisvaltaisessa kehityksessä alueen arvokkaan modernin teollisen rakennusperinnön huomioiminen ja ottaminen osaksi suunnitelmia.
- Tikkurilan väritehtaiden, Kaivokselan ja Vaaralan työpaikka-alueet muuntautuvat asumiseen, mikä aiheuttaa alueille toiminnallisia muutoksia.

Linjaustyö

Varsinainen linjaustyö lähti käyntiin tammikuussa 2019. Ensin projektikoordinaattori kävi kaikkien kaupungissa kulttuuriympäristötyötä tekevien viranomaisten sekä asukasedustajien kanssa ns. starttikeskustelut. Näissä keskusteluissa ideoitiin, millaisin toimenpitein vantaalainen kulttuuriympäristö voitaisiin huomioida paremmin sekä miten kulttuuriympäristötyötä tulisi kaupungissa kehittää. Osa ryhmistä toivoi toista keskustelua, joten pohdiskelua jatkettiin heidän kanssaan uudessa tapaamisessa.

Ohjausryhmän kokouksessa 17.4.2019 esiteltiin ensimmäinen luonnos linjauksista. Ohjausryhmän kommenttien jälkeen luonnokseen tehtiin muutokset ja sitä esiteltiin eri johtoryhmissä. Johtoryhmien kommenttien jälkeen luonnosta muokattiin jälleen, ja ohjausryhmä kommentoi muokattua versiota syksyn kokouksessa 13.9.2019. Yhteensä linjaustyön aikana käytiin 35 keskustelupalaveria tai kohtaamista. Ohjausryhmän kommentein muokattua versiota esiteltiin suuressa yhteiskeskustelu- ja kuulemistilaisuudessa Vantaan kaupunginmuseumuseossa 1.11.2019. Sen yhteydessä luonnokseen tuli vain pieniä muutoksia. Ohjausryhmä hyväksyi linjaukset 25.11.2019 kokouksessaan ja lähetti ne edelleen hyväksyttäväksi kaupungin johtoryhmälle, joka lähetti ne tiedoksi lautakuntiin.

Suuri keskustelu- ja kuulemistilaisuus Vantaan kaupunginmuseumuseossa 1.11.2019. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseumuseo.

Tapahtumat ja yhteistyö

Kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeen lähtökohtana oli asukkaiden kuunteleminen, uusien toimijoiden kannustaminen kulttuuriympäristötyöhön sekä asukasosallisuuden lisääminen erilaisten pilottiprojektien avulla. Pilottiprojektien ja erilaisten tapahtumien avulla pyrittiin lisäämään tietoisuutta vantaalaisesta kulttuuriympäristöstä, tekemään kulttuuriympäristötyötä näkyväksi, hoitamaan, huoltamaan ja pitämään kulttuuriympäristökohteita kunnossa, nostattamaan yhteisöllisyyttä sekä keräämään tietoa. Erilaisia tapahtumia järjestettiin kahden vuoden aikana yhteensä 57. Jotkin tapahtumista otettiin vakituiseksi osaksi kaupunginmuseon vuotuista tapahtumakalenteria.

Yhteensä hankkeen aikana erilaisissa tapahtumissa tavoitettiin 2773 henkilöä. Sen lisäksi yhteistyötä on tehty varmasti yhteensä satojen erilaisissa verkostoissa ja pilottiprojekteissa mukana olleiden kanssa. Kylli-kyseleyn vastanneet eivät ole mukana tässä luvussa. Vaikka uusien toimijoiden osuutta osallistujamäärästä ei voida selkeästi osoittaa, voitaneen kuitenkin todeta, että mukaan on saatu valtava joukko vantaalaisesta kulttuuriympäristöstä kiinnostuneita.

Entisten ja nykyisten vuonna 1974 syntyneiden vantaalaisten luokkakokousbrunssilla muisteltiin menneitä. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Tapahtuma	Lyhyt kuvaus	Yhteistyötaho	Osallistujamäärä
Valokuvaa Vantaa -kierrokset Myyrmäki, Korso, Kirkonkylä, Hakunila, Aviapolis, Vantaankoski, Koivukylä.	Kaupunkivalokuvauskurssi kahdeksassa kaupunginosassa, samalla oppien historiaa.	Kaupunginmuseo, viimeinen kierros yhteistyössä Turun yliopisto, Päivi Leinonen.	91
Vantaan historiakävelyt (+ Tikkurilan kaupunkikävely kaupunkisuunnittelijoiden kanssa)	Opastettujen kävelyiden sarja (20kpl)	Kaupunginmuseo, Vantaa-Seura, VisitVantaa, Aviapolis-Tikkurila-Hakunila -kehittämisryhmä, osallisuuskoordinaattorit.	1535
Kyllin kestit, Vantaan synttärät 687, Vantaan synttärät 688.	Kulttuuriympäristöjuhlat asukkaille: tapahtumaa museolla ja kotiseutubussierrokset.	Kaupunginmuseo, Nuorisoseurat ry, Vantaan Varian logistiikan koulutuksen kanssa	416
Talkoot: Keskiäikapäivän vapaaehtoisten kiitosjuhla sekä Linnaisten suokaivoksen kyltitys.	Yhdistykset hakivat rahoitusta talkoisiin. Myönnettiin kahdelle yhdistykselle.	Kaupunginmuseo, Vantaa-Seura, Linnaisten omakotiyhdistys.	38
Luokkakokousbrunssi 1974, kaksi Vantaan tallentajat 1974 -tapaamista, Vantaan tallentajat 1974 Facebook-ryhmä	Vuonna 1974 -syntyneiden muistitiedonkeruu ja keskustelutilaisuus.	Kaupunginmuseo, Vantaa 50 -hanke, Kahvi Charlotta Vernissa.	24
Vantaa Wikipediaan -wikipediapajat Tikkurilan ja Myyrmäen kirjastoissa.	Täydennettiin Vantaan historiallisia rakennuksia ja maisemia Wikipediaan.	Kaupunginmuseo, Wikimedia Suomi, Tikkurilan kirjasto, Myyrmäen kirjasto.	4
Kotiseutuni Vantaa -tarinatyöpajat Myyrmäessä, Koivukylässä, Tikkurilassa, Hiekkaharjussa, Övre Nybackassa.	Muistitiedon keruu ja keskustelutilaisuus. Yhdistykset saivat tilata ilmaisen tarinatyöpajan.	Kaupunginmuseo, Erityisasumisen yksikkö, Myyrmäki, Kafnetti, Tikkurila Lions Club, Vantaan eläkeläiset ry, Etelä-Vantaan eläkeläiset, Kestikievarin perheamu, Vauvamaanantai.	180
Kuninkaan piknik	Historiatapahtuma Kuusijärvellä.	Kaupunginmuseo, Cafe Kuusijärvi	25
Yritykset ja ympäristöt seminaari	Yrittäjille ja yhdistyksille suunnattu seminaari.	Kaupunginmuseo, Kulttuuritehdas Vernissa, Elinkeinopalvelut.	35
Vantaa kuvissa ja muistoissa -Facebook-ryhmä sekä Vantaan tallentajat 1974 Facebook-ryhmä	Facebook-ryhmät muisteluille ja kuvien jakamiselle.	-	384
Viranomaisten aamukahvit ja Kyllin suuri yhteiskeskustelu- ja kuulemistilaisuus	Kaupungin kulttuuriympäristöviranomaisille suunnatut keskustelutilaisuudet.	Kaupunginmuseo, kaupungin työntekijät.	41
YHTEENSÄ 57 TAPAHTUMAA			2773

Tapahtuma- ja projektiesittelyt

Seuraavien lyhyiden projektiesittelyiden kautta voit tutustua siihen, millaisia pilottiprojekteja hankkeen aikana toteutettiin. Pilottiprojektien tarkoituksena on ollut tuoda esiin, miten kulttuuriympäristöön voi vaikuttaa ja miten erilaisia kulttuuriympäristötyön mahdollisuudet ovat. Niitä voi toistaa tulevissa hankkeissa ja projekteissa, mutta sitäkin suurempana toiveena on, että niissä luotuja malleja ja toimintatapoja pystytään hyödyntämään isolla tai pienellä mittakaavalla arkityössä.

Kulttuuriympäristöön vaikuttaminen ja kulttuuriympäristötyöhön osallistuminen jakautuvat ainakin kolmeen osa-alueeseen:

- kulttuuriympäristökasvatukseen ja -tiedon lisäämiseen
- suunnitteluun ja päätöksentekoon osallistumiseen
- ympäristöstä huolehtimiseen

Koulujen ja oppilaitosten kulttuuriympäristökasvatuksen lisäksi myös erilaisissa tapahtumissa voi olla tarkoituksena lisätä tietoisuutta kulttuuriympäristöstä. Tässä kohtaa olennaiseksi tulee se, kuinka kiinnostunut henkilö on aihealueesta. Ymmärrettävästi kiinnostus on yleensä suurempaa, jos asia koskee omaa lähialuetta. Linjausten myötä yksi kaupungin tavoite on viestiä kulttuuriympäristötapahtumista ja osallisuuden vaikutuksista tehokkaammin sekä lisätä kiinnostusta kulttuuriympäristöstä. Kaikki voivat osallistua erilaisiin kulttuuriympäristötapahtumiin, hieman enemmän vaatii järjestötoimintaan osallistuminen. Tapahtumien lisäksi vaikuttaa voi vaikka vain juttelemalla lähipiirille tai keskustelemalla vaikkapa sosiaalisessa mediassa tärkeistä kysymyksistä. Olennaista on, että kaupunkisuunnitteluun ja päätöksentekoon otetaan osaa: kuunnellaan ja jätetään kirjallinen kommentti suunnitelmiin. Kaikista tärkein lienee kuitenkin ympäristöstä huolehtiminen arkisilla valinnoilla.

Historiaopastus Myyrmäessä syksyllä 2019. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Kaupungin ja Luons Club Tikkurila Dickursby ry:n Adoptoi monumentti -sopimus julistettiin Muinaispuistopäivänä 2019. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupunginmuseo.

Peltolan koulun 8E-luokkalaiset tekivät mobiilireittiä historian tunnilla keväällä 2018. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupunginmuseo.

Kulttuuriympäristötapahtuman järjestäminen

Kulttuuriympäristötapahtuman voi järjestää kuka tahansa – siis yritys, yhdistys, yhteisö tai yksityishenkilö. Vaikkapa työporukka voi vaikuttaa omaan lähikulttuuriympäristöönsä merkittävästi sekä arjessa että tapahtumilla. Suurempien tapahtumien osalta on hyvä muistaa kaupungin lupamenetellyt. Vantaan kaupunki on mielellään mukana tapahtumissa. Kaupunki jakaa vuosittain kulttuurin tai paikallisen kansalaistoiminnan kohdeavustusta, ja kaupungilta voit saada tiloja tai markkinointiapua tapahtumaasi.

Projektikuvaus, esimerkkinä yksityishenkilö

- Valitse paikka: tietty alue tai yksi kohde
- Valitse näkökulma: historian esiintuominen, elävöittäminen, hoitaminen, joku muu? Hyödynnä esim. Euroopan kulttuuriympäristöpäivien vuositeemaa. Tapahtuman voi toteuttaa jo olemassa olevan toiminnan tai konseptin ympärille
- Valitse ajankohta: yhdistä tapahtumasi jo olemassa olevaan muuhun tapahtumapäivään.
- Kontaktoi halutut yhteistyökumppanit: museo on innolla mukana kulttuuriympäristötapahtumissa. Sisältöjä tapahtumaasi voit saada yllättävän läheltä, vaikkapa lähialueen urheiluseuralta, omakotiyhdistykseltä tai yritykseltä!
- Palkitse itsesi ja muut ahkerat vapaaehtoiset. Pienikin muistaminen lämmittää ja motivoi jatkamaan työtä myös tulevaisuudessa.

Kulttuuriympäristöön liittyviä sopivia tapahtumapäiviä Vantaalla ovat muun muassa:

- Vantaa-päivä 15.5.
- Alueen päivät keväällä ja syksyllä
- Euroopan kulttuuriympäristöpäivät syyskuun ensimmäisellä viikolla
- Vantaan syntymäpäivä 14.9.

Adoptoi monumentti

Kylli-hankkeen aikana allekirjoitettiin Vantaan toinen Adoptoi monumentti-sopimus. Sopimus tehtiin Lions Club Tikkurila Dickursby ry:n kanssa Jokiniemen Muinaispuistosta. Adoptoi monumentti on Pirkanmaan maakuntamuseosta lähtöisin oleva toimintamuoto, joka kannustaa yhdistyksiä ja yhteisöjä pitkäjänteiseen kulttuuriympäristön vapaaehtoistyöhön. Adoptointi voi olla arkeologisten kohteiden, historiallisten rakennusten tai maisemien parissa tehtävää tiedonkeräämistä, hoitamista ja ylläpitoa, tapahtumien järjestämistä tai vaikkapa yhdessäoloa. Lions Club Tikkurila Dickursbyn kanssa sovittiin adoption yhteydessä vuotuisen Muinaispuistopäivän järjestämisestä sekä alueen viheralueen kunnossapidon tukemisesta siivoustalkoilla.

Projektikuvaus, esimerkkinä yhdistys tai yhteisö

- Yhdistys tai yhteisö voi ehdottaa kohdetta adoptoitavakseen. Yhteydenotto tehdään kaupungin museolle. Museolla on myös lista mahdollisista adoptiokohteista.
- Selvitetään, keiden kaupungin viranomaisten vastuualueelle kohde kuuluu
- Kokoonnutaan kaikkien toimijoiden kanssa
- Määritellään adoption ehdot ja siihen liittyvät toimenpiteet, joihin yhdistys/yhteisö sitoutuu
- Tehdään sopimus kaupungin, yhdistyksen/yhteisön ja tarvittaessa Museoviraston kanssa (muinaisjäännökset), jossa sovitaan adoption ehdoista
- Tiedotetaan adoptiosta
- Seurataan ja jatketaan yhteistyötä

Mobiilireittejä kulttuuriperintöön

Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seuran ja Peltolan koulun silloisen 8E-luokan kanssa toteutettiin yhteistyöprojekti, jossa koululaiset tekivät Seinätön museo -alustalla kulttuuriympäristön mobiilireitin oman koulunsa lähialueelle. Reitin suunnitteluun käytettiin neljä 90 minuutin oppituntia. Oppilaiden mukaan reitin teko oli opettavaista ja avarsi sitä, kuinka paljon historiaa omilta kotikulmilta löytyykään. Reittiä käytettiin yli 300 kertaa heti ensimmäisten viikkojen aikana.

Reitin teko sopii eri-ikäisille ryhmille ja reitin teema voidaan määrittää kiinnostuksen mukaan. Reitin avulla sekä tekijät että reitin käyttäjät voivat tutustua lähikulttuuriympäristöihinsä helposti. Hanke oli Vuoden museopedagoginen teko -finalisti.

Projektikuvaus, esimerkkinä koululuokka

- Sovitaan yhteistyöstä koulun ja museon kanssa, esim. vieraillaan museossa tai tutustutaan olemassa oleviin reitteihin
- Museo (Museoliitto) kouluttaa opettajan tai luokan Seinätön museo -alustan käyttöön
- Päätetään yhdessä kohteet, jotka kiinnostavat
- Museo kokoaa luokalle kohteiden aineistot, luokka voi tuottaa myös omia sisältöjä
- Kun luokka tuottaa reittiä, museo auttaa aktiivisesti vastaamalla kysymyksiin ja ongelmiin
- Tarkistetaan valmiit reitit ja julkaistaan ne

Vantaan historiakävelyt

Vantaalla on ennenkin järjestetty historiakävelyitä, mutta ratkaisevaa tämän projektin onnistumisen kannalta oli yhteistyö Vantaa-Seuran ja VisitVantaan kanssa. Mukana oli sekä perinteisiä alueen historiaan liittyviä kävelyitä että teemallisia kierroksia. Vantaan historiakävelyille osallistui kesän ja syksyn 2019 aikana yli 1500 Vantaan kulttuuriympäristöstä kiinnostunutta. Historiakävelyn voi jatkossakin tilata esimerkiksi Vantaan kaupunginmuseolta ja kävelyitä voidaan tehdä tietyistä teemoista yhdessä asukasyhdistysten kanssa esimerkiksi muistelukävelynä. Vaihtoehtoisesti mukaan voidaan kutsua alueen kaupunkisuunnittelija, jolloin voidaan pureutua alueen tulevaisuuden suunnitelmiin.

Projektikuvaus, esimerkkinä yhdistys

- Sovitaan yhteistyöstä ja kartoitetaan mahdolliset muut kumppanit
- Päätetään kävelyn kohteet, teema ja ajankohta
- Suunnitellaan yhdessä kävelyiden sisällöt ja sovitaan materiaalien tuottamisesta
- Sovitaan muista vastuista, esimerkiksi kuka/ketkä opastaa
- Sovitaan ja toteutetaan kävelyn viestintä ja markkinointi

Talkoot

Talkoot olivat Kylli-kyselyssä 2018 vantaalaisten suosituimpia kulttuuriympäristötyön osallistumismuotoja. Kylli-hanke tarjosi yhteisöille ja yhdistyksille mahdollisuuden hakea 300 euron avustusta ehdottamaansa kulttuuriympäristön talkooseen. Talkoo sai liittyä minkä tahansa kulttuuriympäristökohteen hoitamiseen, käyttöön, tapahtumaan tai elävöittämiseen. Avustuksen sai käyttää palveluun, työvälineisiin tai vaikkapa ruokakustannuksiin, kunhan talkoon tuloksista olisi hyötyä isommalle yhteisölle. Monilla yhteisöillä ja yhdistyksillä on jo hienoa olemassa olevaa kulttuuriympäristötoimintaa, mutta resurssit puuttuvat. Tämä kokeilu osoitti, että pienelläkin tuella on merkitystä. Avustukset myönnettiin Vantaa-Seuralle Keskiaikapäivien vapaaehtoisten kiitosjuhlan järjestämiseen sekä Linnaisten omakotiyhdistykselle Suuren suokaivoksen kyltin kunnostamiseen. Yhteensä näihin tilaisuuksiin osallistui 38 henkilöä – ja taas mukaan saatiin uusia kulttuuriympäristötoimijoita.

Projektikuvaus, esimerkkinä yhdistys tai yhteisö

- Valitse kohde, jossa haluat järjestää talkoot
- Mikäli kyseessä on suojelukohde tai tarvitet neuvoja, ota yhteys kaupunginmuseoon
- Sovi järjestäjien kanssa tapahtuma-aika ja -paikka sekä suunnittele, mitä talkoissa halutaan saada aikaiseksi
- Tiedota talkoista hyvin ja houkuttele vapaaehtoisia mukaan kertomalla talkoon tavoitteista
- Tee suunnitelma, mitä ja miten talkoissa korjataan tai kunnostetaan.
- Tähän voit saada neuvoja kaupunginmuseolta
- Varmista hyvissä ajoin, että talkoita varten on tarpeeksi toimivia välineitä ja työkaluja
- Saavu talkoopaikalle ajoissa ja ohjeista vapaaehtoiset hyvin
- Kiitä vapaaehtoisia talkoiden jälkeen ja muista heitä pienellä lahjalla, jos mahdollista

Linnaisten Omakotiyhdistys ry Adoptoi Linnaisten Suokaivoksen vuonna 2017 ja on hoitanut aluetta talkoilla. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Lisäksi Kylli-hanke on ollut mukana seuraavissa verkostoissa ja muiden järjestämissä tilaisuuksissa tai tapahtumissa.

Kaupungin sisäiset tapahtumat ja toiminta

- Historiamuraaleja Vantaalle -kokoukset
- Yhteistyö Ilmailumuseon kanssa -kokoukset
- Liikuntapalveluiden ja museon yhteistyö -kokoukset
- Vastuullinen vantaalainen -kokoukset
- Osallisuusverkoston kokoukset
- Matkailuverkoston kokoukset
- Kulttuurin yhdysopettajien kokoukset
- Suojeluasiainneuvottelukunnan kokoukset
- Kaupunginosabrändityö, alueelliset bränditarinat -yhteistyö
- Yleiskaavan vaikutusten arvioinnin tuottaminen
- Vantaan arkkitehtuuripäivä -tapahtuma
- Alueen päivät: Koivukylä, Why so Myrksi, Ylästö
- Yleiskaavan yleisötilaisuudet: Aviapolis, Tikkurila, Myyrmäki

Asukkaat, yhdistykset ja vapaaehtoisuus

- Puistokulma ry:n Vantaan seurantalot -kokoukset
- Valikko-verkoston kokoukset
- MarjaVerkon Elävää historiaa -tapahtuma
- Asukkaiden Kirkonkylän kevät -tapahtuma
- MarjaVerkon Kivistö kertomuksiin -tapahtuma
- Vantaa-Seuran Muinaispuistopäivä -tapahtuma
- Erätauko -koulutus

Viestintä

- Rakennustutkija Susanna Paavola: Ajatuksia kaupungista -podcast
- Rakennustutkija Susanna Paavolan artikkeli ”Vantaa lähiöasumisen edelläkävijänä” Asuminen ja yhteiskunta -lehti
- HS Vantaan ja Vantaan Sanomien artikkelit

Tutkimus, opiskelijayhteistyö ja pedagogia

- Memorandum Oy: pelityöpaja Vantaan kaupunginmuseon työntekijöille
- Petkele ry: Päiväkotien keskiaikaseikkailun suunnittelupalaveri
- Kulttuuriperintökasvatuksen seura ja Peltolan koulun 8E -luokka: Mobiilireittejä kulttuuriperintöön -tapaamiset
- Suomen kulttuurirahasto, Jokirannan koulun 5.-luokkalaiset: Mullankai-vajat -tapaamiset ja kaivaukset
- Laurea: opiskelijoiden palvelumuotoiluprojektit
- Helsingin seudun kesäyliopisto: kaupunkikävely Tikkurilassa
- Metropolia: Nissbackan kartanon virtuaalitodellisuus -tapaaminen
- Helsingin yliopisto: Murros -kurssin tapaamiset
- Helsingin yliopisto: Jaettu kaupunki -kurssin työpaja maahanmuuttajille

Kulttuurimatkailu, kohteet ja palvelut

- Forsman Vantaa-tee -kokoukset
- Tapahtumien Vantaa -messut
- Matkailumessut
- 6Aika -kaupungit: Aikamatkailu-hanke (ei rahoitusta)
- Jyväskylän yliopisto: Kestävää matkailua kulttuuriympäristöissä -seminaari
- Business Finland: Valtakunnallinen kulttuurimatkailuseminaari, Matkailun syke

Muut valtakunnalliset ja kansainväliset kytkökset

- Espoon kulttuuriympäristöohjelman valmistelu
- Wikimedia Suomi: Wiki Loves Monuments
- Culture tourism for city breakers -koulutukset
- European Heritage labels -koulutukset
- European Heritage Days ja EHD Stories -tapahtumat ja avustushaku

Kulttuuriympäristökasvatuksen mobiilipeli

Jo hankkeen ideointivaiheessa kulttuuriympäristökasvatus otettiin tärkeäksi osaksi linjaustyötä. Ajatukseksi muodostui mobiilipeli, jonka avulla lapset ja nuoret pystyisivät helposti ja hauskasti tutustumaan tärkeisiin historiakohteisiin sekä paikan päällä että luokahuoneissa. Ensimmäinen kulttuuriympäristökasvatuksen peli Kuninkaantie I: Kirkonkylän Agnes pilotoitiin syksyllä 2019. Pelin toteutuksesta vastasi Osuuskunta Visia.

Ensimmäisessä pelissä seikkaillaan Helsingin pitäjän kirkonkylällä mielikuvitushahmo-Agnesin kanssa. Karttapohjalle on sijoitettu reilu 20 rastitehtävää, joita oppilaat suorittavat 60 minuutin aikana liikkuen ympäristössä GPS-paikannuksen avulla. Tehtävissä tutustutaan alueen historiaan. Peliä voi pelata myös luokahuoneessa, jolloin se mahdollistuu oppilaille kaikkialla Vantaalla. Pelin oheen toteutettiin verkkomateriaali opettajille, jotta pelin aiheita voi laajentaa oppitunnilla.

Ensimmäisessä mobiilipelissä mystinen Agnes-hahmo seikkailee Helsingin pitäjän kirkonkylällä.

Agnes-peliä testattiin ja palautetta kerättiin muutamalta vantaalaiselta koululuokalta. Palaute oli lähes täysin positiivista ja oppimiskokemusta keuhuttiin myös opettajien puolelta. Kolme uutta pelikohdetta on tulossa vuoden 2020 aikana: Jokiniemeen, Myyrmäkeen ja Hakunilaan Håkansbölen kartanon ympäristöön. Jokiniemen peliä kehitetään yhteistyössä Vantaa-Seuran kanssa. Pelin toteuttamiseen saatiin Euroopan neuvoston European Heritage Days Stories -avustus. Muut kohteet rahoittaa Vantaan historiatoimikunta.

European Heritage Days Stories -tunnustus

Vantaa-Seuran ja Vantaan kaupunginmuseon projekti Breathing Life into Jokiniemi and the Stenkulla Rock sai Euroopan neuvostolta lähes 10 000 euron avustuksen. Avustuksella toteutetaan mobiilipeli Jokiniemen Muinaispuiston alueelle kevään 2020 aikana. Peli liitetään osaksi Kylli-hankkeen Kuninkaantie -pelisarjaa ja se on kaikille avoin ja ilmainen.

Euroopan neuvoston European Heritage Stories -haussa etsittiin kiinnostavia tarinoita kulttuuriperinnöstä. Haku oli suunnattu Euroopan kulttuuriympäristöpäivien tapahtumajärjestäjille ja Europa Nostra -palkinnon voittaneille kohteille ympäri Euroopan. Kymmenelle projektille myönnettiin 10000 euron apuraha. Ainut Suomeen myönnetty tunnustus tuli Vantaalle.

European Heritage Stories -haku järjestettiin vuonna 2019 toista kertaa. Haun tavoitteena on lisätä kulttuuriympäristön arvostusta nostamalla esiin paikallisia kohteita ja niihin liittyviä tarinoita.

Vantaa-seura ja kaupunginmuseon delegaatio kävi esittelemässä projektia sekä noutamassa tunnustuksen Strasbourgista. Kuva: Liisa Lahtander / Kotiseutuliitto.

Näyttely Vantaan kaupunginmuseoon

Kulttuuriympäristölinjauksista toteutettava Ylin kyllin kulttuuriympäristöä -näyttely aukeaa Vantaan kaupunginmuseossa vuoden 2020 aikana. Näyttelyn aineisto on kerätty hankkeen aikana Kylli-kyselyn, tarinatyöpajojen ja yksittäisten haastatteluiden pohjalta. Näyttely vastaa kysymyksiin: Mitä on kulttuuriympäristö? Mitä on vantaalaisuus? Miten minä voin vaikuttaa kulttuuriympäristöni? Näyttely tavoittelee yleisökseen uusia vantaalaisia. Näyttelyllä rakennetaan ja vahvistetaan vantaalaista identiteettiä, herättää tunteita ja oivalletaan toiminnallisuuksien ja kokemusten avulla.

Vantaalla on asunut ihmisiä yli 9000 vuoden ajan. Ihmisen asumisesta on eri aikoina jäänyt erilaisia merkkejä ympäristöön: kotikulttuurimiltasikin voit löytää niin vanhoja, uusia, puisia, kivisiä, korkeita, matalia, koristeellisia tai yksinkertaisiakin rakennuksia. Kaikki elämisen historia ei kuitenkaan ole näkyvissä, vaan se pitää kaivaa esiin.

Arkeologi voi löytää maan alta jälkiä paitsi vanhoista asumuksista, niin myös ihmisen elämästä ja liikkeistä ylipäättään. Maakerroksiin jääneet jäljet kertovat kulttuurista ja sen muutoksista. Myös erilaiset maan muodot, rakennukset, tiet, metsät, pellot, joet ja järvet voivat olla kulttuuriympäristöjä. Ne yhdessä ihmisen tekemien rakennusten kanssa muodostavat kulttuurimaisemia. Nykyään on vaikeaa löytää maisemaa, jossa ihmisen asuminen ja eläminen ei näkyisi.

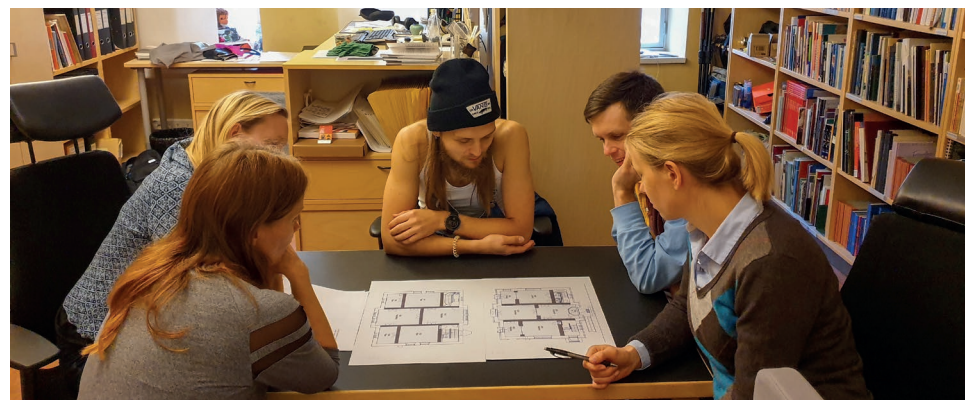
Museon tehtävä on tutkia, mitkä näistä paikoista tulisi säilyttää tulevaisuuden ihmisille. Säilyttäminen vaatii, että näitä paikkoja hoidetaan hyvin. Sinäkin voit vaikuttaa siihen, miten rakennukset, maisemat ja arkeologiset kohteet voivat Vantaalla.

"Ensimmäinen muistikuva Vantaasta on se paskalle haiseva linja-auto sekä mutkanen ja kuoppainen tie, jota pitkin saavuin ikuisuudelta tuntuneen matkan Helsingistä. Mä en ois halunnut ikinä muuttaa tänne, mutta toisin kävi. Nyt lähtisin täältä vaan jalat eellä."

"Mua ärsyttää, et aina sekoiteta helsinkiläiseks. Ainaki ite haluan aina korostaa, että VANTAA, koska mulle on tosi tärkeää, että en oo mikään stadilainen 'tai wannabe-töölöläinen. Täällä saa olla ihan ylpeesti oma ittensä. Vaikka Vantaalle aina naureskellaan, niin täällä on oikeesti hyvä olla."

"Se Talvikkien reunus on muuttunut niin paljon, että jos mut nyt heitettäisiin siihen niin et oisin ollu kyydissä silmät sidottuina, niin en kyllä varmaan tunnistais. Tikkurilasta on lähtenyt kaikki omakotitalot. Ja ne Hiekkaharjun koulun vieressä olevat kerrostalot ois kyllä saanut jäädä tekemättä, ihmeen ahdas paikka."

"Vestrassa ja Reunan alueella voi elää todellista maaseutuidylliä, mutta niin, että kaikki palvelut ovat lähellä ja kehärata kuljettaa vikkellästi pääkaupungin sykkeeseen. Eläimet ja ihmiset mahtuvat hyvin samaan kylään ja lapsetkin oppivat ymmärtämään luontoa."

Näyttelysuunnittelua tehtiin Vantaan kaupunginmuseon koko henkilökunnan voimin. Kuvassa tehdään ryhmätyötä osioiden sijoitteluksi tiloihin. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupunginmuseo.

VANTAAN KULTTUURIYMPÄRISTÖT

Vantaalla on monikerroksisia kulttuuriympäristöjä, joiden historia ulottuu aina kivikaudelta katutaiteeseen. Kuten todettu, ikä ei suinkaan ole ainut tekijä, joka tekee kulttuuriympäristöstä arvokkaan, vaan syitä voivat olla esimerkiksi historiallinen todistusvoima, rakennustaiteelliset arvot tai kaupunkikuvallinen merkittävyys. Paikallisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviksi arvoitetuja kohteita on Vantaalla yhteensä noin 1200. Tämä on 3% koko vantaalaisesta rakennuskannasta*.

Vantaalaiset kulttuuriympäristöt kertovat tyypillisesti joko maaseudusta tai kaupungista tai mitä tapahtui näiden kehityskaarien välillä täällä ja muualla Suomessa. Se kertoo aluetta eri aikoina asuttaneista erilaisista ihmisistä: aatelisista, työläisistä, pyhistä, maallisista, köyhistä, rikkaista, maalaisista, kyläläisistä ja kaupunkilaisista. Vantaalta on löydetty runsaasti muinaisjäännöksiä, jotka kertovat ihmisten elämästä alueella yli 9000 vuotta sitten. Kaupungin kulttuurimaisemalle tyypillisten tasaisten viljelyaukeiden välissä mutkittelee Vantaan- ja Keravanjoki. Maiseman pellot, niityt ja kedot ovat paitsi tärkeä osa kaupungin viherverkostoa, myös perinnebiotooppeja, uhanalaisimpia luontotyyppejämme. Jokien varrelle on perustettu keskiaikaisia kyliä, myöhemmin kartanoita ja maatiloja, joista useimmat ovat Vantaan valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristökohteiden joukossa.

Valtakunnallisesti Vantaan arvokkaisiin kohteisiin kuuluu historiallisia rautatieasemia, kirkkoja sekä ensimmäisen maailmansodan linnoitteet. Agraarikulttuurin, teollisuuden kehittymisen ja sotien jälkeen alkaa tarina Suomen kaupungistumisesta. Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaisiin vantaalaisiin kulttuuriympäristökohteisiin kuuluu myös pientaloalueita ja lähiöitä sekä teollisuus- ja työpaikka-alueita. Vantaalaista kulttuuriympäristöä voidaan kuvailla myös ”Suomeksi pienoiskoossa”, sillä se kattaa lähes kaikki erilaiset rakennustyytit, eri aikakaudet ja tyyliä sekä niin tiiviit keskustat kuin haja-asutusalueetkin. Hankkeen aikana toteutettujen kyselyiden perusteella

Vantaalla yksi kulttuuriympäristökohteiden ei nouse merkittävydessä ylitse muiden, vaan useamman keskustan varaan kehittynyt kaupunkirakenne on varmistanut, että kohteita löytyy ympäri kaupunkia. Ne ovat samaan aikaan piilossa, mutta myös näkyvillä ja vahvasti osana arkiympäristöämme.

* tilastot MATTI-tietokannasta marraskuussa 2019.

Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo

Vantaan esihistoria

Vantaan esihistoria on pitkä ajanjakso, josta tiedetään lähinnä arkeologian avulla. Esihistorian voi karkeasti jakaa kivi-, pronssi- ja rautakauteen. Näistä kivikausi oli ylivoimaisesti pisin ja kesti yli 7000 vuotta. Kivikausi alkaa jääkauden jälkeen n. 9000 eKr. ja se katsotaan loppuneen 1500 eKr, jolloin pronssikasi alkoi. Pronssikausi oli n. 1000 vuotta kestänyt ajanjakso ja se katsotaan ajoittuvan ajalle 1500–500 eKr. Rautakausi puolestaan alkaa vuonna 500 eKr. ja jatkuu vuoteen 1150 jKr, jolloin keskiaika alkaa.

Pitkään koko Vantaa ja muu Suomi oli lumen ja jään peitossa. Kun sää lämpeni ja jääkausi loppui, oli paksu mannerjäätikkö painanut maan niin alas, että suuret osat Suomesta oli merenpinnan alapuolella. Jään suluttua rupeesi maa jälleen kohoamaan jääkautta edeltävälle tasolle. Alussa maanpinnan kohoaminen oli nopeaa, mutta se hidastui ajan myötä. Siksi Vantaakin on ollut osa laajaa etelärannikon kivikautista saaristoa.

Vantaalainen kivikauden perhe taiteilija Tom Björklundin näkemyksen mukaan.

Vantaalla aikoinaan sijainneet hiekkaiset rannat ovat tarjonneet suotuisat merelliset elinolosuhteet kivikauden ihmisille. Vanhemmalla kivikaudella ihmiset eivät yleensä vielä asuneet vuoden ympäri samalla paikalla. Elintapana oli liikkua ja vuodenaikojen mukaan muutettiin ruoan perässä. Merenranta tarjosi hyvät mahdollisuudet hylkeenpyyntiin ja kalastukseen. Muita elinkeinoja olivat ainakin hyötykasvien keräily ja riistan metsästäminen. Kivikauden edetessä sää lämpeni ja olosuhteet paranivat. Asumusmuotokin muuttui enemmän paikoillaan pysyväksi ja ihmiset ovat luultavasti voineet asua Vantaallakin monin paikoin jo vuoden ympäri, löytäen lähialueilta kaiken tarvitsemansa.

Vantaalla on arkeologisten inventointien myötä löytynyt useita eri aikaisia kivikautisia asuinpaikkoja. Kivikautisia asuinpaikkoja tunnetaan lähinnä muinaisilta merenrannoilta. Niillä on asuttu, kunnes meri on vetäytynyt pois ja rannat jääneet sisämaahan tai kuivuneet kapeiksi jokiuomiksi. Kivikauden lopulta tunnetaan vielä asuinpaikkoja jokien varsilta, mutta pronssikaudelle mentäessä tunnettujen asuinpaikkojen määrä vähenee. Rautakautisia asuinpaikkoja ei tunneta Vantaalta juuri lainkaan. Kuitenkin Vantaalla on lähes varmasti ollut asutusta myös rautakaudella, sillä seudun vanhimmassa nimistössä on paljon viitteitä rautakautisesta hämäläisperäisestä asutuksesta.

Vantaan keskiaika ja kylien muodostuminen

1200-luvun kuluessa nykyisen Vantaan ja keskiaikaisen Helsingan pitäjän alueelle kohdistui ruotsalaiskolonisaatio. Ennestään paikalla oli ollut hämäläisasutusta ja ehkä ensimmäisiä kyliäkin. Ruotsalaissiirtolaiset perustivat Helsingan pitäjään kyliä, joissa monissa toistuu paikkakunnalla käytössä olleet miestennimet. Tällaisia ovat esimerkiksi Mårtensby, Övitsböle (Övidh), Sillböle (Sille, Silvast tai Sylvester), Simonsböle ja Håkansböle. Monet näistä kylännimistä perustuvat todennäköisesti paikan ensimmäisenä haltuun ottaneen tai asumaksi raivanneen henkilön etunimeen.

Skandinaavisen etunimen ja -by päätteen sisältävät kylännimet liitetään usein vanhimpaan ruotsalaissiirtolaisuuteen. Perusosan -by lisäksi Uudenmaan rannikon ruotsinkielisen asutuksen piiristä tunnetaan myös -böle päätteen sisältäviä kylännimiä, jotka ovat yleensä -by nimiä nuorempia. Jako ei kuitenkaan aina ole ihan selvä. Böle nimen katsotaan kuitenkin usein johtuneen uudisviljelyä merkinneestä sanasta bol, joka tarkoitti raivion yhteyteen perustettua asumaata. Kun vanha -by pääteinen kylä kävi ahtaaksi, siitä saattoi siis muuttaa pois ja raivata itselleen joltakin ennestään asuttamattomalta alueelta uuden asumuksen eli bölen.

Vantaata koskeva tarkempi kartta-aineisto on 1600-luvun lopulta ja sitä myöhemmältä ajalta. Koska säilyneet kartat ovat varhaiseen asutukseen nähden paljon nuorempia, ne eivät välttämättä kerro kaikkea keskiajan asutuksesta. Vantaan vanhat kyläpaikat on inventoitu ja merkitty kaavakarttoihin nimenomaan varhaisimman kartta-aineiston pohjalta.

Jotta osaisimme tulkita vanhoja karttoja oikein, meidän pitää tuntea maankäytön historiaa. Siihen liittyy keskiajalla olennaisena osana maanviljely ja karjanhoito. Suomen alueella käytetty viljelytekniikka oli 1200-luvulta 1800-luvulle kaksivuoroviljely, jossa noin puolet peltoalasta oli kulloinkin viljelyksessä ja toinen puoli kesannolla. Kaksivuoroviljelyn yhteydessä pellot jaettiin kahteen, tuotoiltaan suurin piirtein yhtä suureen alueeseen. Sen seurauksena Suomessa siirryttiin sarkajakoon, joka edisti ryhmäkyliden syntyä. Kaksivuoroviljely oli nimittäin kylissä helpompaa, jos tehtiin yhteistyötä ja sovittiin yhteisesti peltöjen aitaamisesta. Paikoissa, jossa peltolohkot sijaitsivat hajallaan, pellot kannatti kuitenkin jättää lohkojako, joka oli ollut valitseva ennen sarkajakoa.

Yleensä sarkajako merkitsi talojen ja tonttien uudelleenjärjestelyä. Mikäli talot olivat aiemmin olleet erillään, ne siirrettiin nyt yhteiselle tonttimaalle. Sarkajakoon ei siirrytty kerralla, vaan kyseessä oli 1200-luvun lopulta 1500-luvun loppupuolelle jatkunut prosessi. Itä-Uudellamaalla sarkajako lienee toteutunut suurimmaksi osaksi vasta 1540-luvulla. Joissakin kylissä nykyisen Vantaan alueella pellot olivat kuitenkin osittain tai kokonaan lohkojakoissa vielä Samuel Broteruksen 1600–1700-lukujen taitteessa piirtämissä kar-

toissa. Tästä esimerkkinä Mårtensby, Tavastby ja Sottungsby, joissa kyliden talot sijaitsivat yhden tai useamman talon keskittymissä peltöjen ympäröimillä kumpareilla. Todennäköisesti kaikissa kylissä sarkajakoa ei viety loppuun asti tai se tehtiin vain osan kylän talojen kesken.

Mikäli suuressa osassa 1600–1700-lukujen kartoissa esiintyvissä Vantaan kylissä on suoritettu sarkajako 1540-luvulla, tarkoittaa se sitä, että kartoissa näkyvät kyliden paikat ovat enimmäkseen siltä ajalta. Sitä varhaisemmat kyläpaikat eivät siis ole tiedossa. Muualla tehtyjen havaintojen mukaan keskiaikainen asutus sijaitsee usein karttoihin merkittyjen kyliden läheisyydessä, mutta eivät tavallisesti osu tonteille merkityille alueille.

Vantaan vanhoissa kylissä ei ole säilynyt 1700-lukua vanhempia rakennuksia. Tämä johtuu 1600-luvun lopussa alkaneesta katastrofaalisesta ajanjaksosta. 1690-luvulle osui suuret kuolonvuodet. Tuolloin neljä perättäistä katovuotta ja niiden mukana tuoma nälänhätä ja kulkutaudit korjasivat kaamean sadon kuolleiden määrässä. Heti perään vuonna 1700 alkoi Suuri Pohjan sota, joka vei lopulta Ruotsin suurvalta-aseman. Sota vei pitäjistä useita miehiä kuolemaan vieraille sotakentille. Sotaonnen kääntyessä Virossa ja Liivinmaalta saapuneet pakolaiset toivat mukanaan ruton. Rutto tappoi vuonna 1710 runsaasti pitäjäläisiä.

Vuonna 1713 venäläiset nousivat maihin Helsingin edustalla ja saapuivat pian sen jälkeen Helsingin pitäjään. Venäläismiehityksestä tuli pitkä ja vaikea ja kesti aina vuoteen 1721. Ajanjaksoa kutsutaan isovihaksi. Vuonna 1741 Ruotsi aloitti hyökkäyssodan Venäjää vastaan voittaakseen takaisin edellisessä sodassa menettämänsä alueet. Sota kääntyi ruotsalaisten kannalta nopeasti katastrofiksi ja venäläiset miehittivät Helsingin ympäristöineen vuosina 1742–1743. Näiden vuosien seurauksena koko Suomessa ei ole juurikaan säilynyt 1700-lukua vanhempia rakennuksia. Vasta 1700-luvun loppupuolella väestö rupesi kunnolla palautua katastrofivuosista ja uudelleen rakentamaan sekä korjaamaan pahoin kärsineitä rakennuksiaan. Tämän vuoksi Vantaankin vanhimmat talot ovat 1700-luvun puolivälin jälkeiseltä ajalta.

Muinaisjäännökset

Muinaisjäännökset ovat menneisyydessä eläneiden ihmisten toiminnasta jääneitä jälkiä. Muinaismuistolain (295/63) mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettu muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty.

Vantaalla tunnetaan noin 250 muinaisjäännöstä. Muinaisjäännökset jakautuvat suhteellisen tasaisesti koko kaupungin alueelle. Muinaisjäännöksiin kuuluu kohteita aina varhaisesta kivilaudasta historialliseen aikaan. Vantaan suurimmat muinaisjäännösryhmät muodostuvat kivilaudisista asuinpaikoista ja historiallisen ajan kyläpaikoista, mutta mukaan mahtuu myös esimerkiksi pronssikauden kohteita, varhaisia teollisuuskohteita, kuten myllyjä, sekä muinaisia teitä. Kivilaudiset asuinpaikat keskittyvät yleensä muinaisille merenrannoille, jotka ovat myöhemmin usein raivattu pelloiksi. Vanhat kyläpaikat puolestaan sijaitsevat isoksi osaksi kaupungin jokien varsilla.

Kuninkaantie kulkee läpi Vantaan itä-länsi-suunnassa. Yksi tunnettu maisema, jonka läpi tie kulkee, on Vantaankoskella. Kuva: Erkki Ala-Könni / Vantaan kaupunginmuseo.

Suuri Rantatie

Suuren Rantatien tarkka perustamisajankohta ei ole tiedossa. Topografisin perustein tien linjauksen voi ajoittaa 800- ja 1200-lukujen väliselle ajalle. Yleiseksi tieksi sen katsotaan muodostuneen viimeistään Viipurin linnan perustamisen yhteydessä 1290-luvulla, jolloin tiestä olisi tullut Turun ja Viipurin linnojen hallinnollinen ja sotilaallinen yhdysreitti. 1290-luvulle menevä ajankohta osuu yhteen ruotsalaissiirtolaisten organisoituun Uudenmaan asuttamiseen, joka näyttää tapahtuneen 1200-luvun lopussa tai 1300-luvun alussa.

Vantaan alueen varsinaisesti ylläpidetty tieverkosto on syntynyt viimeistään ruotsalaissiirtolaisten perustaessa kyliä pitäjän alueelle joskus 1200-luvun ja 1300-luvun taitteessa. Tiet olivat avainasemassa uuden hallinnon hallitsemalla alueella. Ellei jollekin alueelle päästy verottamaan ja kertomaan minkä vallan alle se kuului, ei aluetta voitu sitoa hallintoon. Niinpä Maunu Eerikinpojan maalain mukaan yhden tien piti aina johtaa kylään ja toisen sieltä pois. Näin kylien väliin rakennettiin teitä, joista muodostui pohja alueen nykyisellekin tieverkostolle. Varhaisen Suuren Rantatien linjaus onkin todennäköisesti muodostunut tällaisista kyliä yhdistäneistä teistä. Myöhemmin linjausta on monin paikoin oiotu ja rakennettu nopeampia kylät ohittavia linjauksia.

Suuren Rantatien kartoissa erottuva 1600-1700-lukujen linjaus on pääosin säilynyt Vantaalla hyvin ja tie halkaisee koko kaupungin. Valtaosa tiestä on sulautunut nykyiseen tieverkostoon sekä asfaltti- että hiekkateinä. Tie on säilynyt Vantaalla eri tavoin eri paikoissa ja sen luonne vaihtelee paikasta toiseen. Tiestä on kaupungissa säilynyt myös eri aikaisia rinnakkaisia linjauksia. Suuri Rantatie on tuhoutunut ainoastaan pääkaupungin suurien ulosmenoväylien Kehä III, Lahdenväylä, Tuusulanväylä ja Vihdintie kohdilta.

1600-1800-lukujen kartanokulttuuri ja teollistumisen alku

Nykyisen Vantaan alueella on ollut kymmenen kartanoa eli tilaa. Tilat ovat olleet aatelisten ja säätyläisten omistuksessa ja niillä on ollut oikeus rälsiin eli verovapaus. Nämä kartanot ovat Backas, Håkansböle, Hämeenkylä, Katrineberg, Königstedt, Linna, Linnainen, Nissbacka, Rosendal ja Westerkulla. Kartanoiden alueilla on säilynyt nykypäivään niiden päärakennukset, lukuun ottamatta Rosendalia, jonka koko kartanomiljöö on kadonnut sekä Nissbackaa, jonka vuonna 1934 palanut päärakennus on suojeltu rauniona. Varsinaisten kartanoiden lisäksi pitäjässä on ollut useita muitakin suurtiloja, jotka olivat varakkaiden virkamiesten tai kauppiaiden hallussa.

Vantaan kartanoiden historia ulottuu vuosisatojen päähän ja ne rakennettiin tyypillisesti 1500-luvun jälkipuoliskolla ja 1600-luvulla autioituneiden

Håkansbölen kartano Hakunilassa odottaa sisäremonttia. Alueen talousrakennukset kunnostetaan vuoden 2020 aikana. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

talonpoikaistilojen maille, jotka olivat päätyneet aatelin käsiin lahjoituksina, ostoina, perintöinä ja ehkä joskus jopa laittomin keinoin. Nykypäivään säilyneiden kartanoiden päärakennusten ulkoasu on valtaosin 1800-luvun ensimmäiseltä puoliskolta tai viimeistään aivan 1900-luvun alusta. Kartanoiden kulttuurihistoriallinen arvo ei rajaudu vain komeisiin päärakennuksiin vaan kartanokokonaisuuksiin kuuluvat myös työväen asuinrakennukset sekä tuotanto- ja talousrakennukset sekä kartanopuistot ja laajat viljelymaiset. Vaikka monet kartanokokonaisuudet ovat pirstoutuneet tai hävinneet ovat ne edelleen tärkeä osa vantaalaista rakennus- ja maisemakulttuuria.

Vantaan kartanot olivat suurtiloja laajoine viljelysmaineen. Niiden yhteydessä oli usein kouluja, myllyjä, sahoja ja muuta toimintaa. Königstedtin kartanon lahjoittamalle tontille rakennettiin Helsingin maalaiskunnan ensimmäinen, kunnallista suomenkielistä opetusta antava koulurakennus ja kartanon lahjoittamista rakennusaineista valmistui myös kappeli rukoushuoneyhdistykselle kartanon maille. Håkansbölen kartano vuokrasi ja myöhemmin lahjoitti tontin Sotungin ruotsinkielistä alakoulua ja nuorisoseurantaloa varten ja Västersundomin koulu perustettiin Westerkullan kartanon maille.

Monet vauraat ja aloitteelliset kartanonomistajat kiinnostuivat myös teollisen kehityksen tarjoamista mahdollisuuksista. Håkansbölen kartanon omistaja perusti Tikkurilassa omistamansa myllyn vierelle öljynpuristamon eli vernissatehtaan, Königstedtin kartanon isäntä aloitti tilallaan lasiteollisuuden ja Hämeenkylään kartanossa toimi höyrysaha ja myöhemmin tiilitehdas.

Vantaan kaupungistuminen

Vantaan kaupungistumisen ensisyykäyksen voidaan katsoa alkaneen rautatien rakentamisesta Helsingin maalaiskunnan läpi (Helsinki-Hämeenlinna-rata 1862). Saatiinhan tuolloin maalaiskuntaan ensimmäinen kolmikerroksinen rakennuskin, Tikkurilan asema. Radan tuleminen vauhditti teollisuuden kehittymistä ja myös asutus alkoi lisääntyä radan varressa. Yleisempinä yhteiskunnallisina taustatekijöinä voidaan pitää muun muassa maaseuduilla tapahtunutta väestön kasvua, maataloustuotannon koko ajan lisää-

tynyttä koneistumista ja karjatalouden osuuden kasvamista, ja näiden ilmiöiden mukana tapahtunutta muuttoliikettä kaupunkeihin ja teollisuuskeskittymiin.

1900-luvun alkuvuosikymmeninä pääradan varteen alkoi muodostua ensimmäiset pientaloesikaupungit. Nykyisen Vantaan alueella Korso, Rekola ja Tikkurila. Radan varsi oli luonnollinen paikka kasvulle, sillä monet tänne muuttaneista kulki töissä Helsingissä. Maalaiskunnassa oli yksinkertaistettu palstoitukseen liittyvää säätelyä ja rakennusmääräykset eivät olleet niin tiukkoja kuin kaupungin alueella. Radan varren ulkopuolisilla alueilla säilyi kuitenkin vielä pitkään vanha maatilakulttuuri, jota ylläpitivät maatilat omistava väestönosa.

Helsingin maalaiskunnan keskustataajama kasvoi Malmille. Helsingin kaupungin laajenemispaineiden alla Malmi kuitenkin liitettiin vuonna 1946 pääkaupunkiin. Maalaiskunnan identiteetti oli tuolloin vielä vahvasti sidoksissa maatilakulttuuriin ja kaupungistuneet osat luovutettiin Helsingille ilman suurta vastustusta. Sodan jälkeinen aika kuitenkin pakotti kehityksen kohti tiiviimpää, kaupunkimaista rakennetta. Uusi kunnankeskus siirrettiin Tikkurilaan ja sinne rakennettiin myös Vantaan alueen ensimmäiset kerrostalot. Suuria alueita palstoitettiin myös niin sanotuille rintamamiestaloille.

Sodan jälkeisen yhteiskunnallinen rakennemuutos maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeseen yhteiskuntaan oli Suomessa raju ja samaan aikaan tapahtunut suurten ikäluokkien syntyminen korosti muutoksen vaikutusta. Helsingin maalaiskunnan kunnallispolitiikassa myönnyttiin kaupungistumiskehitykselle 1950-luvun aikana ja lopulta maalaiskunta lähti aktiivisesti mukaan kilpailuun pääkaupunkiseudulle asettuvista ihmisistä.

Lähiörakentamisen aika alkoi 1960-luvulla. Aluksi kerrostalorakentaminen perustui vielä puoliteollisiin menetelmiin ja asuinkeskittymiä voitiin rakentaa helpommin maiseman ominaispiirteet huomioon ottaen. 1970-luvulle tultaessa, muuttopaineiden kasvaessa, rakentaminen teollistui entisestään ja asuinkeskittymissä alkoi näkyä tehokkuuden vaatimukset. 1970-luvun puoliväliin mennessä Vantaalla rikkoutua 100 000 asukkaan raja ja Vantaasta tuli virallisesti kaupunki vuonna 1974. Tieverkosto kehittyi autoistumisen myötä

Königsteden kartanon päärakennus Riipilässä toimii valtioneuvoston edustuskartanona.
Kuva: Lauri Leppänen / Vantaan kaupunginmuseo.

ja Helsinkiin johtavat valtavyylät ja Helsingin ohikulkutie (Kehä III) halkoivat kaupungin, muuttaen monin paikoin radikaalisti maaseudun ja kylien ilmettä. Martinlaakson rata ohjasi myös Länsi-Vantaalla asemanseutujen kehittymistä kasvukeskuksiksi, vaikka sen valmistuminen ajoittuukin hieman ensimmäisten lähiöalueiden syntymisen jälkeiseen aikaan.

Rakentaminen keskittyi aluksi nimenomaan asuntoihin, koska näihin saatiin varoja rahalaitoksilta aluerakentajien kautta. Palveluista vastasivat asuinlähiöiden ostokeskukset. Kaupunkimaiset liikekeskusta-alueet, korkeimpine rakennuksineen, kävelykatuineen ja toreineen, joihin tarvittiin yhteiskunnalta suurempia satsauksia, alkoi rakentua suurelta osin vasta 1980-luvun puolella (esim. Myyrmäki). Jonkinasteisena poikkeuksena tästä oli pääradanvarren keskukset, jotka olivat kehittyneet paikalle syntyneen teollisuuden ympärille. Esimerkiksi Korsossa ja Tikkurilassa oli liike- ja toimistorakennuksia jo varhaisessa vaiheessa.

1980-luvulta nykypäivään

1980-luvulle tultaessa maassamuutto rauhoittui ja kaupungille tärkeäksi tuli ylläpitää siihen mennessä saavutettua väkimäärää ja työpaikkoja. Vantaan kaupunkisuunnittelun teemoiksi otettiin muun muassa yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, asumisviihtyvyyden parantaminen ja monipuolisuus asuntotyypeissä (vuokra- ja omistusasuntoja lomittain). Suunnittelun lähtökohdiksi tuli entistä enemmän laadulliset kriteerit, kuten paikan luonteen huomioiminen rakentamisessa. Olemassa olevia lähiöitä laajennettiin, mutta myös omakotitonttien määrän osuutta asuntokannasta pyrittiin nostamaan. Palveluja ja työpaikkarakentamista pyrittiin kehittämään voimallisesti keskusta-alueilla. 1980-luvun aikana kaupunkisuunnittelussa nousi tärkeiksi tee-

Havukosken lähiö rakennettiin Koivukylän pientaloalueen läheisyyteen 1970-luvulla. Havukoski on Vantaan ensimmäinen lähiö, joka on suojattu asemakaavassa. Kuva: Matti Luumi / Vantaan kaupunginmuseo.

moiksi jo edelliseltä vuosikymmeneltä alkanut ympäristönsuojeluajattelu ja jäljellä olevia luonnonalueiden merkitys osana kaupunkia kasvoi. Myös rakennussuojelu otti ensi askeleitaan. Sen avulla pyrittiin saamaan ympäristöön ajallista syvyyttä.

Vaikka niin sanotut pehmeät arvot tulivat mukaan kaupunkisuunnitteluun, taloudellinen nousukausi vaikutti todellisuuteen siten, että kiinteistösijoittamista harjoittavien yritysten määrä kasvoi ja liiketoiminnan laajentumiseen liittyvä toimitilojen rakentaminen kasvoi. Toimisto- ja liikerakentamista Keski-Vantaalla vauhditti etenkin lentoaseman läheisyys ja Vantaan lentokenttäkaupunki-identiteettiä kehitettiin. Suuria ostoskeskuksia ja hotelleja rakennettiin lentokentän lähialueille. Toinen merkittävästi yritysalueeksi on 1990-luvun puolivälin jälkeen noussut Hakunilan Porttipuisto. Vantaan kehittäminen työpaikka-alueena on jatkunut yhtenä kaupungin keskeisenä tavoitteena nykypäiviin saakka.

Joukkoliikenteen kehityksellä on ollut keskeinen rooli määrittelemässä sitä, mihin uusia asuinalueita on voitu rakentaa. Jo 1970-luvun puolella alkoi niin sanotun Yhdysradan suunnittelu Martinlaakson radasta päärataan. Aihe oli ajankohtainen vielä 1980-luvulla, jolloin erilaisia ratalinjauksia mietittiin, mutta ratkaisua ei löydetty. Pääkaupunkiseudulla asuntotonttien hinnat nousivat kiinteistösijoittamisen ja toimitilarakentamisen myötä. 1990-luvulle siirryttäessä pääkaupunkiseudulla asuntopula oli todellinen ongelma. Vantaalla ratkaisua etsittiin ensi sijaisesti täydentämällä vanhoja asuinalueita, jolloin myös olevaa palvelurakennetta pystyttiin hyödyntämään. Tiivistämisellä nähtiin olevan myös ekologisia perusteita. Kaupungin laajentamista Länsi-Vantaan vielä maaseutu- ja metsävaltaisille alueille pohdittiin täydennysrakentamisen lisäksi. 1990-luvun alussa suunnitelmat yhdysradasta tarkentuivat siten, että se linjattiin kulkemaan lentokentän kautta. Näin luotiin pohja Kehäradalle ja sitä kautta Kivistön kaupunkimaisen asuinalueen synnylle. Toinen suuri uudisrakentamisalue oli Tammisto-Pakkala, jonne nousikin kaksi arkkitehtonisesti hyvin eri tyyppistä asuinalueita 2000-luvun ensimmäisenä vuosikymmenenä, Kartanonkoski ja Tammisto.

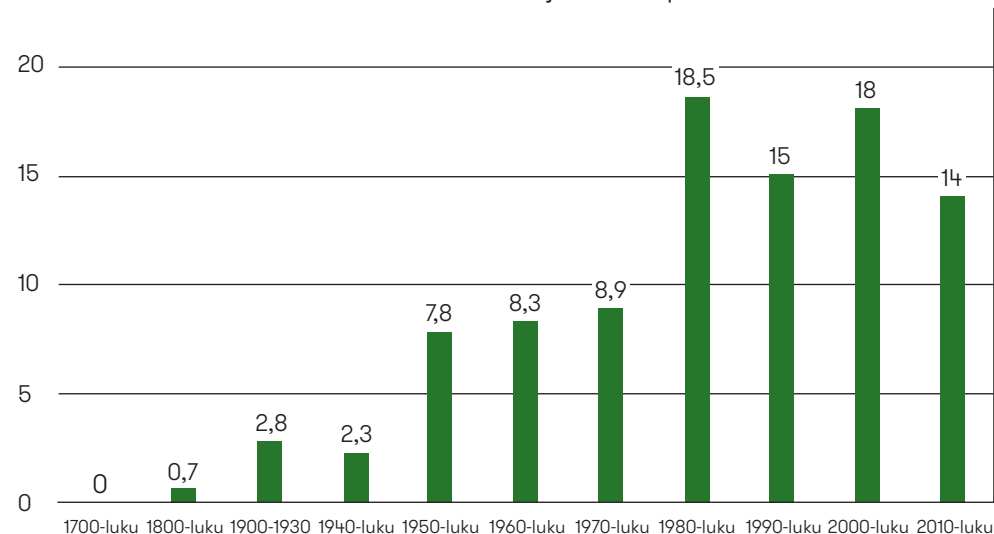
Vantaan nykyhetki ja tulevaisuus

Vantaan kaupunkisuunnittelun pitkän tähtäimen ideoita kehiteltiin yhdessä tuhansien kaupunkilaisten kanssa Vantaan tulevaisuuskuvat -hankkeessa vuonna 2017. Hankkeen tavoitteena oli yhtäältä kertoa kaupunkilaisille pitkän tähtäimen suunnitteluun vaikuttavista näkökulmista ja toisaalta löytää kaupunkilaisten ajatuksista tukea strategisen suunnittelun painotusten valintaan. Työn aikana löydettyjä Vantaan voimavaroja ja kehittämiskohteita nostetaan esiin tulevaisuuden kaupunkisuunnittelussa. Näitä ovat vehreys, yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen lisääminen, sujuva liikenne sekä ihmisten ja alueiden omaleimaisuus ja tasavertaisuus. Tavoitteet tuodaan hyvin esiin esimerkiksi Yleiskaava 2020 -luonnoksen keihäänkärkinä.

2020-luvulla nykyhetkeä ja tulevaisuutta leimaavat etenkin kestävän kaupungin rakentamiseen, kaupunkivihreän säilyttämiseen ja ilmastomuutokseen liittyvät haasteet. Kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeen projektikoordinaattori teki hankkeen lopulla erillisen SWOT-analyysin, joka paljastaa vantaalaisen kulttuuriympäristötyön vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat, joita tässä hetkessä (2019) voidaan tunnistaa. Asiat ovat tulleet esille hankkeen aikana käydyissä keskusteluissa ja osa niistä näkyy myös linjausten toimenpideosiossa.

Vahvuudet (vahvista näitä) - virkamiesten välillä aktiivinen puheyhteys - paljon osallisuustilaisuuksia asukkailla - hyvä tilanne rakennustutkimusten suhteen	Heikkoudet (korjaa, paranna näitä) - ristiriitaiset tavoitteet alueiden kehittämisessä - osallisuuden vaikutukset eivät näy päätöksissä - virkamiesten resurssit ja jaksaminen - voisi ennakoida paremmin
Mahdollisuudet (hyödynnä nämä) - innokkaat vapaaehtoiset ja kotiseutuaktiivit - elävä muuttovoittokaupunki - rikas kulttuuriympäristö vielä monin paikoin esiintuomatta	Uhat (varaudu, suunnittele ennakkoon) - taloudellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen ristiriita: tiivistämisaine saattaa uhata "tehottomia" rakennusperintökohteita - inventointitiedon puute 80-90-lukujen kohteista - kunnossapitoon ei riittäviä resursseja

Vantaan rakennuskannan ikäjakauma prosentteina

Ympäristömme on alati muutoksessa. Monikerroksellisuuden säilyttäminen on tärkeää viihtyisän kaupunkikuvan ja erilaisten arvojen vaalimisen kannalta. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupungin museo.

KULTTUURIYMPÄRISTÖLINJAUKSET

Kulttuuriympäristölinjauksissa asetettiin visio vantaalaiselle kulttuuriympäristölle, luotiin missio kulttuuriympäristötyön ympärille sekä kehitettiin toimenpiteet näiden saavuttamiseksi. Linjaukset on toteutettu yhteistyössä kaupungin toimijoiden sekä asukkaiden kanssa. Ensimmäinen linjausluonnos koottiin keväällä 2018 yhteensä 14 kaupungin yksikön kanssa käydyn keskustelun pohjalta. Hankkeen ohjausryhmässä oli edustus kaikilta vuonna 2020 voimaan astuneen Uusi Vantaa -organisaatiomuutoksen mukaisilta palvelualueilta. Ohjausryhmän jäsenet olivat seuraavista yksiköistä: kadut ja puistot, perusopetus, ympäristökeskus, Vantaan kaupunginmuseo, toisen asteen koulutus, yleiskaavoitus, kulttuuripalvelut, kiinteistöt ja tilat sekä kasvupalvelut. Asukasedustajina olivat sekä Kylli-kyselyyn 2018 vastanneet sekä Vantaa-Seuran neljä hallituksen jäsentä.

Linjausluonnosta käsiteltiin hankkeen ohjausryhmässä ja eri yksiköiden johtoryhmissä. Saadun palautteen jälkeen linjausluonnoksesta järjestettiin suuri keskustelutilaisuus kaikille keskusteluissa mukana olleille 1.11.2019. Linjaukset on hyväksytty kaupungin johtoryhmän kokouksessa 10.2.2020 ja ne on annettu tiedoksi kaikille asiaan liittyville lautakunnille sekä kaupungin hallitukselle.

Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset ovat paitsi yhteinen linjanveto kulttuuriympäristöön liittyvään päätöksentekoon, myös konkreettinen ja jokapäiväinen työväline kulttuuriympäristötyössä toimiville. Niitä tulee noudattaa ja niissä mainittuihin tavoitteisiin tulee pyrkiä parhaimman osaamisen mukaan kaikessa toiminnassa. Linjausten seuraamisesta vastaa Vantaan suojeluasiainneuvottelukunta.

Vantaalaiset kulttuuriympäristöt ovat rakkaita ja rikkaita

Koko Kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeen ytimen muodostavat yhdessä luodut visio, missio ja linjaukset. Niiden avulla tavoitellaan yhteistä tahtotilaa kulttuuriympäristön vaalimiselle, hoitamiselle, kehittämiselle ja laadukkaalle kulttuuriympäristötyölle. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi luotiin myös toimenpidelista, jota toteutetaan ensin hankkeen projektikoordinaattorin johdolla vuonna 2020, jonka jälkeen niiden seurannasta ja raportoinnista vastaa Vantaan suojeluasiainneuvottelukunta.

VISIO VANTAALAISET KULTTUURIYMPÄRISTÖT OVAT RAKKAITA JA RIKKAITA.

Rakkaat ja rikkaat kulttuuriympäristöt ovat Vantaalla hyvin hoidettuja ja monikerroksisia. Ne koetaan merkityksellisiksi, sillä ne edistävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaupungin vetovoimaa. Kulttuuriympäristöistä välitetään ja sitä vaalitaan ja esitellään ylpeydellä. Arvokkaat kohteet tunnetaan ja tunnistetaan, joten kaikilla on mahdollisuus kokea Vantaalla kuulumisen ja kiinnittymisen tunteita, yhteisöllisyyttä ja viihtyisyyttä. Rikkaat kulttuuriympäristöt muodostuvat ajallisesti, toiminnallisesti ja tyylillisesti erilaisista kohteista.

MISSIO

**VANTAALLA TEHDÄÄN ESIMERKILLISTÄ KULTTUURI-
YMPÄRISTÖTYÖTÄ, JOSTA KAUPUNKI ON TUNNETTU.**

Kasvava ja dynaamisesti kehittyvä kaupunki luo erinomaiset puitteet vision saavuttamiselle, mikäli sen eteen työskennellään pitkäjänteisesti ja yhdessä. On tärkeää, että kaupunki itse toimii esimerkkinä kulttuuriympäristökohteiden suojelussa, hoitamisessa sekä käytön tehostamisessa sekä osoittaa yhteistä tahtotilaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Kulttuuriympäristöön liittyviä tietoja ja taitoja opetellaan Vantaalla vauvasta vaariin, minkä lisäksi päättäjät ja virkamiehet kannustavat kulttuuriympäristötyöhön. Vantaalla tehdään innovatiivista yhteistyötä kulttuuriympäristön eteen kaupungin sisällä ja sen ulkopuolella.

Kulttuuriympäristökasvatus on perusta vantaalaiseksi oppimiselle ja kasvamiselle.
Kuva: Sakari Manninen / Vantaan kaupunki.

LINJAUKSET

**VANTAALAISEKSI OPITAAN JA KASVETAAN
KULTTUURIYMPÄRISTÖKASVATUKSEN AVULLA**

TEEMME KULTTUURIYMPÄRISTÖTYÖTÄ YHDESSÄ

KULTTUURIYMPÄRISTÖ NÄKYÄ JA KUULUU VANTAALLA

**HUOLEHDIMME KULTTUURIYMPÄRISTÖN ARVOJEN
VÄLITYKSESTÄ TULEVAISUUTEEN**

**VAHVISTAMME KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOIDON
JA TUTKIMUKSEN RESURSSEJA**

Kulttuuriympäristökasvatuksella lisätään ymmärrystä ja arvostusta. Kaupunki kannustaa uusia toimijoita mukaan kulttuuriympäristötyöhön, osallistuu asukastoimintaan ja helpottaa tiedon saantia. Kulttuuriympäristövastuuta levitetään viestimällä aktiivisesti ja suunnitelmallisesti laajoille joukoille: kaupungin työntekijöille, luottamustoimisille, yrityksille ja asukkaille. Kulttuuriympäristökohteiden palveluita ja vetovoimaa kehitetään esimerkiksi matkailun näkökulmasta. Kaupunkisuunnittelussa kulttuuriympäristö nähdään positiivisena voimavarana, joka vahvistaa kaupungin imagoa ja luo hyvinvointia.

Resurssit ratkaisevat, miten kulttuuriympäristölinjauksissa asetettuihin tavoitteisiin päästään. Resursseja tulee kohdentaa erityisesti kulttuuriympäristön viestintään ja markkinointiin. Lisäksi on ehdotonta, että kulttuuriympäristön hoitoon liittyvää rahoitusta monipuolistetaan ja että ennakoivan kulttuuriympäristöntutkimuksen ja -julkaisutyön resurssien lisäämisen mahdollisuutta selvitetään aktiivisesti. Kaupungin sisällä olevaa kokemusta ja asiantuntijuutta tulee vaalia, hyödyntää ja kehittää entisestään. Rahoitusta tulee kehittää pitkäjänteisesti, sillä kulttuuriympäristön hoitaminen ei ole hanke, vaan vaatii jatkuvaa sitoutumista.

Kulttuuriympäristölinjausten toimenpidelistaus

Vantaalaiseksi opitaan ja kasvetaan kulttuuriympäristökasvatuksen avulla

KAUPUNGINMUSEO

- Tuotamme uusia kulttuuriympäristömateriaaleja eri-ikäisille oppilaille ja opiskelijoille ja hyödynnämme kulttuuriympäristökasvatusta kotoutumisen keinona. Tarjoamme oppilaille ja opiskelijoille harjoittelumahdollisuuksia ja tutkimusapua.
- Kokoamme kulttuuriympäristökasvatuksen olemassa olevat aineistot verkkoon helposti opettajien saataville. Esittelemme aineistoja opettajille ja rehtoreille tilaisuuden tullen.
- Lisäämme kulttuuriympäristötietoisuutta kaupungin sisällä
 - Kutsumalla päättäjiä ja virkamiehiä tapahtumiimme, esitelmöimällä kaupunginhallituksen ja -valtuuston iltakouluissa sekä järjestämällä tutustumiskäynnin uuden lautakunnan jäsenille.
 - Selvittämällä mahdollisuutta järjestää työmaainfoja ja työmaadokumentointia kaupungin omissa kohteissa. Tämä vaatii lisäresursseja.
 - Järjestämällä vuotuisen keskustelutilaisuuden kaupungin kulttuuriympäristötyötä tekeville virkamiehille.

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN PALVELUALUE

- Oppilaat ja opettajat käyttävät kulttuuriympäristökasvatuksen aineistoja ja materiaaleja aktiivisesti.

Kumppanit

Kulttuuriympäristökasvatuksen sisältöjä toteutetaan yhteistyössä kaupungin museon ja kasvatuksen ja oppimisen palvelualueen kanssa. Olemassa olevia materiaaleja ja aineistoja kootaan yhteen Vantaan kulttuuripalveluiden, ympäristökeskuksen ja Vantaa-Seuran kanssa. Aineistojen olemassa olosta tiedotetaan kaupungin viestintäkanavissa sekä kulttuurin yhdysopettajien ja rehtoreiden tilaisuuksissa.

Kulttuuriympäristön virkamiestapaamiseen kutsutaan koko maankäytön toimiala. Kaupunginhallituksen ja -valtuuston iltakouluissa ovat tarpeen mukaan mukana esim. kaupunkisuunnittelun edustajat.

Resurssit

500 € kulttuuriympäristökasvatuksen tarjottimen taitto ja painokulut.

Kulttuuriympäristökasvatuksen mobiilipelien ylläpitokustannus n. 6000 €/vuosi.

Kesällä 2019 Vantaan kaupungin museo sai Suomen kulttuurirahaston avustuksen Mullankaivajat -hankkeen toteuttamiseen. Mullankaivajissa Viertolan koulun Jokirannan opetuspisteen viidesluokkalaiset tutustuivat arkeologiaan toteuttamalla kaivaukset koulun takapihalle. Koulussa on nykyään monta tulevaa arkeologia. Kuva: Elina Terävä / Vantaan kaupungin museo.

Teemme kulttuuriympäristötyötä yhdessä

KAUPUNGINMUSEO

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä ja olemme mukana arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmässä.
- Luomme kulttuuriympäristön palvelupolun, jotta prosessien eteneminen ja vastuualueet ovat selkeitä.
- Tavoittelemme uusia kumppaneita kulttuuriympäristötyöhön kaupungin sisällä.
- Osallistumme asukkaiden ja asukasyhdistysten kulttuuriympäristötaphtumiin esim. alueen päiville, muinaispuistopäivään ja keskiaikapäiville sekä kutsumme heidät mukaan omiin kulttuuriympäristötaphtumiimme.
- Kannustamme asukkaita ja asukasyhdistyksiä pitkäjänteiseen kulttuuriympäristötyöhön, esim. Adoptoi monumentti -toimintaan.
- Järjestämme yhdessä ympäristökeskuksen ja Vantaa-Seuran kanssa vapaaehtoistoimijoiden tapaamisen ja koulutuksen paikallisoppaille.

YLEISKAAVOITUS JA ASEMAKAAVOITUS

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä. Olemme vastuussa arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmän tapaamisten järjestämisestä.
- Osallistumme asukkaiden ja asukasyhdistysten kulttuuriympäristötaphtumiin esim. alueen päiville sekä kutsumme heidät mukaan omiin kulttuuriympäristötaphtumiimme.

TILAKESKUS

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä ja olemme mukana arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmässä.

YMPÄRISTÖKESKUS

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä ja olemme mukana arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmässä.

- Osallistumme asukkaiden ja asukasyhdistysten kulttuuriympäristötaphtumiin esim. alueen päiville tai muinaispuistopäivään sekä kutsumme heidät mukaan omiin kulttuuriympäristötaphtumiimme.
- Järjestämme yhdessä kaupunginmuseon ja Vantaa-Seuran kanssa vapaaehtoistoimijoiden tapaamisen ja koulutuksen paikallisoppaille.

RAKENNUSVALVONTA

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä ja olemme mukana arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmässä.

Kumppanit

Osallistutaan ja tuotetaan tapahtumia yhteistyössä kuntalaispalveluiden sekä asukkaiden ja asukasyhdistysten kanssa. Hyödynnetään kaupungin viestintäkanavia tapahtumien tiedotuksessa ja markkinoinnissa.

Kulttuuriympäristötyöhön otetaan mukaan esimerkiksi liikuntapalvelut, monikulttuurisuuspalvelut ja Vantaa-infot.

Luodaan kulttuuriympäristön palvelupolku yhdessä tietohallinnon kanssa.

Resurssit

Kaupungin sisäisten ryhmien ylläpitäminen on olemassa olevaa toimintaa, johon ei tarvita lisäresursseja.

Tapahtumat, koulutukset ja yhteistyö vaativat aikaa valmisteluun, toteutukseen ja organisointiin.

Paikallisoppaiden koulutusmateriaalin luominen 500 €.

Adoptoi monumentti -toiminnan laajentaminen suuremmassa mittakavassa vaatii määräaikaisen työntekijäresurssin.

Kulttuuriympäristö näkyy ja kuuluu Vantaalla

PALVELUALUEIDEN VIESTINTÄ

- Tiedostamme kulttuuriympäristön yhdeksi viestinnän teemaksi. Kaupunginmuseo kerää kaupungin, sen vapaaehtoisten sekä kolmannen sektorin kulttuuriympäristötapahtumat ja tiedotusaiheet eri palvelualueiden viestinnän vuosikelloihin ja tapahtumakalentereihin.
- Hyödynnämme viestinnässä esim. yhdessä sovittuja vuositeemoja (vrt. ötökkävuosi) ja kohde-esittelyjä Vantaan kaupungin elinvoima- ja veto-voimaohjelman mukaisesti. Kulttuuriympäristötietoa ja -uutisia jaetaan esimerkiksi kaupungin Intranetissä, Asukaslehdessä ja muissa viestintäkanavissa.
- Syvennämme viestinnällistä yhteistyötä kaupunkiympäristön palvelualueen ja kaupunginmuseon välillä. Kulttuuriympäristö otetaan mukaan esim. asukasbarometriin ja muihin kyselyihin.
- Tuomme osallisuustyön vaikutukset paremmin esiin viestinnässä esim. sähköisen osallisuusympäristön avulla.

KAUPUNGINMUSEO

- Jaamme kulttuuriympäristötietoa perinteisten ja sosiaalisen median viestintäkanavien lisäksi esimerkiksi Finnassa ja vantaakuvia.fi -sivustolla. Teetämme uusille vantaalaisille historiapaketin Vantaa-infoon.
- Keräämme kaupungin, sen vapaaehtoisten sekä kolmannen sektorin kulttuuriympäristötapahtumat ja tiedotusaiheet eri palvelualueiden viestinnän vuosikelloihin ja tapahtumakalentereihin.
- Kohdennamme kulttuuriympäristöön liittyvää viestintää kaupungin omille työntekijöille, päättäjille, suunnittelijoille ja asukkaille.
- Toteutamme erilaisia kulttuuriympäristöreittejä yhteistyössä esim. ympäristökeskuksen, kaupunkiympäristön palvelualueen ja Vantaa-Seuran kanssa. Mainostamme ja markkinoimme reittejä.
- Listaamme olemassa olevat kulttuuriympäristön tutkimukset ja selvitykset ja pidämme listaa ajan tasalla. Selvitämme mahdollisuutta julkaista tutkimuksia verkossa. Tiedotamme uusista tutkimuksista.
- Toteutamme kulttuuriympäristöstä kertovan näyttelyn Vantaan kaupunginmuseoon vuonna 2020.

KUNTATEKNIIKAN KESKUS

- Teemme yhdessä Vantaan kaupunginmuseon, viheralueiden suunnittelun, kadunsuunnittelun ja tilakeskuksen kanssa suunnitelman kulttuuriympäristökohteista, joihin toteutetaan infotaulu.

ELINKEINOPALVELUT

- Luomme yhdessä top 10 -kulttuuriympäristön matkailukohteet Vantaalla -listauksen, jota voidaan hyödyntää palvelualueiden kulttuuri-matkailuviestinnässä.
- Teemme kulttuuriympäristöjä sekä niiden palveluita tutuksi yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa esim. avoimien ovien päivässä tai seurantalujen tarinoiden kautta.

Kumppanit

Tehostetaan viestinnällistä yhteistyötä kaupungin viestinnän (kaupunginjohtajatasoinen + yksiköiden viestintä), kaupunginmuseon ja ympäristökeskuksen välillä.

Toteutetaan infotaulujen kokonaisuus ja kulttuuriympäristöreitit yhteistyössä kuntatekniikan keskuksen, kaupunginmuseon ja ympäristökeskuksen kanssa.

Hyödynnetään digipalveluiden kehittämisessä yhteistyössä tietohallinnon, elinkeinopalveluiden ja kaupunginmuseon kanssa.

Listataan tutkimuksia ja julkaisuita kaupungin laajuisesti, esimerkiksi ympäristökeskuksen ja tilakeskuksen julkaisut ja tutkimukset soveltuvien osin.

Resurssit

Viestinnän vuositeemojen ja kyltitysten suunnittelu, olemassa olevan tutkimustiedon koonti ja kulttuurimatkailukohteiden kartoitus vaativat aikaa ja muun työn ohesta irrotettavaa työpanosta.

Tiedotus ja markkinointi vaativat sekä taloudellisia että työntekijäresursseja. Esimerkiksi kohteiden valokuvaamiseen kahden kesätyöntekijän (3kk) voimin 9 600 €.

Kylttien suunnittelu, toteutus ja asentaminen 5 000 €/kyltti. Reittien ja kylttien ylläpito 5 000 €/vuosi.

Huolehdimme kulttuuriympäristön arvojen välittämisestä tulevaisuuteen

KAUPUNGINMUSEO

- Seuraamme kokonaisvaltaisesti kulttuuriympäristön säilymistä ja kehitystä sekä vaalimme laadukasta ja aktiivista keskustelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.
- Kartoitamme nuorta rakennuskantaa ja arvioimme kohteita suojeluharkinnan saattamiseksi vireille. Olemme mukana Museoviraston Ennakoiva rakennussuojelu -hankkeessa.
- Edistämme tutkijan palkkaamista museolle tavoitteena saada asiantuntevia, ajantasaisia ja resurssiviisaita kulttuuriympäristöön liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä.
- Haemme monipuolisesti ja rohkeasti rahoitusta sekä kaupungilta että sen ulkopuolelta, esim. yrityksiltä, maakunnalta ja EU:sta, kulttuuriympäristön hoitoon ja sen kehittämiseen yhdessä kaupungin muiden palvelualueiden ja yksiköiden kanssa.

ARKKITEHTUURIOHJELMAN SEURANTARYHMÄ

- Varmistamme arkkitehtuuriohjelman ajantasaisuuden ja seurannan toimintaympäristön muutoksessa (Uusi Vantaa, MRL).
- Palkitsemme Kehäkukka -palkinnon yhteydessä Vuoden kulttuuriympäristöteon.

YLEISKAAVOITUS JA ASEMAKAAVOITUS

- Varmistamme kaavojen merkinnöillä ja määräyksillä merkittävien kulttuuriympäristökokonaisuuksien säilymisen tuleville sukupolville sekä turvaamme riittävän kulttuuriympäristön asiantuntijuuden toimintaympäristön muutostilanteissa.
- Selvitämme kaavoissa kulttuuriympäristön arvot ja ominaispiirteet ja pyrimme säilyttäviin tai osin säilyttäviin ratkaisuihin.
- Arvokkaan kulttuurimaiseman tai sen reuna-alueen asemakaavoituksessa on aina kulttuurimaiseman asiantuntija mukana.

- Teemme asemakaavoihin tai kaavarunkoihin liittyen yleispiirteisiä maisemasuunnitelmia, joilla osoitetaan säilymistä tukeva kehitys ja hoito sekä hallinta siten, että maiseman arvot säilyvät. Maisemasuunnitelman toteutus ja ylläpito on ratkaistava samalla. Teemme yhden suojelukaavan vuodessa.
- Olemme mukana seudullisessa uudistavan lisärakentamisen vaikutusten selvityksessä. Tässä yhteydessä tuomme esiin ja olemme selvittämässä uudistavan lisärakentamisen vaikutuksia kulttuuriympäristöön.

RAKENNUSVALVONTA

- Kiinnitämme erityistä huomiota kulttuuriympäristöä koskevien kaavamääräysten toteutumiseen rakennusluvissa.
- Varmistamme kaavojen ajantasaisuuden kulttuuriympäristön suojelun näkökulmasta.
- Kehitämme yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa sähköisten menetelmien käyttöä esimerkiksi työmaainfojen osalta.

YMPÄRISTÖKESKUS

- Varmistamme kulttuurimaiseman säilymisen luonnonsuojelualueilla hoito- ja käyttösuunnitelmilla. Varmistamme suunnitelmien toteutuksen ja jatkuvan hoidon.

TILAKESKUS

- Vaalimme kaupungin kulttuuriympäristöomaisuutta listaamalla kohteet ja niiden käytön. Tutkimme kohteiden aktiivisempaa käyttöä yhteistyön avulla resurssiviisauden tiekartan mukaisesti.
- Tiedotamme asukkaita, asukasyhdistyksiä ja yrityksiä kohteiden käyttömahdollisuuksista.

KUNTATEKNIKAN KESKUS

- Vaalimme kaupungin viheralueilla ja katu ympäristöissä olevia kulttuuriympäristöarvoja.
- Toteutamme tehtyjä hoitosuunnitelmia sekä seuraamme niissä määritettyä hoitoluokitusta ja hoidon tavoitteita kulttuuriympäristökohteissa. Pidämme yllä ja huollamme kulttuuriympäristökohteita ja reittejä.

Resurssit

Tavoitteiden toteutumiseen vaaditaan tahtotilaa suunnitelmien ja päätösten teossa sekä hoitamisessa.

Kaupunkitutkijan palkkaaminen 43 000 €/vuosi.

Kumppanit

Kaupunkisuunnitteluun liittyvissä keskusteluissa käydään yhä laajaa yhteydenpitoa mahdollisimman aikaisesta vaiheesta lähtien eri osapuolten kanssa.

Asukasbarometrin kulttuuriympäristöosuus, tutkimus- ja käyttökohdelistaukset ja hoitosuunnitelmat toteutetaan yhteistyössä kaupungin museon kanssa.

Arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmä kokoaa ehdotukset monialaisesti kaupungin sisältä vuoden kulttuuriympäristöteoksi. Heille saavat ilmoittaa ehdotuksiaan myös asukkaat ja yhdistykset.

Ajamme lisäresurssin saamista tutkimus- ja julkaisutyöhön yhteisvoimin.

Ympäristökeskuksen väki Sotungissa. Kuva: Pertti Raami / Vantaan kaupunki.

Seuranta ja raportointi

Kulttuuriympäristölinjausten toteutumista ja etenemistä sekä yleisesti kulttuuriympäristötyön kehitystä seuraa Vantaan kaupunginmuseo. Kulttuuriympäristölinjausten toimenpiteet käynnistetään vuoden 2020 aikana hankkeen projektikoordinaattorin avustuksella. Linjausten yksikkökohtaisia tavoitteita ei tarvitse viedä tulokortille, mutta ne on hyvä pitää mielessä arkisissa työtehtävissä ja keskusteluissa.

Kaupunginmuseo tuottaa vuosittain raportin Suojeluasianneuvottelukunnan käsittelyyn, joka taas raportoi ja tekee tuloksista yhteenvedon kaupunginhallitukselle vuosina 2021 ja 2024. Kaupunginmuseolle ja Suojeluasianneuvottelukunnalle tuotetaan työn tueksi erilaisia raportointityökaluja.

Viisi valittua linjausta

- Vantaalaiseksi opitaan ja kasvetaan kulttuuriympäristökasvatuksen avulla
- Teemme kulttuuriympäristötyötä yhdessä
- Kulttuuriympäristö näkyy ja kuuluu Vantaalla
- Huolehdimme kulttuuriympäristön arvojen välittämisestä tulevaisuuteen
- Vahvistamme kulttuuriympäristön hoidon ja tutkimuksen resursseja

Linjaukset ovat voimassa hankkeen seurantajakson eli vuoden 2024 loppuun asti. Valintojen alle jaoteltuja toimenpiteitä voidaan toteuttaa ja kehittää lisää.

2020

- Linjausten hyväksyminen lautakunnissa ja/tai kaupunginvaltuustossa.
- Toimenpiteiden toteuttaminen alkaa projektikoordinaattorin avulla.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee seuraavan vuoden toimintasuunnitelman sekä koostaa sisäisen raportin edistymisestä.

2021

- Toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu projektikoordinaattorin luoman toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Hankkeen raportointi kaupunginhallitukselle.
- Projektikoordinaattorin työsuhde päättyy helmikuussa 2021.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Suojeluasianneuvottelukunta luo vuoden 2022 toimenpidekalenterin.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee aineistoa ja koostaa sen väliraportiksi.

2022

- Toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu Suojeluasianneuvottelukunnan luoman toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Suojeluasianneuvottelukunta luo vuoden 2023 toimenpidekalenterin.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee aineistoa ja koostaa sen väliraportiksi.

2023

- Toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu Suojeluasianneuvottelukunnan luoman toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Suojeluasianneuvottelukunta luo vuoden 2024 toimenpidekalenterin.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee aineistoa ja koostaa sen väliraportiksi.

2024

- Toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu Suojeluasianneuvottelukunnan luoman toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Suojeluasianneuvottelukunta luo vuoden 2024 toimenpidekalenterin.
- Hankkeen raportointi kaupunginhallitukselle.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee aineistoa ja koostaa sen väliraportiksi.

LIITE 1: ASEMAKAAVASUOJELLUT KOHTEET VANTAALLA

Abrams, autotalli
Abrams, päärakennus
Aerola (A-rakennus)
Aerola (B-rakennus)
Aerola, lämpökeskus
As Oy Tikkurilan Urheilutie
Backaksen kartano, asuinrakennus 1, entinen työväenasunto Spanskis ja Elannon kauppa
Backaksen kartano, asuinrakennus 2, työväenasunto Kumpula
Backaksen kartano, asuinrakennus 3, entinen työväen asunto Gastbacka
Backaksen kartano, nuorisotalo Vintti, entinen työväenasunto Lustikulla
Backas
Björkbackan ent. ruotsink. kansakoulu, ent. Korso svenska folkskola, ravintolarakennus
Björkebo, asuinrakennus
Bäckby gård, päärakennus
Cronstedtin hautakappeli, Pitäjän kirkko
Dalforsin viilatehdas, Vantaankosken viilatehdas, nyk. ravintola Kunikaan Lohet
Danis, päärakennus
Dickursby lågstadieskola, koulu ja päiväkot
Dickursby skola, koulurakennus, nyk. kirjasto, ent. Dickursby folkskola
Dickursby skola, piharakennus
Edelberg, asuinrakennus
Ent. Paloasema
Ent. Vantaan ruotsinkielinen alakoulu, Vanda svenska småskola, asuinrakennus
Evästie 10, rak. 23261, As Oy Evästie 10
Evästie 5, rak. 7530, VAV Evästie 5
Evästie 5, rak. 7531, VAV Evästie 5
Evästie 7, rak. 7529, As Oy Evästie 7
Evästie 8, rak. 1, As Oy Evästie 8
Evästie 8, rak. 2, As Oy Evästie 8
Fredriksberg, liiteri-kellari
Fredriksberg, maakellari
Fredriksberg, päärakennus
Fredriksberg, vanha navetta
Galleria K, ent. Pessi, ent. kaupungintalon kirjasto
Gammelknäpas, päärakennus
Gammelkulla, navetta
Gjutar, päärakennus
Granen, päärakennus
Groten, asuinrakennus 2
Grönkulla (Bulders, Lillas), autotalli
Grönkulla (Bulders, Lillas), päärakennus
Guss, päärakennus
Hakkilan kivisilta, Tenkulan kivisilta
Hannusas, aitta
Hannusas, ent. Backas, luhtiaitta
Hannusas, päärakennus
Havukallionkatu 10, rak. 1, As Oy Havukallionkatu 10
Havukallionkatu 2, rak. 23300, As Oy Havukallionkatu 2
Havukallionkatu 3, rak. 23303, As Oy Rautkalliontie 8
Havukallionkatu 5, rak. 1, As Oy Havukallionkatu 5
Havukallionkatu 7, rak. 1, As Oy Havukallionkatu 7
Havukallionkatu 9, rak. 1, As Oy Havukallionkatu 9
Havukoski, luhti

Havukoski, päärakennus
Haxas, päärakennus
Haxas, viljamakasiini, talousrakennus
Helsingin pitäjän kirkko, huoltorakennus
Hermann Kuesin talo
Håkansbölen kartano, liiteri
Håkansbölen kartano, aitta
Håkansbölen kartano, asuinrakennus Orkulla
Håkansbölen kartano, asuinrakennus Tessen
Håkansbölen kartano, asuinrakennus, entinen karjanhoitajan talo
Håkansbölen kartano, asuinrakennus, Starholken
Håkansbölen kartano, asuinrakennus, Stenåker
Håkansbölen kartano, autotalli
Håkansbölen kartano, autotalli-liiteri Orkulla
Håkansbölen kartano, kalustoliiteri
Håkansbölen kartano, kesämökki, entinen sikala
Håkansbölen kartano, Ladugård, navetta
Håkansbölen kartano, liiteri, Stenåker
Håkansbölen kartano, mutteritalo, entinen huvimaja, Lusthuset
Håkansbölen kartano, mutteritalon kasvihuone
Håkansbölen kartano, pehtooritalo, 'Gula huset'
Håkansbölen kartano, pesutupa, 'Myllytorppa'
Håkansbölen kartano, pikkutalli Åksta
Håkansbölen kartano, puutarhuritalo
Håkansbölen kartano, päärakennus
Håkansbölen kartano, talli
Håkansbölen kartano, viljamakasiini Stenhuset
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), itäinen siipirakennus
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), keisarin käymälä
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), läntinen siipirakennus, nk. päärakennus
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), navetta
Hämeenkyön tilitehtaan asuinrakennus
Ilpolan koulu, Rajatorpan vanha koulu
Ingebo, navetta
Johans huvila, nyk. Velmun talo
Jokiniemen koelaitos, asuinrakennus 1, entinen tallimiehen asunto
Jokiniemen koelaitos, asuinrakennus 4, entinen navetta, Asunto Oy Vantaan Omaosi
Jokiniemen koelaitos, juureskellari
Jokiniemen koelaitos, laboratorio, päärakennus
Jokiniemen koelaitos, Navethalia teatteri, ent. Sandkulla gårdin ja Sandkullan navetta
Jokiniemen koelaitos, Paviljonki I
Jokiniemen koelaitos, Paviljonki II
Jokiniemen koelaitos, professori Martti Markkulan talo
Jokiniemen koelaitos, talli
Jokiniemen koelaitos, vilja-aitta
Jokivarren entinen kansakoulu, nuorisotalo
Juns, lato
Juns, liiteri
Juns, navetta
Juns, päärakennus
Katrinebergin kartano, aitta/talli
Katrinebergin kartano, lantala
Katrinebergin kartano, navetta

Katrinebergin kartano, päärakennus
Kaupungintalo
Keimolan moottoristadionin valvontatorni
Kellotapuli, Pyhän Laurin kirkko
Kilterin koulu
Kirkonkylän mylly, myllyrakennus
Kirkonkylänkosken pato, myllypato
Klemets, luhtiaitta
Klemets, päärakennus
Konungs, asuinrakennus 2., pehtoorin tupa
Konungs, Orädders, navetta-talli, toimisto- ja ruokalarakennus
Konungs, Orädders, päärakennus
Konungs, Orädders, varasto, edustussuuna, entinen talli
Konungs, päärakennus
Korson vanha asema, asemarakennus
Korson vanha asema, asuinkasarmi
Korson vanha asema, piharakennus
Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu, Tikkurilan yhtenäiskoulu, koulurakennus 2
Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu, Tikkurilan yhtenäiskoulu, koulurakennus 1
Kuntoutuskeskus, ent. Fagerströmin huvila, kauppa, Orvokkien päiväkot, kokontumirakennus
Kyrkoby skola, koulurakennus 1
Kyrkoby skola, piharakennus
Kytökuja 2, rak. 1, As Oy Kytötie 3
Kytökuja 2, rak. 2, As Oy Kytötie 3
Kytökuja 2, rak. 3, As Oy Kytötie 3
Kytökuja 3, rak. 1, As Oy Kytötie 1
Kytökuja 3, rak. 2, As Oy Kytötie 1
Kytötie 37, rak. 23281, As Oy Kytötie 37
Kytötie 39, rak. 7548, As Oy Kytötie 39
Källarbacken, sepänpaja
Lauranpolku 1, rak. 1, As Oy Laurantie 8
Lauranpolku 10, rak. 1, As Oy Laurantie 10
Lauranpolku 3, rak. 1, As Oy Laurantie 10
Lauranpolku 8, rak. 1, As Oy Lauranpolku 8
Linnan kartano, asuinrakennus, Byändan torppa
Linnan kartano, autotalli
Linnan kartano, karjanhoitajan talo
Linnan kartano, Muonamiehen asunto Lustikulla, asuinrakennus
Linnan kartano, navetta
Linnan kartano, navettatyöntekijöiden talo, 'Asemamiehen mökki'
Linnan kartano, puutarhurin talo
Linnan kartano, päärakennus
Linnan kartano, tilanhoitajan talo, 'Mökkiputa'
Linnan kartano, viljamakasiini, luhtiaitta
Linnan kartano, voutin talo, 'Torppa'
Makasiini
Malmarsin krouvi
Marielund, sikala
Markusas, kellari
Markusas, päärakennus
Martinlaakson yläaste ja lukio
Matarin torppa, asuinrakennus, tupa
Muuntamo 142

Muuntamo 203
 Muuntamo 27, Koivuhaka, Kuriirikuja
 Muuntamo 88
 Myymälärakennus, Mesikukantie 2
 Nedre Labbas, luhtiaitta
 Nedre Labbas, päärakennus
 Nedre Månsas, luhtiaitta
 Nedre Månsas, päärakennus
 Nedre Månsas, sauna
 Nedre Nybacka, perunakellari
 Nedre Nybacka, päärakennus
 Nedre Rutars, Lillstuga, asuinrakennus
 Nedre Rutars, päärakennus
 Nedre Rutars, talli
 Nissbackan kartano, jöäkellari, 'Hillockellari'
 Nissbackan kartano, navetta, ateljee
 Nissbackan kartano, puuliiteri
 Nissbackan kartano, tilanhoitajan talo, nykyinen päärakennus
 Nissbackan kartano, viljamakasiini
 Nyby, luhtiaitta
 Nyby, päärakennus
 Nyby, rihi
 Nygrannas, luhtiaitta
 Nygrannas, maakellari 1
 Nygrannas, navetta
 Nygrannas, päärakennus
 Nyknäpas, päärakennus
 Ohratie 5, rak. 13045, talo B, VVO (Koy Hakkilanrinne)
 Ohratie 5, rak. 26861, talo A, VVO (Koy Hakkilanrinne)
 Olofs, luhtiaitta
 Olofs, päärakennus
 Omakotitalo, Laitilankuja 7
 Paimenenkatu 14, rak. 31863, As Oy Paimenenkatu 14
 Paimenenkatu 16, rak. 31861, As Oy Paimenenkatu 16
 Paimenenkatu 16, rak. 31862, As Oy Paimenenkatu 16
 Paimenenkatu 23, rak. 15508, As Oy Paimenenkatu 23
 Palménin kauppa ja asuinrak.
 Paloasema, Wanda FBK, Erikas, kalustovaja
 Pappila
 Pappila, aitta
 Pappila, navetta
 Pappila, pakaritupa
 Pappila, pehtoorintalo
 Pappila, päärakennus
 Pappila, rihi
 Pappila, viljamakasiini
 Paul-Joachim -koti, assistenttirakennus, asuinrakennus, Villa Winterbacka
 Paul-Joachim -koti, talousrakennus, piharakennus, Villa Winterbacka
 Pitäjänmakasiini 1
 Pitäjänmakasiini 2
 Pohjoinen Rastitie 2, rak. 23270, Asunto Oy Rastitie 2
 Pohjoinen Rastitie 6, rak. 23271, Asunto Oy Rastitie 6
 Pohjoinen Rastitie 6, rak. 23272, Asunto Oy Rastitie
 Pyhän Laurin kirkko, kirkkorakennus
 Påkas, päärakennus
 Rajakylän ala-aste, ent. Rajakylän kansakoulu
 Rajakylän päiväkot
 Rakennelma, Aapraminkaari 9
 Rasinkatu 13, rak. 23297, HOAS
 Rasinkatu 14, rak. 23280, As Oy Rasinkatu 14
 Rasinkatu 15, rak. 7542, HOAS
 Rasinkatu 5, rak. 23290, VVO
 Rasinrinne 13, rak. 23273, As Oy Rasinsola 2
 Rasinrinne 3-5, rak. 23278, As Oy Rasinrinne 3-5, raput A ja B
 Rasinrinne 3-5, rak. 23279, As Oy Rasinrinne 3-5, raput C ja D

Rasinrinne 7, rak. 7543, Asunto Oy Rasinrinne 7
 Rasinsola 2, rak. 23274, As Oy Rasinsola 2
 Rasinsola 2, rak. 23275, As Oy Rasinsola 2
 Rasinsola 3, rak. 7546, As Oy Rasinrinne 9
 Rauhala, asuinrakennus
 Rautakirja, portinvartijan rakennus
 Rautakirja, pääkonttori
 Rautkallion tornitalo, Rautkallionkatu 12, rak. 7544, As Oy Rautkallionkatu 12
 Rautkallion tornitalot, Rautkalliontie 5, rak. 23292, As Oy Rautkalliontie 5
 Rautkallion tornitalot, Kytötie 29, rak. 23277, As Oy Kytötie 29
 Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 10, rak. 7547, HOAS
 Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 14, rak. 7550, As Oy Rasinkatu 14
 Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 20, rak. 7549, HOAS
 Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 4, rak. 23291, HOAS
 Rautkallion tornitalot, Rautkallionkatu 10, rak. 7545, VAV Asunnot Oy
 Rautkallionkatu 4, rak. 23276, As Oy Rautkallionkatu 4
 Rautkalliontie 1, rak. 23283, VAV
 Rautkalliontie 1, rak. 23284, J-talo, VAV
 Rautkalliontie 1, rak. 23285, C-talo, VAV
 Rautkalliontie 1, rak. 23286, talo A-B, VAV
 Rautkalliontie 1, rak. 23287, talo H-I, VAV
 Rautkalliontie 1, rak. 23288, talo F-G, VAV
 Rautkalliontie 10, rak. 23298, As Oy Rautkallionkatu 10
 Rautkalliontie 10, rak. 23299, As Oy Rautkallionkatu 10
 Rautkalliontie 3, rak. 23289, VAV
 Rautkalliontie 4, rak. 1, As Oy Rautkalliontie 4
 Rautkalliontie 4, rak. 2, As Oy Rautkalliontie 4
 Rautkalliontie 7, rak. 1, As Oy Rautkalliontie 7
 Rautkalliontie 7, rak. 2, As Oy Rautkalliontie 7
 Rautkalliontie 7, rak. 3, As Oy Rautkalliontie 7
 Ravintola Kuninkaankartano, ent. Vantaankosken ruotsinkielinen kansakoulu
 Rekolan kartano, päärakennus
 Rekolan koulu, pääkoulu, koulurakennus 2
 Rekolan koulu, vanha koulu, koulurakennus 1
 Riddars I, ent. Redlin, aitta
 Riddars I, ent. Redlin, liiteri-sauna
 Riddars I, ent. Redlin, navetta-talli
 Riddars I, ent. Redlin, päärakennus
 Riddars II, lato
 Riddars II, liiteri
 Riddars II, maakellari
 Riddars II, päärakennus
 Saarelan talo, Villa Girsén, asuinrakennus, Kiinteistö Virnakuja 5
 Sandbacka, luhtiaitta
 Sandbacka, maakellari
 Sandkulla gård, konesuoja
 Sandkulla gård, paja
 Sandkulla gård, päärakennus
 Sarlin Oy
 Sauvatie 4-6, rak. 31869, VVO Sauvatie 4-6, raput G-H
 Sauvatie 4-6, rak. 31870, VVO Sauvatie 4-6, raput E-F
 Sauvatie 4-6, rak. 31873, VVO Sauvatie 4-6, raput I-K
 Sauvatie 4-6, rak. 31874, VVO Sauvatie 4-6, raput L-M
 Sauvatie 4-6, rak. 31871, VVO Sauvatie 4-6, raput C-D
 Sauvatie 4-6, rak. 31872, VVO Sauvatie 4-6, raput A-B
 Seutulan lastenkoti
 Silkkitehdas, A-talo
 Silkkitehdas, B-talo, kutomo
 Silkkitehdas, lämpökeskus
 Silkkitehdas, vedenpuhdistamo ja pumppaamo
 Skobbas, navetta-talli
 Skobbas, väentupa
 Skomars (Haagan sotilastorppa)

Smeds, aitta
 Smeds, puimala
 Smeds, päärakennus
 Smeds, talli
 Sofieberg, päärakennus
 Solhem, asuinrakennus
 Solhem, entinen Hanaböle småskola, Hanalan koulu, asuinrakennus
 Stenbacka, maakellari
 Stenbacka, päärakennus
 Söderlingin mylly, Kahvila Veininmylly
 Talo Sallinen
 Talo Vilhunen, ateljee ja asuinrakennus
 Talo Vilhunen, lato
 Talo Vilhunen, luhtiaitta
 Talo Vilhunen, rakennelma 35237
 Talo Vilhunen, sauna, rakennelma 35249
 Tammiston muuntoasemarakennus, Fingrid, ent. Fortum, ent. Imatran Voima Oy
 Tiilitehtaan työnjohtajan talo
 Tikkurilan kaakelitehdas
 Tikkurilan uimahalli
 Tuomela, luhtiaitta
 Tuomela, päärakennus
 Tuomelan koulu, ent. Hämeenkylässä kansakoulu
 Tuomelan koulu, koulun liikuntahalli
 Waldénin talo, Marielund
 Vallinojan päiväkot, ent. Vierumäen sivukoulu
 Vantaan kaupunginmuseo, Tikkurilan vanha asema
 Vantaankosken mylly, ent. Vantaan Ruukin alue
 Vantaankosken mylly, varastorakennus, Kiinteistö Kuninkaantie 35
 Vantaankosken myllypato
 Vantaankosken silta
 Varia Hiekkaharjun toimipiste, Vantaan ammatillinen koulutuskeskus, ent. Vakes
 VAV Paimenenkatu 19
 Vernissatehdas
 Vernissatehdas, palokunnan kalustovaja
 Vernissatehdas, polttouunin piippu
 Veromäen koulu, ent. Backaksen koulu
 Vikströmin torppa, asuinrakennus, Råbacka
 Vilhelmsberg, asuinrakennus
 Villa Grönberg
 Villa Sjöberg, Villa Korso
 Villa Söderbo
 Virsupolku 1, rak. 7540, VAV
 Virsutie 4-6, rak. 31864, Asunto Oy Pajupilli
 Virsutie 4-6, rak. 31865, As Oy Pajupilli
 Virsutie 4-6, rak. 3, As Oy Pajupilli
 Virsutie 4-6, rak. 31867, As Oy Pajupilli
 Virsutie 4-6, rak. 31866, As Oy Pajupilli
 Virsutie 5, rak. 1 a, As Oy Virsutie 5
 Virsutie 5, rak. 1 b, As Oy Virsutie 5
 Virsutie 5, rak. 2, As Oy Virsutie 5
 Wivi Lönnin kesähuvi
 Von Wendtin hautakappeli
 VTA Tekniikka Oy, Kuussillantien teollisuusalue
 Ylä-Honkala, asuinrakennus
 Ylästön kotiseututalo, ent. Tolkinkylän kansakoulu, kotiseututalo
 Övre Labbas, päärakennus
 Övre Nybacka, luhtiaitta
 Övre Nybacka, maakellari
 Övre Nybacka, navetta
 Övre Nybacka, pikkutupa
 Övre Nybacka, päärakennus

LIITE 2: INVENTOINTIKOhteet VANTAALLA

R1

Abrams, kellari
Abrams, pääarakennus
Aerola (A-rakennus)
Aerola (B-rakennus)
Aerola, lämpökeskus
Aitta / Talli, Katrinebergin kartano
Alatehdas, Wihuri
Ali-Kistola (Nedre Kistola), pääarakennus
Aravatalo
As Oy Tikkurilan Urheilutie
As Oy Vaisalpa, Vaisalan henkilökunnan asuinrakennus
As. Oy Kultapyrstö, rak. 37061
As. Oy Kultapyrstö, rak. 37062
As. Oy Lohenpyrstö, rak. 18436
As. Oy Lohenpyrstö, rak. 37060
As. Oy Säästöpyrstö
Asematie ykkönen, As Oy Tikkurilan kassatalo
Asuinrakennus, Kotikumpu
Auramo
Autokorjaamo, ent. Gulf huoltoasema, CF-200
Backaksen kartano, asuinrakennus 2, työväenasunto Kumpula
Backaksen kartano, kivisikala-talli
Backaksen kartano, kuivaamo-puimala
Backaksen kartano, muuntamo
Backaksen kartano, navetta
Backaksen kartano, Nuorisotalo Vintti, ent. työväenasunto Lustikulla
Backaksen kartano, pääarakennus
Backas-Vestergård, pääarakennus
Backas-Östergård, asuinrakennus, Wanha Kievari
Berga, asuinrakennus 1
Berga, asuinrakennus 2
Bertas, pääarakennus
Bykulla, ent. Käinby småskola
Cronstedtin hautakappeli, Pitäjän kirkko
Dalforsin viilätehdas, Vantaankosken viilätehdas
Danis, pääarakennus
Dickursby lägstadieskola, koulu ja päiväkot
Dickursby skola, koulurakennus, nyk. kirjasto
Eklundin kauppa
Erikas, navetta
Faba osuuskunta, Suomen Karjatalo
Fridhem, maakellari
Fridhem, maakellari
Galleria K, ent. Pessi, ent. kaupungintalon kirjasto
Gammelknaps, pääarakennus
Gammelkulla, kellari ja leikkimökki
Grips, luhtiaitta
Grips, pääarakennus
Grotens, navetta
Grönkulla I (Tillanderin talo), pääarakennus
Guss, perunakellari
Gustafsberg, luhtiaitta
Gustafsberg, pääarakennus
Hakkilan kivilta, Tenkulan kivilta
Hannula, By-Hannula, pääarakennus
Hannula, luhtiaitta
Hannunkuja 1, asuinrakennus 1

Hannusas, aitta
Hannusas, ent. Backas, luhtiaitta
Hannusas, pääarakennus
Havukoski, luhtiaitta
Haxas, kellari
Haxas, viljamakasiini
Hiekkaharjun ostoskeskus
Hommas, aitta
Hommas, asuinrakennus 4, Lill-Hommas
Hommas, navetta
Hommas, pääarakennus
Honkanummen siunauskappeli
Huberin hallit, konepaja
Huberin hallit, varastohallit
Häkansbölen kartano, Lillaböle, leikkimökki
Häkansbölen kartano, pääarakennus
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), keisarin käymälä
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), koulutuskeskuksen majoitusiipi
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), koulutuskeskus
Johannesberg, pääarakennus
Johans huvila, nyk. Velmun talo
Jokiniemen koelaitos, paviljonki 1
Jokiniemen koelaitos, Paviljonki II
Jokiniemen koelaitos, Professori Martti Markkulan talo
Jokiniemen koelaitos, Professorien asuintalo nro 2
Jokiniemen koelaitos, Professorien talo I, Assistenttien asuintalo, Solberga
Juhola, lato 5
Juhola, navetta
Juns, pääarakennus
Jäppilä, navetta
Kaapola (Tapola), pääarakennus
Kaivoksen ostoskeskus, rak. 1365
Kaivoksen ostoskeskus, rak.1367
Katrinebergin kartano, navetta
Katrinebergin kartano, pääarakennus
Kaupungintalo
Kavaleffin saha, saharakennus
Keimolan moottoristadionin valvontatorni
Kellotapuli, Helsingin pitäjän kirkko
Kesämökki, Kotinotko
Kirkonkylän mylly
Kirkonkylänkosken pato
Kivistön kirkko
Klemets, luhtiaitta
Klemets, pääarakennus
Klemets, pääarakennus
Knuuttila (Knuuttila, ent. Yvias), pääarakennus
Koivula ent. Rauhala, pääarakennus
Konungs, huvimaja
Konungs, talousrakennus
Korson kunnanlääkärin ja kätilön toimitalo sekä asunnot
Korson vanha asema, asemarakennus
Korson vanha asema, asuinkasarmi
Kullobacka, pääarakennus
Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu
Kuntoutuskeskus, ent. Fagerströmin huvila
Kuohukujan ostoskeskus
Kuppis, pääarakennus

Kyrkoby skola
Kärrars, vanha pääarakennus
Königstedtin kappeli, Seutulan kappeli
Königstedtin kartano, puutarhan varasto-kellari
Königstedtin kartano, pääarakennus
Königstedtin kartano, tilanhoitajan asunto
Königstedtin koulu
Lehmusto, asuinrakennus
Lillpetas, luhtiaitta
Linnaisten kartano, luhtiaitta-liiteri
Linnaisten kartano, maakellari
Linnaisten kartano, pääarakennus
Linnaisten kartano, sepänpaja
Linnaisten kartano, väentupa
Linnan kartano, pääarakennus
Linnan kartano, viljamakasiini, luhtiaitta
Luhtaanmäen kivilta
Lönnbacka (Henrikssonin talo), asuinrakennus
Makasiini
Malmarsin krouvi
Marsutie 5a, omakotitalo
Matssonin konepaja
Mejlby, pääarakennus
Metsoie 14, omakotitalo
Mikkolan ostoskeskus ja seurakuntatalo, rak. 24006
Mikkolan ostoskeskus ja seurakuntatalo, rak. 9133
Mikkolan ostoskeskus ja seurakuntatalo, rak. 9134
Mikkolan ostoskeskus ja seurakuntatalo, rak. 9136
Myrbacka, pääarakennus
Myyrinpuhos
Myyrmäen kirkko
Nedre Labbas, luhtiaitta
Nedre Labbas, pääarakennus
Nedre Månsas, luhtiaitta
Nedre Nybacka, perunakellari
Nedre Påvals, Ekströmin talo
Nedre Påvals, karjalon talo
Nedre Påvals, luhtiaitta
Nedre Påvals, navetta
Nedre Rutars, maakellari 1
Nedre Rutars, maakellari 2
Nedre Rutars, pääarakennus
Nedre Rutars, talli
Nedre Thors, luhtiaitta
Nedre Thors, talli
Nedre Thors, uusi navetta
Nikus, luhtiaitta
Nikus, navetta-talli
Nikus, pääarakennus
Nissbackan kartano, 'Hillokellari'
Nissbackan kartano, tilanhoitajan talo, nykyinen pääarakennus
Nissbackan kartano, viljamakasiini
Nousutie 12, omakotitalo
Nyby, luhtiaitta
Nyby, rihi
Nygrannas, luhtiaitta
Nygrannas, pääarakennus
Nygård (Keltainen Nygård), aitta

Nygård (Keltainen Nygård), pääarakennus
 Nygårds (Harmaa Nygård), aitta
 Nygårds, navetta
 Nyknapas, pääarakennus
 Nystuga, luhtiaitta
 Nystuga, navetta-talli
 Nystuga, pääarakennus
 Nystuga, sauna
 Nyåker, pääarakennus
 Oljemarkin aitta
 Olofs, pääarakennus
 Palménin kauppa ja asuinrak.
 Palokunnan kalustovaja
 Pappila, maakellari
 Pappila, pakaritupa
 Pappila, pääarakennus
 Paul-Joachim -koti, Villa Winterbacka
 Petas, luhtiaitta
 Petas, riihi, Övre Petas
 Pihkalan talo, Jokipolvi
 Pitäjänmakasiini 1
 Pitäjänmakasiini 2
 Puistola, ent. Söderkulla, pääarakennus
 Pyhän Laurin kirkko
 Päckas, pääarakennus
 Pövals, luhtiaitta
 Pövals, navetta
 Rekolan kartano, pääarakennus
 Rekolan työväentalo
 Rekolantie 103, omakotitalo
 Reuna-Seppälä, viljamakasiini
 Rias, ent. Juhola, puintiriihi
 Riddars I, ent. Redlin , aitta
 Riddars II, pääarakennus
 Ruskeasunnan siunauskappeli
 Rutars, maakellari
 Råtorp, asuinrakennus 1
 Salas, navetta-luhtiaitta
 Salas, syytinkitupa Rosan mökki
 Salkolan talo, funktitalo
 Sanomala
 Saras, pääarakennus
 Sarlin Oy
 Sauna
 Seutulan koulu, ent. Västra finska folkskolan
 Siilipuistontie 9, asuinrakennus
 Silkkitehdas, A-talo
 Silkkitehdas, B-talo, Kutomo
 Silkkitehdas, lämpökeskus
 Sillböle Grufva, viljamakasiini
 Siltamäen kivisilta
 Sjöskog FBK, Seutulan VPK, palokunnantalo
 Smeds, kellari
 Smeds, luhtiaitta
 Smeds, navetta
 Smeds, navetta
 Smeds, riihi
 Smeds, sauna
 Smeds, talli
 Sofieberg, pääarakennus
 Stambo, pääarakennus
 Stenbacka, asuinrakennus
 Stenbacka, maakellari
 Stenkulla, luhtiaitta
 Stors, luhtiaitta
 Stors, ulkorakennus
 Stors, vanha pääarakennus
 Suur-Helsingin Osuuskassan konttori, Kassantalo

Söderlingin mylly, Kahvila Veininmylly, SÖDERBO
 Tallbacka, pääarakennus
 Tallbacka, sauna
 Tallbacka, sauna
 Talo Sallinen
 Talo Sariola, asuinrakennus
 Talo Vilhunen/ talousrakennus
 Tammiston muuntoasemarakennus
 Tertuntie 9, omakotitalo
 Teräsköysi, ent. teollisuusrakennus ja varasto
 Tikkurilan kaakelitehdas
 Tikkurilan neuvola
 Tikkurilan uimahalli
 Tikkurilankosken pato, Vernissatehtaan kiinteistö
 Tuomelan koulu, ent. Hämeenkylässä kansakoulu
 Tuomelan uusi pääarakennus
 Ulko-Hannula, luhtiaitta
 Uusi Meilby, aitta
 Vaaralan kappeli, ent. Vaaralan kirkko
 Waldénin talo, Marielund, asuinrakennus
 Valio Juustola, portinvartijan koppi
 Valio Juustola, rak. 14859
 Valio Juustola, rak. 30833
 Valio Juustola, rak.14858
 vanha riihi
 Vantaan kaupungin museo, Tikkurilan vanha asema
 Vantaankosken myllypato
 Vantaankosken silta
 Vernissatehdas
 Westerkullan kartano, käymälä
 Westerkullan kartano, pääarakennus
 Westerkullan kartano, talli ja navetta
 Wickströmin (Hagalundin) aitta
 Wihuri, Witraktor
 Wihuri, Witraktor
 Wihuri, Ylätehdas
 Viilätehtaan pato
 Villa Grönberg
 Villa Katajainen
 Villa Nyman
 Villa Sjöberg, Villa Korso
 Von Wendtin hautakappeli, Pitäjän kirkko
 Västersundoms skola, ent. Västersundoms folkskola
 Yli-Kistola, luhtiaitta-talli
 Ylä-Honkala, asuinrakennus
 Övre Labbas, pääarakennus
 Övre Nybacka, maakellari
 Övre Nybacka, maakellari 1
 Övre Nybacka, navetta
 Övre Nybacka, pääarakennus
 Övre Thors, luhtiaitta
 Övre Thors, pääarakennus

R2

Abrams, autotalli
 Aittarivi 19, Variston asuntomessualue
 Aittarivi 25, Variston asuntomessualue
 Aittarivi 27, Variston asuntomessualue
 Ali-Kistola, asuinrakennus 2
 Ali-Kistola, leikkimökki
 Ali-Kistola, navetta
 Anttila, aitta
 Anttila, pääarakennus

As Oy Tikkurilan Murattitie
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 32b
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 34
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 39
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 40a
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 42
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 61
 Asolan rintamamiestalo, Katajatie 11
 Asolan rintamamiestalo, Katajatie 12b
 Asolan rintamamiestalo, Katajatie 13
 Asolan rintamamiestalo, Katajatie 5a
 Asolan rintamamiestalo, Kuusitie 18b
 Asolan rintamamiestalo, Leppätie 10
 Asolan rintamamiestalo, Leppätie 15b
 Asolan rintamamiestalo, Leppätie 8a
 Asolan rintamamiestalo, Närepolku 10
 Asolan rintamamiestalo, Närepolku 3
 Asolan rintamamiestalo, Närepolku 5
 Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 14
 Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 8
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 10b
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 11a
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 13
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 18
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 20
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 26b
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 28
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 35
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 36b
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 38a
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 41a
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 43 a
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 45a
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 49b
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 57b
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 63
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 65
 Asolan rintamamiestalo, Honkatie 9a
 Asolan rintamamiestalo, Katajatie 1
 Asolan rintamamiestalo, Katajatie 14b
 Asolan rintamamiestalo, Katajatie 3b
 Asolan rintamamiestalo, Katajatie 7b
 Asolan rintamamiestalo, Kuusitie 20a
 Asolan rintamamiestalo, Kuusitie 22
 Asolan rintamamiestalo, Leppätie 13
 Asolan rintamamiestalo, Leppätie 9
 Asolan rintamamiestalo, Närepolku 1
 Asolan rintamamiestalo, Närepolku 2
 Asolan rintamamiestalo, Närepolku 4b
 Asolan rintamamiestalo, Närepolku 6
 Asolan rintamamiestalo, Närepolku 8
 Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 10b
 Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 12
 Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 16
 Asuinkerrostalo, nyk. As Oy Vantaanrinne 8 (A-B), ent. As Oy Säästövasama
 Asuinkerrostalo, nyk. As Oy Vantaanrinne 8 (C-E), ent. As Oy Säästövasama
 Asuinkerrostalo, Pyymosantie 3
 Asuinkerrostalo, Vantaankallio 2, As Oy Vantaantornit (C-talo)
 Asuinkerrostalo, Vantaankallio 4, As Oy Vantaantornit (B-talo)
 Asuinkerrostalo, Vantaankallio 6, As Oy Vantaantornit (A-talo)
 Asuinkerrostalo, Vantaanrinne 4, As Oy Säästökilpi (C-D)
 Asuinkerrostalo, Vantaanrinne 12, As Oy Vantaankallio
 Asuinrakennus
 Asuinrakennus, Kuusisto
 Asuinrakennus, Mikkola
 Asuinrakennus, ns. Patruunanpalatsi, Åbyn teollisuusalue, BJÖRKKULLA
 Asuinrakennus, Rinteellä
 Asuinrakennus, Stenkulla

Asuinrakennus, Stenkulla
 Asuinrakennus, T. 11
 Asuinrakennus, Tahvola
 Asuinrakennus, Tallmo
 Asuinrakennus, Valkovuokko (Lillsmeds)
 Asunto Oy Varistola, 13912
 Asunto Oy Varistola, 13913
 Asunto Oy Varistola, 13914
 Asunto Oy Varistola, 13915
 Asunto Oy Varistola, 13916
 Asunto Oy Varistola, 13917
 Asunto Oy Varistola, 13918
 Asunto Oy Varistola, 13919
 Asunto Oy Varistola, 13920
 Asunto Oy Varistola, 13921
 Asunto Oy Varistola, 13922
 Asunto Oy Varistola, 13923
 Asunto Oy Varistola, 13924
 Asunto Oy Varistola, 13925
 Asunto Oy Varistola, 13926
 Asunto Oy Varistola, 13927
 Asunto Oy Varistola, 13928
 Asunto Oy Varistola, 13929
 Asunto Oy Varistola, 13930
 Asunto Oy Varistola, 13931
 Asunto Oy Varistola, 13932
 Asunto Oy Varistola, 13933
 Asunto Oy Varistola, 13934
 Asunto Oy Varistola, 13935
 Asunto Oy Varistola, 13936
 Asunto Oy Varistola, 13937
 Asunto Oy Varistola, 13938
 Asunto Oy Varistola, 13939
 Asunto Oy Varistola, 13940
 Asunto Oy Varistola, 13941
 Asunto Oy Varistola, 13942
 Asunto Oy Varistola, 13943
 Asunto Oy Varistola, 13944
 Asunto Oy Varistola, 13945
 Asunto Oy Varistola, 13946
 Asunto Oy Varistola, 13947
 Backaksen kartano, asuinrakennus 1, ent. työväenasunto Spanskis ja Elannon kauppa
 Backaksen kartano, asuinrakennus 3, työväen asunto Gastbacka
 Backaksen kartano, juureskellari
 Backaksen kartano, kellari-vaja
 Backaksen kartano, perunakellarit, Kiinteistö Ylästöntie 35
 Backaksen kartano, puutarhurien asunto Huvila
 Backaksen kartano, sepänpaja
 Backaksen kartano, sepänpaja ja puutyöpaja
 Backaksen kartano, talousrakennus 2
 Backaksen kartano, työväenasunto Narikka
 Backaksen kartano, vanhempi vesisäiliö
 Backas
 Backas-Vestergård, Backas I, Backas-Gyras, puuliiteri ja kellari
 Backas-Vestergård, liiteri, Backas I
 Backas-Vestergård, navetta, Backas I
 Backas-Östergård, luhtiaitta, Kiinteistö 1795
 Bergbacka , lato
 Bergbo (Nedre Pävals?), lampola
 Bergbo, asuinrakennus
 Bergkulla, asuinrakennus
 Bergkulla, asuinrakennus
 Bertas, luhtiaitta
 Bertas, navetta
 Bisa, luhti
 Björkbacka, pakaritupa
 Björkbackan ent. ruotsink. kansakoulu, ent. Korso svenska folkskola, ravintola-

rakennus
 Björkebo, asuinrakennus
 Björkhem, asuinrakennus
 Björkhem, nuorisoseurantalo
 Björkkyan (Bengelsdorffin talo), päärakennus
 Björks, asuinrakennus
 Björks, sauna
 Bokulla, asuinrakennus
 Bokulla, pikkumökki
 Bokulla, päärakennus, Suomela
 Bungalow -tyyppitalo, As Oy Vantaan Kylväjänkuja 5
 Bygård, (Tavastby ungdomsföreningshus), nuorisoseurantalo
 Bykulla, ent. Käinby småskola, sauna, aitta 2
 Byända, vanha päärakennus, 'Röda huset'
 Byändan torppa, asuinrakennus, Linnantorppa
 Bäckby gård, päärakennus, Bäckby gård
 Böstas (Johansbacka), päärakennus
 Dickursby skola, piharakennus
 Djupbäck, navetta
 Djupbäck, päärakennus
 Edelberg, asuinrakennus
 Eklundin kaupan talousrakennus
 Eko-omakotitalo, Variston asuntomessualue
 Ellilä, aitta
 Ellilä, ent. Ävallin kauppa
 Ent. Keimolan sivukoulu, Käinby Folkskola
 Ent. Keimolan sivukoulu, Käinby Folkskola, piharakennus
 Ent. Paloasema
 Ent. Tikkurilan apteekkitalo, nuorisotalo Tonttula, Kipinä
 Ent. Vantaan ruotsinkielinen alakoulu, Vanda svenska småskola
 Entinen Rekolan Elanto, myymälä rakennus
 Erikas, iso lato
 Erikas, pikkulato
 Erikas, päärakennus
 Fazerila, konttori- ja tehdasrakennus
 Fazerila, leipomo
 Fazerila, voimalaitos
 Forsbacka, lato
 Forsbacka, päärakennus
 Forsbacka, talli
 Framstuga, 'Collinin talo', päärakennus, Hakola
 Framstuga, talousrakennus 1, Hakola
 Fredriksberg, maakellari
 Fredriksberg, maakellari
 Fredriksberg, päärakennus
 Fridhem, asuinrakennus
 Fridhem, kanala
 Fridhem, navetta
 Gamla Byända (Byända), navetta
 Gamla Nybacka, päärakennus
 Gammelkulla, navetta
 Granen, päärakennus
 Grips, navetta
 Grotens, asuinrakennus 2
 Grotens, lato 1
 Grotens, päärakennus
 Grönkulla (Bulders, Lillas), päärakennus
 Grönkulla, asuinrakennus
 Guss, päärakennus
 Gustafsberg, asuinrakennus 2, 'Sotilastorppa'
 Gustafsberg, autotalli-sauna
 Gustafsberg, huvimaja
 Gustafsberg, navetta
 Gustafsberg, riihi
 Gustafsberg, talli, lato
 Gårds, karjaton talo
 Gårds, navetta
 Gårds, päärakennus

Haapanatie 37a, pienteollisuusrakennus
 Hankkijan koetila, sauna, Tammistonranta
 Hannula, luhtiaitta
 Hannula, päärakennus
 Hannusas, sauna
 Harjula, päärakennus
 Harpars (Nedre Harpars), navetta
 Hasala, vanha päärakennus
 Hautausmaan kahvila
 Hautausmaan toimistorakennus
 Havukoski, päärakennus
 Haxas, päärakennus
 Haxas, talli-navetta
 Heikkilä, navetta
 Heikkilä, päärakennus
 Helsinggård
 Helsingin pitäjän kirkko, huoltorakennus
 Helsinki-Pävi -tanssilava
 Hermann Kuesin talo
 Heurekansilta
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 22b
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 15
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 5a
 Hiekkaharjun omakotitalot, Tervakkokuja 20
 Hiekkaharjun omakotitalot, Keltavuokontie 24
 Hiekkaharjun omakotitalot, Keltavuokontie 25
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 11
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 16
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 18
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 20b
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 24
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 26a
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 5a
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 7
 Hiekkaharjun omakotitalot, Kullerontie 9
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 10
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 11a
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 12
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 13
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 14a
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 6
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 7a
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 8
 Hiekkaharjun omakotitalot, Metsätähdentie 9a
 Hilman mökki, Övre Thors, syytinkitupa
 Holmanhonka, lato
 Hommas, riihi
 Hommas, traktoriliiteri
 Hotin talot, Hiekkaharjuntie 14, rak. 18449, As Oy Tikkurilan Kiertotie 45
 Hotin talot, Kielotie 52, rak. 18486, As Oy Koivukulma
 Hotin talot, Kielotie 52, rak. 37180, As Oy Tikkurilan Kiertotie 37
 Hultet, Gårds, syytinkitupa
 Håkansbölen kartano, aitta
 Håkansbölen kartano, asuinrakennus , Stenå Kern, asuinrakennus
 Håkansbölen kartano, asuinrakennus Orrkulla
 Håkansbölen kartano, asuinrakennus, entinen karjanhoitajan talo
 Håkansbölen kartano, autotalli
 Håkansbölen kartano, Ladugård, navetta
 Håkansbölen kartano, mutteritalo, entinen huvimaja, Lusthuset
 Håkansbölen kartano, pehtoorintalo, 'Gula huset', Håkansbölen kartano
 Håkansbölen kartano, pesutupa, 'Myllytorppa'
 Håkansbölen kartano, pikkutalli Åksta
 Håkansbölen kartano, pumppuhuone
 Håkansbölen kartano, Svalboet, puutarhurin talo
 Håkansbölen kartano, talli
 Håkansbölen kartano, Tessen
 Håkansbölen kartano, viljamakasiini Stenhuset

Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), asuinrakennus
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), itäinen siipirakennus
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), kalustovaja
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), läntinen siipirakennus, nk. päärakennus
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), navetta
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), puutarhurin talo
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), sikala
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), talli
Hämeenkyön kartano (Tavastkulla), tilanhoitajan talo
Hämeenkyön tiilitehtaan asuinrakennus
Högbergsbacka, aitta
Höggulla, päärakennus
Höggulla, riihi
Ilmarintie 11b, omakotitalo
Ilmarintie 6a, omakotitalo, asuinrakennus, T.P. 44
Ilpolan koulu, Rajatorpan vanha koulu
Imatran Voiman pääkonttori
Isokaari 12, omakotitalo, funkistalo
Jehovan todistajien toimintakeskus
Jokela, asuinrakennus
Jokilaakso, asuinrakennus, sepän talo, ent. Luhtabacka
Jokiniemen koelaitos, asuinrakennus 1, entinen tallimiehen asunto
Jokiniemen koelaitos, asuinrakennus 4, entinen navetta
Jokiniemen koelaitos, juureskellari
Jokiniemen koelaitos, talli
Jokiniemen koelaitos, vilja-aitta
Jokiniemen koulu, Tikkurilan koulu
Jokipirtti, lato
Jokipirtti, navetta
Jokipirtti, talousrakennus 1
Jokirannan koulu, ent. Viertolan kansakoulu
Jokirannan koulu, ent. Viertolan kansakoulu, opettajien asuinrakennus
Jokiranta 2, asuinrakennus, kesähuvi
Jokivaren entinen kansakoulu, nuorisotila, entinen koulurakennus
Josvholm, navetta
Juhola, lato 2
Juhola, päärakennus
Juhola, talousrakennus 2
Juns, liiteri
Juns, sauna
Jäppilä, päärakennus
Jäppilä, vanha maakellari
Kaapola (Tapola), luhtiaitta
Kaapola, ent. Tapola, talousrakennus
Kaarelan VPK, asuintalo
Kahden asunnon talot, Aitanavain 5, rak. 19776
Kahden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1020
Kahden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1023
Kahden perheen talo, Leppäkorventie 4
Kahden perheen talo, Sauramontie 10
Kaivokselan kirkon kellotapuli
Kaivokselan vesitorni ja sääsäema
Kaivola, asuinrakennus
Kalle Segerin mökki, Granbo, asuinrakennus
Kannisto, asuinrakennus 2
Katriinan sairaala, A-osa
Katriinan sairaala, B-osa
Katriinan sairaala-alue, henkilökunnan asuinrakennus
Katriinan sairaala-alue, huoltorakennus
Katrinerbergin kartano, maakellari
Katrintie 34, omakotitalo
Katrintie 40, omakotitalo
Kaunisto, liiteri
Keimolan ala-aste, ent. Keimolan uusi suomalainen kansakoulu
Keimolan kotiseututalo, ent. koulurakennus
Keksitalo, Fazerin työntekijöiden asuintalo, eteläisin talo
Keksitalo, Fazerin työntekijöiden asuintalo, keskimmäinen talo
Keksitalo, Fazerin työntekijöiden asuintalo, pohjoisin talo

Kellari-vaja, Råtorp
Kerrostalo, Nuijatie 10, rak. 28331
Kerrostalo, Piikkikuja 3, rak. 28346
Kerrostalo, Piikkikuja 3, rak. 28347
Kerrostalo, Sahatie 12, rak. 28345
Kerrostalo, Vantaanrinne 4, As Oy Säästökilpi (A-B)
Kesämökki Ekebo, kesämökki, Ekebo
Kiint. Ainonkuja 7, sepänpaja
Kiint. Kiitoradantie 3
Kiint. Taivaltie 7
Kiinteistö Hakatie 8a (Tillanderin talo, Fredsbacka)
Kiinteistö Kehäkukantie 34 (Perälän talo, Bergmanin talo)
Kiinteistö Kunnaantie 16a (Värnåmo)
Kiinteistö Kustaantie 20a
Kiinteistö Marmoritie 49, asuinrakennus
Kiinteistö Riekkotie 2, sauna
Kilometripylvä 1-14, Isontammentie 7
Kilometripylvä 1-6, Tikkurilantie 10
Kilometripylvä 18-15, Vanha Porvoontie 227
Kilometripylvä 21-12, Vanha Porvoontie 287
Kilometripylvä 22-11, Vanha Porvoontie 309
Kilometripylvä 2-8, Länsisalmenukuja 4
Kilometripylvä, Ainontie 46
Kilometripylvä, Kaivokselantie 9
Kilometripylvä, Vantaanpuistontie 11
Kilometripylvä, Ylästöntie 97b
Kilterin koulu
Kinaporinkuja 3, omakotitalo
Kinaporinkuja 3, sauna
Kiskotie 3, omakotitalo, asuinrakennus
Kiskotie 3, talousrakennus, piharakennus
Kiviharju, asuinrakennus
Kiviharju, sauna
Klemets, luhtiaitta
Klõkars, maakellari
Knuuttila (Yvias), sikala
Koivukylän yläaste ja lukio, ent. Rekolan yhteiskoulu, Korson lukio
Koivuniemi, ent. Tyynelä, navetta-talli
Koivuniemi, ent. Tyynelä, päärakennus
Koivutori
Kolmekutonen, kokoontumisrakennus
Konungs, Orädders, päärakennus, päärakennus
Konungs, Orädders, varasto, edustussäuna, entinen talli
Konungs, päärakennus
Korjaamo rak 3, Åbyn teollisuusalue, FABRIK II
Korjaamo, rak 1, Åbyn teollisuusalue, FABRIK II
Korpela, vanha lato
Korpielto, sauna
Korson kirkko
Korson kirkon asuinrakennus
Korson kirkon liikerakennus
Korson vanha asema, piharakennus
Korso-rapattu omakotitalo
Koskenlehto (Nummelinin kauppa)
Kotikulma, asuinrakennus
Kotirinna, asuinrakennus
Kullas, asuinrakennus
Kullas, sauna
Kullobacka, autotalli
Kullobacka, navetta
Kullobacka, puimäla
Kullobacka, sauna-liiteri
Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu, koulurakennus 2
Kumpula, asuinrakennus
Kuppi, luhti, aitta
Kuppi, pikkutupa, entinen Friströmin kauppa
Kuppi, talli-luhti
Kurts, ent. Granbacka (Gårds), asuinrakennus, syytinkitupa

Kuusela, Esankuja 2, asuinrakennus
Kuusikko, asuinrakennus
Kuusirinne, ent. Knuuttila, rengin mökki
Kuusirinne, leikkimökki
Kuusisto, kalustovaja-talli, Janvilla
Kuusisto, sauna, Janvilla
Kuussillantien teollisuusalue, ekoterminaali
Kuussillantien teollisuusalue, Vilen&Syrjänen
Kytötie 37, rak. 23281, As Oy Kytötie 37
Kytötie 39, rak.7548, As Oy Kytötie 39
Kälbacka, asuinrakennus, mäkitupa
Källarbacken, sepänpaja
Kämpbacka, ent. Bulders, asuinrakennus
Königsberg, talli
Königsberg, talousrakennus
Königstedtin kartano, autotalli
Königstedtin kartano, kalustovaja
Königstedtin kartano, puutarhurin asunto
Königstedtin kartano, rantasauna
Lamellikerrostalo, Kaivokselantie 8, rak. 17110
Lamellikerrostalo, Kaivokselantie 8, rak. 34737
Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 2, rak. 17113
Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 2, rak. 34746
Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 1-3, rak. 34744
Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 1-3, rak. 34745
Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 2, rak. 17111
Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 2, rak. 34739
Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 2, rak.34740
Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 6, rak. 17112
Lamellikerrostalo, Kaivosvoudintie 4, rak. 1364, pohjoinen alue
Lamellikerrostalo, Kaivosvoudintie 4, rak. 20074, pohjoinen alue
Lamellikerrostalo, Louhijantie 2, rak. 34760
Lamellikerrostalo, Ukonkivenpolku 2, rak. 17122
Lamellikerrostalo, Ukonkivenpolku 4, rak. 17120
Lamellikerrostalo, Ukonkivenpolku 4, rak. 17121
Lamellikerrostalo, Ukonkivenpolku 7, rak. 34762
Laurantie 60b, omakotitalo, Majbo
Leankuja 2a, omakotitalo, Matari
Lehmusta, luhtiaitta
Leinikkitie 21, rak. 36567, As Oy Kieloharju
Leppäkorven koulu, ent. Korson kansakoulu, vanha puukoulu
Lilpetas, päärakennus
Lillstuga, ent. Nedre Rutars, asuinrakennus, Lillstuga
Lindin mökki, Bokulla
Linnaisten kartano, Gällaksen tupa
Linnaisten kartano, Gällaksen tupa, Smedjebacken
Linnaisten kartano, karjalon mökki
Linnaisten kartano, navetta
Linnan kartano, autotalli
Linnan kartano, karjanhoitajan talo
Linnan kartano, maakellari
Linnan kartano, Muonamiehen asunto Lustikulla, asuinrakennus
Linnan kartano, navetta
Linnan kartano, navettatyöntekijöiden talo, 'Asemamiehen mökki'
Linnan kartano, puutarhurin talo
Linnan kartano, talousrakennus 1
Linnan kartano, talousrakennus 2
Linnan kartano, tilanhoitajan talo, 'Mäkitupa'
Linnan kartano, voutin talo, 'Torppa'
Lintuvilla, päärakennus
Malmarsin krouvi, aitta
MariComp / MariCap, Ent. Haato, Pohjantähdentie 17
Markusas, kärryliiteri
Markusas, päärakennus
Markusas, sauna
Martinlaakson yläaste ja lukio
Mejlby, vanha navetta
Mejlby, viljamakasiini

Metropolia ammattikorkeakoulu
Metsäntutkimuslaitoksen laitosrakennus
Muuntamo 1029, Hämevaara, Kõysikuja
Muuntamo 104, Vapaala, Vapaalanpolku
Muuntamo 142
Muuntamo 187
Muuntamo 19, Jokiniemi, Urheilutie
Muuntamo 203
Muuntamo 204, Korso, Lehmustontie 11
Muuntamo 207, Leppäkorventie
Muuntamo 2257, Korjaamo rak 3, Åbyn teollisuusalue, FABRIK II
Muuntamo 26, Kuninkaantie
Muuntamo 27, Koivuhaka, Kuriirikuja
Muuntamo 88
Muuntamo, Tammiston koetila, Tammistonranta
Muuntamo, Viertola, Lauhatie 7
Muuntotie 2, paritalo, Imatran Voima Oy:n asuintalot
Myllymäki, asuinrakennus 1
Myrbacka II (Myrbacka), puucee
Myrbacka II (Myrbacka), sauna
Myrbacka II, aitta
Myymläarakennus
Myymläarakennus Ranniston talo
Myymläarakennus, Lehmustontie 35
Myymläarakennus, Mesikukantie 2
Myymläarakennus, rak. 30090
Myymläarakennus, Talkootie 17, rak. 3722
Myymläarakennus, Vanha Nurmijärventie 28
Myymläarakennus, Vesijohtoliike Mönkkönen Oy
Myymläarakennus, Ylästöntie 100
Mäntylä, sepänpaja
Mökki, päärakennus
Navethalia teatteri, ent. Sandkulla gårdin ja Jokiniemen koelaitoksen navetta
Navetta, Välimaa
Nedre Månsas, navetta
Nedre Månsas, päärakennus
Nedre Nybacka, lato
Nedre Nybacka, päärakennus
Nedre Pålvals
Nedre Pålvals, kanala
Nedre Pålvals, päärakennus
Nedre Thors, pikkutupa
Nedre Thors, puimalato
Nedre Thors, päärakennus
Nedre Thors, vanha navetta
Nikus, talousrakennus
Nissbackagård, asuinrakennus
Nissbackan kartano, maakellari
Nissbackan kartano, navetta, ateljee
Norrkulla, päärakennus
Nousutie 7, omakotitalo
Nyby, päärakennus
Nygrannas, navetta
Nygård (Keltainen Nygårds, Nedre Nygårds), aitta
Nygårds (Harmaa Nygård), päärakennus
Nyulla, päärakennus
Nystuga, metsästysmaja
Nystuga, metsästysmaja
Odd Fellows -yhdistystalo, ent. Vantaan suomalainen kansakoulu
Ohrakuja 1 rak. 13055, As Oy Honkanummi
Ohrakuja 2, rak. 26904, As Oy Satomäki
Ohrakuja 3, rak. 26907, As Oy Satorinne
Ohrakuja 3, rak. 26908, As Oy Satorinne
Ohrakuja 4, rak. 13054, As Oy Tikkurilan Salpa (As Oy Vasarinne)
Ohratie 5, rak. 13045, talo B, VVO (Koy Hakkilanrinne)
Ohratie 5, rak. 26861, talo A, VVO (Koy Hakkilanrinne)
Oljemark, riihi
Olofs, luhtiaitta

Omakotitalo, Aarnenkuja 11
Omakotitalo, Hiekkatie 5
Omakotitalo, asuinrakennus, asuinrakennus, Kiinteistö Riekkotie 2
Omakotitalo, asuinrakennus, asuinrakennus, Kiinteistö Yrttitie 13
Omakotitalo, asuinrakennus, Hanabörentie 23
Omakotitalo, asuinrakennus, Kärrbacka
Omakotitalo, Eevantie 10, asuinrakennus, Orlandiana
Omakotitalo, Eevantie 9
Omakotitalo, Fasaanitie 6b
Omakotitalo, Hanhikuja 14, funkistalo
Omakotitalo, Kiinteistö Kustaantie 43
Omakotitalo, Kivimäenkuja 5
Omakotitalo, Korsontie 71, funkistalo
Omakotitalo, Koskelotie 11
Omakotitalo, Laitilankuja 7
Omakotitalo, Lemmikkitie 5
Omakotitalo, Marsutie 3a, funkistalo
Omakotitalo, Orionintie 23
Omakotitalo, Palotie 10
Omakotitalo, Riekkapolku 12
Omakotitalo, Riipiläntie 111, funkistalo
Omakotitalo, Siriuksenkuja 8
Omakotitalo, Sotkatie 19
Omakotitalo, Suovapolku 6
Omakotitalo, Teeritie 17a
Omakotitalo, Tuiskuntie 5
Omakotitalo, Viklotie 8b, asuinrakennus, Kiinteistö Viklotie 8b
Omakotitalot, Muuntotie 2, Imatran Voima Oy:n asuintalot
Orrbacka, navetta
Orrbacka, puuliiteri
Ostoskeskus, Korsontie 7
Ostoskeskus, Kuulakuja 5
Ostoskeskus, Merikotkantie 1
Oweritas, luhtiaitta
Oweritas, navetta
Oweritas, päärakennus
Oweritas, talli
Pajamäki, asuinrakennus 2
Pappila, navetta
Pappila, pehtoorintalo
Pappila, riihi
Pappila, talli, Kyrkoherdebolet
Pappila, viljamakasiini
Penttilä, talousrakennus
Perkiöntie 8, rak. 20350, As Oy Perkiöntie 8
Perkiöntie 8, rak. 20351, As Oy Perkiöntie 8
Perunakellari
Petas, lato-liiteri
Petas, päärakennus
Petas, päärakennus
Petas, talousrakennus
Petas, väientupa, Övre Petas
Petas-Guss, navetta, Petas-Tunet
Petas-Guss, päärakennus
Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19693
Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19694
Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19695
Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19696
Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19697
Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19698
Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19699
Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19700
Pistekerrostalo, Kaivokselantie 4, rak. 34723
Pistekerrostalo, Kaivokselantie 4, rak. 34724
Pistekerrostalo, Kaivokselantie 4, rak. 34725
Pistekerrostalo, Kaivokselantie 6, rak. 34721
Pistekerrostalo, Kaivokselantie 6, rak. 34722
Pistekerrostalo, Kaivostie 2, rak. 34727

Pistekerrostalo, Kaivostie 2, rak. 34728
Pistekerrostalo, Kaivosvoudintie 5, rak. 34729
Pistekerrostalo, Kaivosvoudintie 5, rak. 34730
Påkas, rakuunantorppa
Påkas, talli
Påvals I, päärakennus
Pähkinärinteen kirjasto, nuorisotila, neuvola
Päärakennuksen raunio
Pöllölato
Rajakylän ala-aste, ent. Rajakylän kansakoulu
Rajatorpan ostoskeskus
Rajatorpan ostoskeskus, siipirakennus
Rasinkatu 13, rak. 23297, HOAS
Rasinkatu 14, rak. 23280, As Oy Rasinkatu 14
Rasinkatu 15, rak.7542, HOAS
Rasinkatu 7, rak. 23294, HOAS
Rasinrinne 13, rak. 23273, As Oy Rasinsola 2
Rasinrinne 3-5, rak. 23278, As Oy Rasinrinne 3-5, raput A ja B
Rasinrinne 3-5, rak. 23279, As Oy Rasinrinne 3-5, raput C ja D
Rasinrinne 7, rak.7543, Asunto Oy Rasinrinne 7
Rasinsola 2, rak.23274, As Oy Rasinsola 2
Rasinsola 2, rak.23275, As Oy Rasinsola 2
Rasinsola 3, rak.7546, As Oy Rasinrinne 9
Rauhala, asuinrakennus
Rauhala, luhtiaitta-talli
Rautakirja, Portinvartijan rakennus
Rautakirja, pääkonttori
Rautkallion tornitalo, Rautkallionkatu 12, rak. 7544, As Oy Rautkallionkatu 12
Rautkallion tornitalot, Rautkalliontie 5, rak. 23292, As Oy Rautkalliontie 5
Rautkallion tornitalot, Kytötie 29, rak. 23277, As Oy Kytötie 29
Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 10, rak. 7547, HOAS
Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 14, rak.7550, As Oy Rasinkatu 14
Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 20, rak.7549, HOAS
Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 4, rak. 23291, HOAS
Rautkallion tornitalot, Rautkallionkatu 10, rak.7545, VAV Asunnot Oy
Rautkallionkatu 3 ostoskeskus
Rautkallionkatu 4, rak. 23276, As Oy Rautkallionkatu 4
Rautkalliontie 1, rak. 23283, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23284, J-talo, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23285, C-talo, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23286, talo A-B, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23287, talo H-I, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23288, talo F-G, VAV
Rautkalliontie 7, rak. 1, As Oy Rautkalliontie 7
Rautkalliontie 7, rak. 2, As Oy Rautkalliontie 7
Rautkalliontie 7, rak. 3, As Oy Rautkalliontie 7
Ravintola Kuninkaankartano, ent. Vantaankosken ruotsinkielinen kansakoulu
Rekolan kartano, (Övre Räckhals), navetta
Rekolan kirkko, Pyhän Andraean kirkko
Rekolan koulu, pääkoulu, koulurakennus 2
Rekolan koulu, vanha koulu, koulurakennus 1
Rekolan talo, asuinrakennus, Esankuja 6, Kiinteistö '30:1'
Reuna-Seppälä, puimala, Peltto-Seppälä I
Reuna-Seppälä, päärakennus ent. pakaritupa, Peltto-Seppälä I
Reuna-Seppälä, talli
Reuna-Seppälä, väentupa
Riddars I, ent. Redlin, navetta-talli
Riddars I, ent. Redlin, liiteri-sauna
Riddars I, ent. Redlin, päärakennus
Riddars II, liiteri
Riutala, asuinrakennus
Rivitalo, Aitanavain 1, rak. 1007
Rivitalo, Aitanavain 1, rak. 1008
Rivitalo, Aitanavain 1, rak. 19765
Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19772
Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19773
Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19774
Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19775

Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 1977
 Rivitalo, Aitanporras 13, rak. 1976
 Rivitalo, Aitanporras 13, rak. 1976
 Rivitalo, Aitanporras 13, rak. 1976
 Rivitalo, Aitanporras 13, rak. 1976
 Rivitalo, Heinäkuja 2, As Oy Varistonpesä
 Rivitalo, Vantaanrinne 3, As Oy Säästöreitti
 Rivitalo, Vantaanrinne 5, As Oy Säästöreitti
 Rivitalot, Kukintie 8, As Oy Skyttä
 Rivitalot, Luhtimäki 3, rak. 1019
 Rivitalot, Muuntotie 2, Imatran Voima Oy:n asuintalot
 Rosbacka, pääarakennus
 Rosenbacken, asuinrakennus
 Rosenbacken, sauna-liiteri
 Röda Stugan, asuinrakennus
 Rönnkulla, pääarakennus
 Saarelan talo, Villa Girsén, asuinrakennus
 Saaristo, pääarakennus
 Salas, liiteri
 Salas, pääarakennus
 Salas, vanha sauna
 Sandbacka, luhtiaitta
 Sandbacka, maakellari
 Sandbacka, pääarakennus, Lill-Sandbacka
 Sandkulla gård, pääarakennus
 Saras, navetta-talli
 Sauna
 Sauna
 Sauna, '29'
 Seljapolun päiväkot
 Seppälä, asuinrakennus
 Seutulan lastenkoti
 Sieppola, asuinrakennus
 Sillböle Grufva, asuinrakennus 2
 Sillböle Grufva, navetta-talli
 Sillböle Grufva, pääarakennus
 Sillböle Grufva, sauna
 Sillböle Grufva, suola-aitta-puuliiteri
 Sillböle Grufva, talli
 Sillböle Gård, pakaritupa
 Sillböle Gård, pääarakennus
 Sillböle Gård, työväenasunto
 Silta, Rautkallionkadun ylikulkukatu
 Simonkallion ala-aste, ent. Simonkylän kansakoulu
 Skobbas, navetta-talli
 Skobbas, väentupa
 Skomars (Haagan sotilastorppa)
 Smeds, aitta
 Smeds, lato
 Smeds, muonamiehen mökki
 Smeds, puimala
 Smeds, pääarakennus
 Sofielund, pääarakennus
 Solgård, asuinrakennus
 Solhem, asuinrakennus
 Solhem, entinen Hanaböle småskola
 Solhem, karjakon tupa
 Solhem, pääarakennus
 'Sontags', ent. Backas-Östergård, pääarakennus
 Stenbacka, asuinrakennus 2
 Stenbacka, pääarakennus
 Stenbacka, pääarakennus
 Stenkulla, navetta
 Stors, leikkimökki
 Stors, navetta
 Stors, pääarakennus
 Stors, sauna
 Stors, talli, liiteri

Strandkulla, navetta
 Strandkulla, vanha pääarakennus
 Sulola, asuinrakennus, N:o 39
 Sylvilä, asuinrakennus, pääarakennus
 Södergård, ent. Backas-Vestergård, lato 1
 Södergård, ent. Backas-Vestergård, lato 2
 Södergård, ent. Backas-Vestergård, rengintupa
 Takala, omakotitalo, funkistalo
 Takala, talousrakennus
 Tallbacka, asuinrakennus 1
 Tallbacka, liiteri
 Tallbacka, pääarakennus
 Tallbacka, talousrakennus
 Talo Airamo
 Talo Lagström, asuinrakennus, N:O 2, funkistalo
 Talo Pihkala
 Talo Rosenlund
 Talo Vilhunen, ateljee ja asuinrakennus
 Talot Helasuo ja Pihkala
 Talousrakennus
 Talousrakennus
 Tammiston koetila, työnjohtajan asunto
 Tarjantie 10, omakotitalo
 Tertuntie 3, omakotitalo
 Tertuntie 6, omakotitalo
 Tiedekeskus Heureka
 Tiilitehtaan työnjohtajan talo
 Tikkurila OY:n pääkonttori, vanha osa
 Tikkurila Oyj, Tutkimuskeskus I
 Tikkurilan kirjasto
 Tikkurilan opistotalo, ent. Keskuspuiston yläaste
 Tikkurilan raha-asema
 Tikkurilan vanha rautatiesilta
 Tikkurilan väritehtaat, ent. ruokala, somistamo
 Tohtori Martti Sipilän yksityistalo
 Tuomela, luhtiaitta
 Tuomela, pääarakennus
 Tyynelä, asuinrakennus
 Työväentalo Friherrsin torppa, ent. Elanto
 Tähtelä, asuinrakennus
 Ulko-Hannula, asuinrakennus 2
 Ulko-Hannula, pääarakennus
 Ulko-Hannula, riihi, Riiala
 Ulko-Hannula, talousrakennus 1
 Urponkuja 5, omakotitalo
 Uusi Meilby, asuinrakennus 2
 Uusi Meilby, sikala
 Uusi Meilby, talousrakennus
 Uusitalo, pääarakennus
 Vaahterämäki (Kullobacka), luhtiaitta
 Vallinojan päiväkot, ent. Vierumäen sivukoulu
 vanha sauna
 Vanha Soratie 7, rak. 5347, As Oy Vantaan Vilja
 Vantaan luontokoulu, ent. Sotungin ruotsinkielinen alakoulu
 Vantaan oikeus- ja poliisitalo, nyk. Vantaan käräjäoikeus ja Itä-Uudenmaan poliisilaitos
 Vantaankosken mylly, ent. Vantaan Ruukin alue
 Vantaanreitti 2, verstasrakennus
 Vantaanrinne 14, Vantaanpuiston ostoskeskus
 Vapaalan terveystalo, Ilpolan opettajien asuintalo
 Varia Hiekkaharjun toimipiste
 Vedabacka (Klōkas Vedabacka), navetta
 Vedabacka, asuinrakennus, pääarakennus
 Vernissatehdas, Palokunnan kalustovaja
 Vernissatehdas, polttouunin piippu
 Veromäen koulu, ent. Backaksen koulu
 Westerkullan kartano, autotalli
 Westerkullan kartano, talousrakennus

Westerkullan kartano, talousrakennus
 Westerkullan kartano, tilanhoitajan asunto
 Westerkullan kartano, työväen asunto
 Westerkullan kartano, työväen asunto
 Westerkullan kartano, työväen asunto
 Vesters, työväenasunto
 Viertola, pääarakennus
 Viertola, riihi
 Wihuri, teollisuusrakennus
 Vikströmin torppa, asuinrakennus, Råbacka
 Vilhelmsberg, asuinrakennus
 Villa Björkliden
 Villa Blomqvist, asuinrakennus, Karlsberg
 Villa Eriksson, asuinrakennus
 Villa Nilsen
 Villa Savander, funkistalo
 Villa Söderbo, Söderbo
 Villa Weckström
 Virsutie 4-6, rak. 31867, As Oy Pajupilli
 Wivi Lönnin kesähuilu
 Volvo Bilja
 VTA Tekniikka Oy, Kuusilliantien teollisuusalue
 Würth Center
 Välimaa, navetta
 Västersundoms skola, lisärak. talousrakennus liiteri
 Västersundoms skola, talousrak. sauna
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 11, rak. 19794
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 13, rak. 19795
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 15, rak. 19765
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19779
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19780
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19781
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19782
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19783
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19784
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19786
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19787
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19788
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19795
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 9, rak. 19793
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1009
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1010
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1012
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1013
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1014
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1015
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1016
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1017
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1018
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1021
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1022
 Yhden asunnon talot, Orsipolku 1, rak. 19790
 Yhden asunnon talot, Orsipolku 3, rak. 19791
 Yhden asunnon talot, Orsipolku 5, rak. 19792
 Yli-Kistola, navetta
 Yli-Kistola, pääarakennus
 Ylästön kotiseututalo, ent. Tolkinkylän kansakoulu
 Åbergin kauppa, asuinrakennus 2
 Åbyn teollisuusalue, tuotantorakennus Björkkulla
 Övre Labbas, talli
 Övre Månsas, asuinrakennus 2, karjakon talo
 Övre Nybacka, luhtiaitta
 Övre Nybacka, pikkutupa
 Övre Petas, työväenasunto Kuperkeikka
 Övre Thors, jääkellari
 Övre Thors, talli
 Övre Thors, vaja, riihi

LIITE 3: MUINAISJÄÄNNÖKSET VANTAALLA

Sjösök (Seutula)-Tuusulan Myllykylä 1000010782
Hindsby Brännberget 1000011063

Ali-Kistola 1 1000032710

Ali-Kistola 2 1000032715

Ali-Kistola 3 1000032716

Ali-Tuuri 92010033

Alkärrer 92010011

Beskas 92010022

Biskopsböle (Lapinkylä) Bertas 1000001748

Biskopsböle (Lapinkylä) Åby 1000001749

Blåbärkärrsbergen 1 1000032848

Blåbärkärrsbergen 2 1000033099

Blåbärkärrsbergen 3 1000033100

Borgby (Keimola) Linna 1000001766

Brunaberget 92010066

Brutuby (Voutila) 1000001743

Brutuby (Voutila) Thors 1000001742

Brändån 92010057

Dickursby (Tikkurila) Bäckby 1000001731

Dickursby (Tikkurila) Simonsböle 1000001733

Erikas 92010055

Fastböle (Kuninkaala) 1000001734

Fastböle (Kuninkaala), Fastböle-Haxböle 1000010731

Fastböle-Malmsby 1000010730

Forsbacka 92010001

Fridhem 92010050

Friimetsä 2 1000032781

Getbacka 92010056

Grips 1000014870

Gruva 92010041

Gubbmossen 1000008704

Gubbmossen 2 1000032825

Gårds 92010019

Hakkilan puusilta 1000034189

Hakkilankallio 1000032788

Hanaböle (Rekola) 1000001736

Hanaböle (Rekola) Lillpetas 1000032894

Hanaböle, Hanaböle-Suuri Rantatie 1000010732

Hanaböle, Storgårds-Pejas 1000010733

Hanabölen saha ja mylly 1000007087

Haxböle (Hakkila), Haxböle-Suuri Rantatie 1000010734

Helsingin pitäjän kirkko 1000014825

Helsinginmäen louhokset 100001632 Hepomäki 92010070

Hiekkaharjun asema 1000032833

Hommas 92010018

Husbacka II (Mätäoja I-II) 92010028

Håkansböle (Hakunila), Nissbacka-Sottungsby (Sotunki) 1000010739

Håkansböle (Hakunila) Brands 1000001666

Håkansböle Gård 1000001662

Håkansböle Brands/Solbacka 1000001662

Håkansböle Kartano-Kormängs åkern 1000010735

Håkansböle (Hakunila), Storåsåkern 1000010736

Håkansböle (Hakunila)-Västersundom (Länsisalmi) 1000010738

Håkansböle torppa 1000022607

Hämeenkyön - Tavastbyn keskiset kaivokset 1000001635

Hämeenkyön - Tavastbyn pohjoiset kaivokset 1000001634

Hämeenkyön - Tavastbyn Suuri Suokaivos 1000001644

Högbergsbacka A 92010005

Högbergsbacka B 92010004

Juusteninpuiiston louhos 1000001633

Jäppilä 1000034196

Kakolanmäen louhos 1000001636

Kanervanummi 1000032789

Katinmäki 1000032743

Kauppaooppilaitoksen tontti 92010040

Keimby (Keimola) 1000001767

Keimby (Keimola) Backas 1000001768

Keimby (Keimola), Gyra-Backas 1000010740

Kirkonkylä (Kyrkoby) Prästgården 1000001727

Kittskärr 1000011124

Kivistön päiväkotikoti 1000032742

Koivukylän risteys 1000032828

Koivumäki 1000032476

Koivurinne 1000034174

Kormuniitynoja 2 1000032838

Kotiranta 92010075

Krakanoja 1000032850

Kuhajoki 92010068

Kullobacka kalkkivuoni 1000032766

Kuninkaanmäki Solbacka 1000032747

Kuppis 92010002

Kurki 1000032746

Kuusitupa 1000032737

Kvarnbackaby (Myllymäki) Lappböle 1000010746

Kvarnbacken 2 1000032797

Kyrkoby (Kirkonkylä) 1000001726

Kyrkoby (Kirkonkylä), Kuriiritie (Suuri rantatie)-Köyhämäentie 1000010741

Kärböle (Kaarela) Nyby Husbacka 1000001706

Königsberg 92010077

Königsberg 2 1000032706

Lamminpää 92010015

Lapinkylä I 92010064

Lappböle (Lapinkylä) Petas 1000001747

Lappböle (Lapinkylä), Bertas 1000010743

Lappböle (Lapinkylä), Åby 1000010742

Lehtimäki 92010074

Leppäsuu 1000030734

Lepsämäenjoki 92010067

Linna, Linna-Keimby (Keimola) 1000010744

Linnan kartano 4 1000032501

Lustigkulla 92010078

Långbackan louhos 1000001638

Maarinkunnas 92010051

Maarukka 92010008

Martinkylän itäinen louhos (Mårtensby) 1000001629

Martinkylän läntinen louhos (Mårtensby) 1000001630

Martinlaakso miilu 1000032777

Meilby (Seutula) 1000001763

Meilby (Seutula) Getbacka 1000001760

Meilby (Seutula) Knapbacka 1000001762

Meilby (Seutula) Meilby 1000001764

Meilby (Seutula) Yvjas/Ylösjoki 1000001761

Metsämikkola 92010009

Myllymäki 3 1000032835

Mårtensby (Martinkylä) 1000001741

Mårtensby (Martinkylä) Kvarnbacka 1000001746

Mårtensby (Martinkylä) Lillas 1000001739

Mårtensby (Martinkylä) Nybacka 1000001740

Mårtensby (Martinkylä): 1) Guus, Smeds, Bulders; 2) Lillas 1000010745

Männikkö 1000034197

Niku 92010024

Nybacka 1000003982

Nykulla 92010069

Nystuga 92010020

Nystuga 2 1000032837

Peltola 92010071

Peräjänkulma 92010016

Peräjänkulma 2 1000032736

Rauhala 92010017

Rauhala 2 1000032744

Riipilä 92010044

Ripuby (Riipilä) 1000001770

Ripuby (Riipilä) Kotamäen torppa 1000032717

Ripuby (Riipilä) Luhtaanmäki 1000001769

Ripuby (Riipilä) Seppälä 1000001765

Rosbacka 92010072

Roxbäcken 1000011125

Räckhalsböle (Rekola) 1000001737

Saaristo 1000032474

Sandöker 92010010

Satomäki 92010052

Seppälä 92010076

Sepänmäki 1000032697

Sepänniitty 1 1000032719

Sepänniitty 2 1000032720

Sepänniitty 3 1000032721

Silakkaniitty 1000007202

Sillböle (Silvola) 1000001738

Silvola (Sillböle), Brutuby (Voutila)-Övitsböle (Ylästö) 1000010748

Silvola 2 1000031946

Silvola 3 1000031947

Silvolan - Sillbölen kaivos 1000001640

Simonsilta 1 1000032727

Simonsilta 2 1000032733

Simonsilta 3 1000032745

Simonsilta 4 1000032734

Sjöskog (Seutula), Seutula-Linna 1000010750
 Skattmansby (Veronmiehenkylä), Nedebyggarne-Backas 1000010751
 Skattmansby (Veronmiehenkylä) 1000001725
 Skattmansby (Veronmiehenkylä) Nederbyggarne 1000001771
 Skoängen 1 1000011127
 Skoängen 2 1000011226
 Skrivkulla 92010059
 Solbacka 92010014
 Sottungsby (Sotunki) 1000001669
 Sottungsby (Sotunki) Bisa 1000001671
 Sottungsby (Sotunki) Kullobacka 1000001670
 Sottungsby (Sotunki) Markuskärr 1000035124
 Sottungsby (Sotunki) Myrbacka 1000001667
 Sottungsby (Sotunki) Nissbacka 1000001668
 Sottungsby (Sotunki) Yrjölä 1000011087
 Sottungsby (Sotunki)-Suuri Rantatie 1000010760
 Sotungin - Håkansbölen louhos 1000001621
 Stenkulla 92010043
 Storpetas 1000032846
 Storskogen 92010013
 Strandskulla 1 1000032740
 Strandskulla 2 1000032741
 Suuri rantatie 1000010727
 Suuri Rantatie, Brudbrinkenin haara 1000032355
 Suuri Rantatie, Koillis-Vantaa 1000010729
 Suuri Rantatie, Viinikkala (Vinickby)-Silvola (Sillböle) 1000010728
 Tapolan tervahauta 1000034222
 Tavastby (Hämeenkylä) 1000001756
 Tavastby (Hämeenkylä) Greisas 1000001753
 Tavastby (Hämeenkylä) Jussas ja Labbas 1000001754
 Tavastby (Hämeenkylä) Skinnars 1000001751
 Tavastby (Hämeenkylä) Skobbars 1000001752
 Tavastby (Hämeenkylä) Skratböle 1000001759
 Tavastby (Hämeenkylä) Tavastkulla 1000001758
 Tavastby (Hämeenkylä), Böle-Tavastkullan kartano 1000010762
 Tavastby (Hämeenkylä), Skratböle 1000010763
 Tavastby (Hämeenkylä), Tavastbyn kartano-Tavastkulla 1000010761
 Tikkurilan maatalouden tutkimuskeskus 92010053
 Tolby (Tolkinkylä) 1000001724
 Tolby (Tolkinkylä), Böcars-Grotens & Petans 1000010764
 Tolby (Tolkinkylä)-Nackböle (Niskala) 1000010765
 Tolkinkylä kiviaita 1000031951
 Tukikohta II:1 (Länsimäki) 1000007646
 Tukikohta II:2 (Länsimäki) 1000007647
 Tukikohta II:3 (Länsimäki) 1000007673
 Tukikohta II:5 (Länsimäki) 1000007675
 Tukikohta II:7 (Länsimäki) 1000007677
 Tukikohta II:8 (Länsimäki) 1000007692
 Tukikohta II:9 (Länsimäki) 1000007694
 Tukikohta II:kaivo (Länsimäki) 1000007707
 Tukikohta II:tie (Länsimäki) 1000007706
 Tukikohta II:ura (Länsimäki) 1000007708
 Tukikohta III:10 (Rajakylä) 1000007727
 Tukikohta III:11 (Rajakylä) 1000007729
 Tukikohta III:12 (Rajakylä) 1000007731
 Tukikohta III:3 (Länsimäki) 1000007712
 Tukikohta III:4 (Länsimäki) 1000007714
 Tukikohta III:7 (Länsimäki) 1000007723
 Tukikohta III:8 (Rajakylä) 1000007725
 Tukikohta III:9 (Rajakylä) 1000007726

Tukikohta IV:3 (Rajakylä) 1000007733
 Ulko-Hannula 1000032718
 Uotila 1 92000001
 Uotila 3 1000032473
 Vantaan masuuni 1000014154
 Vantaanlaakso 1 1000031948
 Vantaanlaakso 2 1000031949
 Vantaanlaakso 3 1000031950
 Vaskivuoren - Kopparbergin kaivos 1000001641
 Vaskivuori 1000010596
 Viherkumpu 1000032834
 Viinikanmetsä 1000034194
 Viinikkala 1 92010021
 Vinickby (Viinikkala) 1000001745
 Viinikkala 2 92010023
 Voutila II 92010065
 Välimaa 1 1000032738
 Välimaa 2 1000032739
 Västersundom (Länsisalmi) Labbas 1000001659
 Västersundom (Länsisalmi) Västerkulla 1000001660
 Västersundom (Länsisalmi) Gubbacka 1000001658
 Västersundom (Länsisalmi) Heikbacka 1000001661
 Västersundom (Länsisalmi) Måsbrot hem åkern 1000007051
 Västersundom (Länsisalmi), Gubbacka-Labben 1000010767
 Västersundom (Länsisalmi), Heikbacka 1000010770
 Västersundom (Länsisalmi), Heikbacka-Håkansböle (Hakunila) 1000010771
 Västersundom (Länsisalmi), Heikbacka-Labben 1000010768
 Västersundom (Länsisalmi), Heikbacka-Vikkula 1000010772
 Västersundom (Länsisalmi), Västerkulla-Mellungsby (Mellunkylä) 1000010769
 Yli-Kistola 92010073
 Österbacken 1000022490
 Österbackenin kivilouhos 1000033108
 Övitsböle (Ylästö) 1000001722
 Övitsböle (Ylästö)-Tolby (Tolkinkylä) 1000010773
 Övitsböle autio 1000022870

LIITE 4: HANKKEEN TOIMINTAMALLI

Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset pääsivät osaksi Euroopan komission Heritage in Action -ohjelmassa koottua hyvien eurooppalaisten toimintamallien julkaisua. Kulttuuriympäristölinjausten toimintamalli koottiin kymmeneksi pääkohdaksi.

1. Määrittele sidosryhmät ja heidän roolinsa kulttuuriympäristöohjelman teossa

Vantaan Kylli-hankkeessa apulaiskaupunginjohtaja nimesi eri toimialojen edustajista koostuvan ohjausryhmän hankkeelle.

2. Sitouta johtajat ja päälliköt hankkeen tekemiseen ja tavoitteisiin

Kun johtoporras on sitoutunut, on ideoille helpompi saada tukea.

3. Keskustele virkamiesten kanssa

Virkamiesten kanssa keskusteltiin unelmista, konkreettisista ideoista sekä eri toimialojen välisestä yhteistyöstä kulttuuriympäristön virkamiestyön kehittämisen näkökulmasta.

4. Ole vuorovaikutuksessa ja keskustele asukkaiden kanssa

Vantaan Kylli-hanke järjesti kymmeniä asukastapahtumia, jonka lisäksi projektikoordinaattori osallistui asukkaiden projekteihin ja tapahtumiin. Vuorovaikutuksen kautta jalkautettiin ohjelmaa, kerättiin mielipiteitä, muistoja ja tarinoita sekä tehtiin kulttuuriympäristöä merkitykselliseksi.

5. Tuo kaikki osalliset keskustelemaan yhdessä

Virkamiehet ja asukkaat tuotiin yhteen hankkeen loppupuolella, mutta yhteiskeskusteluja olisi voinut olla useamminkin. Yhteiskeskustelu paljastaa monet erilaiset näkökulmat ja mahdollistaa ratkaisujen miettimisen yhdessä.

6. Kirjoita glös kaikki kuulemasi ja oppimasi

Luonnostele ohjelman tekstiosuutta jo hyvissä ajoin. Suhteuta kehittämistoimenpiteet olemassa oleviin resursseihin.

7. Anna tarpeeksi aikaa kommentoinnille

Varmista erityisesti, että johtoporras saa kommentoida ohjelman sisältöjä tarvittaessa useammassa vaiheessa. Tee tämä vaihe huolellisesti, jotta kaikki voivat sitoutua lopputulokseen.

8. Hyväksytä ohjelma

Ohjelman hyväksyttäminen riippuu paljon kunnan rakenteista. Mitä ylemmällä taholla ohjelma saadaan hyväksyttyä, sitä enemmän sillä on vaikutavuutta. Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset hyväksyttiin kaupungin johdoryhmässä.

9. Varmista, että jalkauttamiselle on tarpeeksi aikaa ja rahaa

Toimintamallin vaikuttavuus riippuu siitä, miten hyvin se jalkautetaan arkipäiväiseen toimintaan. Kylli-hankkeessa jalkauttamiselle on varattu vuosi ja sitä tehdään eri tahojen kanssa noin 50 erilaisen toimenpiteen avulla.

10. Varmista, että ohjelman tavoitteiden seuraamiselle on olemassa työvälineet, suunnitelma ja vastuutaho

Ohjelman tavoitteita tulee seurata. Vantaalla sovittiin, että projektikoordinaattori tuottaa raportointityökaluksi verkkokyselyn, jonka tuloksista raportointi on tulevaisuudessa Suojeluasiainneuvottelukunnan vastuulla.

Vantaan kaupunginmuseo

